

ERDÉSZETI LAPOK

LIV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

23—24. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti :
BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék. ☞

(Telefon : 37—22.)

A fatermelés és szállítás nehézségei.

(Panaszok. — Ujabb rendelkezések. — Erdei munkások és fuvarosok, valamint fatermelő üzemek és vállalatok birtokában lévő fogatos járművek és igavonó állatok mentesítése hadi szolgáltatások alól.)

I.

Az alábbi sorok, melyek *Fogassy Gyula* uradalmi erdőmester tollából származnak, a tűzifatermelés körül jelentkező nehézségeket ecsetelik s feltárják a helyzet komolyságát. A Borossebes táján tapasztaltakról szólnak, de ép ugy vonatkozhatnak az ország bármely vidékére, mert néhány árnyalatnyi eltéréssel az egész országban hasonlóak a viszonyok.

„A tűzifa az áruhiány jegyében áll.“ Ezzel vezeti be az Erdészeti Lapok tudósítója a fakereskedelemre vonatkozó értesítést. Ez ma még talán tulzott; mert vannak készletek, de a vágások területén. S ha azok kiszállítására még a tél folyamán kormányhatósági intézkedések sürgősen nem történnek, ott is fognak el-

korhadni. Ezidőszerint tehát valójában csak fuvarerő- és munkáshiány áll fenn. Tény, hogy mindkettő megfogyatkozott; de nem annyira, hogy azzal ne lehetne a meglévő készleteket olyan helyre hozni, hogy azok a fogyasztóközönség részére hozzáférhetővé tétessenek, mielőtt még a tavaszi mezőgazdasági munkálatok megkezdődnek.

Erős akaratra és gyors intézkedésre van szükség, s a fellépett fainségen segítve van!

A rendkívüli viszonyok rendkívüli és gyors intézkedéseket követelnek, amit sajnos, eddig nem tapasztaltunk.

A világot rengető háboru alatt már mindenféle kapzsiságot és uzsorát megéltünk. Most tehát a munkás és a fuvaros kezdi meg a zsarolást, úgy gondolkozva: Ha ez sikerül minden téren, miért ne kísérletezzem ő is. Ha a munkás reggel 8-tól délután 3—4 óráig nem keres 3—4 koronát, a fuvaros 3—4 órai munkaidő alatt 8—9—10 koronát, szóba sem áll. Az utóbbi egyenesen kijelenti: hogy 10 koronán alul be sem fog.

Az igavonó állat tulajdonosa vidéken földmives gazda, akinek fáradozását elég jó termés jutalmazta; az árak elég magasak; főlőleges szarvasmarháját, lovát, sertését soha nem remélt áron értékesítette. Így fuvarozásra, téli különkeresetre utalva nincsen s csak kedvtelésből fuvaroz. A fenti okoknál fogva a drágaságot nem érzi. Ez csak a középosztályt, vagy helyesebben a készpénzre utalt tisztviselőt és munkást sújtja. Ha tehát a munkás nagy bért követel és 100⁰/₀-os emeléssel sem éri be, ez még indokolható. De nem indokolható a fuvaros 300—400⁰/₀-al felemelt fizetése. Mert igavonó állatjai takarmányozása alig néhány fillérrel drágább, mint volt egy év előtt, csupán a fuvarerő kevesebb s erre van alapítva a közönség megzsarolása.

Ennek igazolására mint tényt említem meg, hogy olyan vágásterületről, ahonnan ezelőtt egy évvel 1 korona 60 fillér, később 2 K fuvarbért fizettünk, most 4 K-ért sem fuvaroznak be 1 méter tűzifát. Hanem igenis 8—10 K-át követelnek, amit nem fizethetünk; mert az áremelésben nem követtük a fakereskedőket. Így a rakodók kiürülnek s előáll a fahiány.

A szegényebb néposztályt pedig hiába utasítjuk faszükségletének beszerzésére a vágásokba, ahol az eladások szintén folyamatba

tétettek; mert a fuvarosokat ilyen követelések mellett kielégíteni képtelenek.

Ezek elvitázhatatlan tények s a fatermelő erdőbirtokost azon alternatíva elé állítják, hogy vagy megfizeti a fuvarosok követelését, s emeli a faárakat, kiteve magát az uzsoráskodás vádjának; vagy a vágásban korhadnak el terményei, s a nép a legnagyobb nélkülözéseknek s a megfagyásnak tétetik ki.

Itt tehát valaminek történni kell, még pedig sürgős segítségre van szükség. Mert a szegényebb néposztály sem lakása fűtéséhez, sem tápláléka elkészítéséhez fát beszerezni nem tud.

De nem kevésbé fontos, sőt kihatásában talán még veszedelmesebb, ha a tűzifa folytatólagos termelésének lehetősége megszűnik. Mert ezidőszert még rendelkezünk készletekkel — habár nagyobb részben a vágások területén —, *de ha a kitermeléshez szükséges munkásokat meg nem kapjuk még a tél folyamán, a jövőre fog csak beállani a fajség!*

Jóleső örömmel vettünk tudomást az Erdészeti Lapok november hó 15-iki számának *Különfélék* rovatában leadott közleményről, mely szerint a hadvezetőség részéről máris történtek erre vonatkozólag intézkedések. Ennek alapján a szolgabírószághoz fordultam, hogy munkásaink felmentése, vagy legalább 3 hónapi szabadságolása érdekében eljárjak. Sajnos! itt ilyen intézkedésekről tudomással nem bírnak s így jogalap hiányában a munkások felmentését célzó kérelmeket figyelembe nem vehetik.

Ilyen körülmények között jogosan tarthatunk attól, hogy a tél elmulik, beáll a tavaszi mezőgazdasági munka, amelynek végzéséhez szintén igénybe kell venni a hadbavonultak szabadságolását, s az ország, fakészletek hiányában, szomorú időnek néz elé. Bár ma is szivettépő siránkozásokat hallunk nap-nap mellett a szegényebb sorsúak és a hadbavonultak itthonmaradt családtagjai részéről, kik teljesen nélkülöznek a szokott tüzelőanyagot.

A vezetésem alatti, közel 30.000 kat. holdnyi erdőgazdaság a múlt évben vágástétjei alig 65%-át volt képes kitermelni. Már ez is erős kihatással volt a környék lakosságára, daczára annak, hogy voltak készleteink az 1913/14. évi termelésből. Ebben az évben a termelés nem lesz 30%-a a rendes mennyiségnek. S így lesz az egész vonalon! *Az ügyben hozandó sürgős intézkedések fogana-*

tosítását a házi kitermeléssel foglalkozó erdőbirtokosok csak az Országos Erdészeti Egyesület-től várhatják és remélik. Mert ha ez tekintélyével nem képes a kérdést megfelelő megoldáshoz juttatni, akkor a jövő télen elkerülhetlen a katasztrófa. Az Országos Erdészeti Egyesület-nek tehát szorgalmazni kellene, hogy a hadvezetőség erre vonatkozó intézkedései, az illetékes hatóságokkal *mielőbb* közöltessenek.

Egyben kérelmezni kellene a tűzifatermelési bérek maximálását. Mert az ezidőszerinti, már 100% emelést meghaladó termelési bérek mellett a közepes munkás napi 3 K-t, a jobb munkás 4 és több koronát is megkeres. De máris vannak jelek, amelyek arra vallanak, hogy egyes fatermelők ezen termelési bért fel fogják hajtani, még pedig azon reményben: hogy a magasabb termelési bért a fogyasztó közönségen fogják a faárak emelésével behajtani. Ezen oknál fogva nemcsak a favágóbérek maximálása, de a vágások csusztatói és egyéb munkáinál foglalkoztatott munkások napi bére, napszáma is maximálásra vár.

Végül elkerülhetlennek tartjuk a tűzifaárak maximálását is vagontételekben. Szerény véleményem szerint, ennél a budapesti paritással számított árakat kellene alapul venni s levonni azokból a feladó állomástól Budapestig érvényes vasuti fuvardíjtételt.

Az árak maximálását azonban meg kell előznie, vagy ezzel egyidejűleg kell életbe léptetni a készletek kifuvarozására vonatkozó intézkedéseket, amelyekkel a jelen bajok orvosoltatnak. *Erre egyedül a közérő kirendelése alkalmas*, úgy a fuvarozáshoz, mint a gyalogmunkához. S ezen munkálatokért a fatermelők és erdőbirtokosok a háboru előtti bérek 100%-kal felemelt tételei kifizetésére köteleztessenek.

II.

Nem kívánunk a fenti helyzetkép kapcsán szerző részéről tett javaslatok: az árak és munkabérek hatósági megszabásának célszerűségével foglalkozni. De foglalkoznunk kell azzal a csodálatos ténynel, hogy közigazgatási hatóságaink ugylátszik még ma sincsenek mindenütt kellően tájékoztatva az iránt, hogy a kormány mily határig engedélyezte a fatermelő munkások katonai szabad-ságolását.

Nem csupán *Fogassy* erdőmester urtól kaptuk azt az értesítést, hogy a közigazgatási tényezők mit sem tudnak azokról az intézkedésekről, amelyekről az Erdészeti Lapok legutóbbi számának Különfélék rovatában az erdőbirtokosok tájékoztatására megemlékezünk. Pedig azok tényleg érvényben lévő s teljesen kielégítőnek is látszó rendelkezések. Hihetetlennek látszik, hogy ily rendelkezések történjenek, anélkül, hogy a végrehajtásukkal megbízott közigazgatási közegek s maguk az érdekelt uradalmak erről országszerte értesítenének. S mégis kell helyenként a magukban véve helyes rendelkezések végrehajtásában ily hézagok fennállania, különben nem fordulnának elő ily panaszok.

Az Országos Erdészeti Egyesületet eddig nem tájékoztatta a kormány az iránt, hogy mily eljárás mellett s mely esetben lehet arra számítani, hogy a termelés és az üzem fentartására nélkülözhetetlen tisztviselők, altisztek és munkások a népfőlkelői szolgálat alól mentesíttessenek vagy időlegesen szabadságoltassanak, bár ily felmentések már a múlt év ősze óta történtek. Multkori tájékoztató közleményünk magántudakozódás eredménye s az eddig követett eljárást ismertette. Azóta kapta meg az egyesület a földművelésügyi miniszter ur 109321. számú, az Erdészeti Rendeleték Tárában (646—650. oldal) közölt rendeletét, amely újabb rendelkezéseket tartalmaz ebben az ügyben s remélhetőleg még módot nyújt arra, hogy a termelési idő előrehaladottsága daczára a felpanaszolt bajok orvosoltassanak s a valóban indokolt felmentések megtörténjenek. Természetesen hazafias kötelesség ezen a téren a legelkerülhetlenebb mértékre szorítkozni.

Ami a fenti közleményben foglalt azt a felszólítást illeti, hogy az Országos Erdészeti Egyesület juttassa a fatermelés kérdését megoldásra, erre nézve elég utalnunk az egyesület igazgató-választmányának legutóbbi üléséről felvett jegyzőkönyvre, amelyből kitűnik, hogy az egyesület a fatermelés folytonosságának biztosítása ügyében felirattal fordult a kormányhoz, megjelölve mindazokat a részben rendkívüli eszközöket, amelyekkel az erdei üzem s az országnak fával való ellátása a fenforgó nehézségek daczára kielégítő módon elérhető lenne.

A többi már a kormány helyes és gyors rendelkezésétől, a kellő szervezettségtől és a gyakorlati érzékkel való végrehajtástól függ.

III.

Az Országos Erdészeti Egyesülethez érkezett a honvédelmi miniszternek f. é. 239149. sz. alatt november hó 23-án a vármegyék közönségéhez intézett felhívása is, mely szerint a törvényhatóság intézkedjék haladéktalanul, hogy az ország tüzifaszükségletének zavartalan kielégíthetése végett az erdőgazdákat (fatermelőket), azok tiszti és altiszti személyzetét, gépészeit, munkásait és fuvarosait (vasuti és kötélpályaalkalmazottakat), a hadi szolgálatok személyes teljesítésére ne rendeljék ki s az erdei üzemek és vállalatok birtokában lévő járművek és igavonó állatok kirendelése is lehetőleg mellőztessék.

Az intézkedés célja nyilván a munka- és fuvarerő további megfogyatkozásának megakadályozása a tüzifatermelés érdekében, amely azonban természetesen általában az erdei termelés javára szolgál.

Ártéri szigeterdők mesterséges felujtása.

Irta: *Kőfalusi Győző* m. kir. erdőmérnök.

E lapok LII. és LIII. évfolyamában több cikk jelent meg, amely a Duna-ártéri szigeterdők felujtásával foglalkozott. E cikkek részben egymás mellett, részben egymás ellen foglaltak állást az ártéri szigeterdőkben tenyésztendő fanemek tekintetében, természetes és mesterséges felujtásról szóoltak, arról is, hogy mily talajon tartandó meg a fűz és nyár, mely helyeken tenyésztendő nemesebb fanemek, magánál a mesterséges felujtásnál, a csemeték, illetőleg dugványok elültetésénél követendő eljárásra azonban nem terjedtek ki.

Mivel a pancsovai m. kir. erdőgondnokság kerületében elég példát találni sikertelen erdősitésekre, szinte kötelességemnek tartom szerzett tapasztalataim alapján reámutatni néhány olyan tényezőre, amelyeknek kellő figyelembevételével jövőben az eredménytelen erdősitések területe lényegesen apadni fog.

Érthetőnek tartom, ha idegen fanemekkel való kísérletekkel a Dunaszigeteken kudarcot vallunk, azt azonban, hogy 10—12 holdas területeken a fűznek mesterséges uton való megtelepítését csak elszáradt dugványok hirdessék, teljes határozottsággal az erdősités elhibázott foganatosításának tudom be. Az ártéri sziget-erdőkben a fűzdugványozásnak, illetőleg ültetésnek megfelelő eljárás mellett, legalább részben, okvetlenül sikerülnie kell, ha az azokban uralkodó különleges tényezőkkel, u. m.:

1. a galagonyával és egyéb cserjékkel teleszőtt, szinte áthatolhatlan szedertengerrel,
2. az árvizzel,
3. a széllel és
4. a talaj szerkezetével és folytonosan változó vizeztartalmával kellőképpen számot vetünk.

Számolván a felsorolt viszonyokkal, az elültetendő csemetének vagy dugványnak azon célból, hogy a helyet környékező sűrűség fölött az uralmat mielőbb átvehesse és az elnyomatás veszélye alól felmentessék, olyan magasnak kell lennie, hogy csucsával a szedertengerből bármilyen kis mértékben, de kinyuljon. Az árvíz iránt érzéketlen fanemek csemetéiből — mint amilyen pl. szerzett tapasztalataim szerint az amerikai kőris — az alacsonyabb termetűeket tisztább helyekre sikeresen elültethetjük.

Az árvíz iránt érzékeny fanemek csemetéinek oly magasaknak kell lenniök, hogy az árvizből mindig kinyuljanak. Ilyenek pl. a magas kőris, kocsányos tölgy.

A csemete vastagságának a csemete magasságával arányban kell lennie. Magas, vézna csemeték életképességére döntőleg hat a szél. Ilyen csemete gyökfője körül ugyanis azáltal, hogy a szél a csemete törzsét ide-oda hajtogatja, a talajvizáztatta talajban tölcészerű nyílás keletkezik. Ekképen a csemete gyökfője az idő viszontagságának közvetlenül kitétvén, hosszabb-rövidebb ideig tartó betegeskedés után elhal.

A kiültetendő csemete gyökérzete lehetőleg érintetlen legyen, hogy a csemete az ártérben reá várakozó sok viszontagsággal a küzdelmet sikeresen felvehesse. Áll ez a követelmény főleg a vezérgyökerre, amely amellettsé hosszu is legyen. Minél épőbb a kiültetett

csemete vezérgyökere és minél mélyebben nyulik az be a talajba, annál bizonyosabb a csemetének életben maradása.

Az ártéri szigeterdő talaja a szárazföldi erdő talajától főleg abban tér el, hogy víztartalma rendkívül ingadozó. Ma a szigeten még száraz fövényben járunk, egy hét múlva a vizállás hirtelen emelkedése folytán már térdig sárban. Mivel a víztartalom a leg-szélsőbb határok között annál inkább változik, minél közelebb van a talaj felszínéhez, önként kapjuk magyarázatát a vezérgyökérhez fűzött fent említett kellék jogosultságának. Minél mélyebbre nyulik a vezérgyökér, annál kevésbé kerülhet abba a helyzetbe, hogy az őt környező talaj a csemete táplálkozásához nélkülözhetetlen víztartalomtól teljesen megfosztassék. A kiültetendő csemete gyökérzetének a csemetét befogadó talaj szerkezetéhez kell alkalmazkodnia. Minél lazább ugyanis a talaj, annál erőteljesebb legyen a gyökérzet és annál hosszabb a vezérgyökér. Kötöttebb talaj rövidebb gyökérzetű csemetét is szívesen lát.

Az ültetés kivitelének sikere a csemetekertből, illetve csemete-termelési helyről indul ki abban a pillanatban, amikor a csemeték kiemeléséhez fogunk, mely munka a legnagyobb gonddal foganatosítandó. A kiszedett csemeték gyökere, ha a csemeték rövid idő múlva az ültetés helyére szállíttatnak, a nap és szél ellen egyéb megfelelő anyag, mint moha, szalma hiányában esetleg sárral bekent zsákvászonnal, avagy többrétű újságpapírossal betakarandók. Ha pedig a csemeték elszállításával napokig várakozni kell, azonnal vermeltessük be azokat. A csenevész és nagyobb sérülést szenvedett csemeték már a csemetekertben kiselejtezendők. A csemetéknek az erdősitendő területre való szállítása hasonló elővigyázatossággal történjék, mint azok kiszedése. Ne engedjük meg, azaz szigoruan tiltsuk meg, hogy a csemetekötegekre a munkások ráüljenek. Feltakart gyökérzettel sohasem szállítsunk csemetét.

Az erdősités helyén az odaszállított csemeték a beültetendő területen már előre kijelölt helyeken elraktározandók és pedig, ha az ültetéshez a kedvezőtlen idő, avagy az erdősitést vezető közeg másfelé való elfoglaltsága miatt mindjárt hozzáfogni nem lehet, elvermelendők; ha azonban a csemeteszállítással kapcsolatban az ültetés is kezdetét veszi és a közelben víz van, gyökérzetükkel abba mártandók, egyébként lehetőleg árnyékos helyen betakarandók.

Az elraktározás helyéről a csemeték ültetési helyére se vitessük a csemetéket feltakart gyökérrzel.

Lesznek olyan vélemények, amelyek az ennyire kiterjedt óvó rendszabályokat túlzottnak tartják. Erre már előre az a feleletem, hogy az óvatosság sohasem árt. Naptól süttött gyökérrzel bíró csemetékből valamire való erdő sohasem lesz.

Áttérek a csemete elültetésére. A csemete kiszemelt helyéről a giz-gazt, az elgyomosodás mérvéhez képest, 60 cm-től felfelé terjedő átméretben elkapáltjuk.

Ezt a munkát irtókapával elvégeztetvén, ásóval a csemete oldalgyökérrzetének befogadására egy ásó-mélységű, a csemete oldalgyökérrzetének megfelelő szélességű gödröt ásatunk és a gödörből kikerülő földet a gödör szélére rakatjuk. Ezután dugványfuróval a megásott gödör közepén a vezérgyökér hosszúságának megfelelő mélységű lyukat készítettünk. A csemete vezérgyökérét a részére készített lyukba beeresztvén, azáltal, hogy a dugványfurót a vezérgyökér részére készített nyílás közelében függőlegesen egyszer vagy kétszer a földbe nyomatjuk, a vezérgyökérét a talajjal szoros kapcsolatba hozzuk. Ehhez a munkához ugyancsak nagy óvatosság kívántatik, nehogy a dugványfuró alkalmazása közben az eddig gondosan megőrzött vezérgyökér sérüléseket szenvedjen. Majd az oldalgyökereket növéssüknek megfelelően elhelyezvén, a gödör mellé rakott, gyomtól megtisztított földdel betakarjuk és kézzel, nem pedig csizmás lábbal fokozatosan megnyomkodjuk; közben arra is ügyelünk, hogy a csemete függőleges állást nyerjen és gyökfője csupaszon semmiesetre se maradjon. Ha az ültetésnél az itt közölt eljárást szorosan betartjuk, bátran merem állítani, hogy az erdősítések képe a Dunaszigeteken előnyösen meg fog változni.

Külön kell megemlékezni a fűznek és nyárnak ültetés utján való megtelepítéséről. Háromféleképen járhatunk el: Egyszerű, vagy gyökeres dugványokat, vagy pedig csemetéket szokás használni.

Az egyszerű dugványnak termelése nagyon nehéz. Mindenekelőtt a dugvány életképessége nagyban függ a termelés alkalmával az ágak levagdosása által keletkezett vágáslapok számától. Minél nagyobb területet tesz ki a vágáslapok felületének összege, annál nagyobb mérvet ölt az életképességet nagyban csökkentő, sőt néha teljesen elenyészítő párolgási folyamat.

A dugvány megmaradására is csak akkor lehet reményünk, ha az a szedertengeren túl emelkedik és a szélnek kellőképen ellent tud állani. Ilyen méretű dugványt ágakról nem termelhetünk, mivel ágakról nyert dugványon, a dugvány megkivánt hosszúsága miatt, nagyon sok volna az ágak lenyeséséből eredő vágáslap, ami, amint már elébb említém, az életképességet nagyon hátrányosan befolyásolja. Legjobb dugványok a ritkitható fiatal erdőből nyerhető fiatal törzsek, vagy jól nőtt sarjak, amelyeket azonban ugyancsak keresni kell, mivel ritkitható fiatal erdeink alig vannak.

A termelési nehézségek mellett egyéb okok is a dugvány alkalmazása ellen szólnak abban az esetben, ha megfelelő csemetéhez juthatunk. Ilyen az a körülmény is, hogy míg a dugvány gyökerét fejleszti, törzsben nem gyarapodik. Egy másik ok az, hogy a dugványnak az oldalgyökereket eresztő rész alatti darabja, a vezérgyökér részére helyét átengedendő, korhadás által leválik. Ez a későbbi béلكorhadtság kiinduló pontja. A csemetével szemben különösen az erőteljesebb dugványnak még az a hátránya is van, hogy megfogamzása esetén seprőszerű alakot öltvén, nehezen hajt csucsot, ami nagyban hátráltatja a fa magasságának és ezzel a fatömegnek megnövekedését is.

Némelyek tévesen előnynek említik fel a csemetével szemben az erőteljesebb dugvány mellett annak fatömegét, amelyet az elültetett csemete csak évek múlva ér el; nem veszik azonban tekintetbe, hogy azalatt, míg az az erőteljesebb dugvány gyökerét ereszti, fejleszti és magassága, valamint koronája is vastagságával arányos méreteket ölthet, addig a csemete meglévő gyökereivel korai táplálkozáshoz fogván, 2—3 év alatt nemcsak az erőteljesebb dugvány nyomába lép, hanem azt minden tekintetben még felül is mulja. Ezzel a csemetének a dugvány fölötti előnyét élettanilag kimutatván, hasonlítsuk össze a csemete és dugvány elültetésével járó munkálatokat.

A dugvány kiszemelt helyéről a giz-gazt éppen úgy kell elkapálnunk, mint a csemete helye körül. A dugvány gyökérfejlődése érdekében a talajnak egy ásó-mélynyire ásó segítségével való meglazítását sem tartom mellőzhetőnek, bár e munkát, elég rosszul, sokan el szokták hagyni. Dugványozni ugyancsak legalább 60 *cm*-re mélyen kell, mert a gyökérképződés nem a vágáslapnál, hanem

afölött 20—25 *cm*-nyi magasságban indul meg. Ezért a sekélyen elhelyezett dugványok, ha meg is fogamzanak, rövid idő alatt ki is pusztulnak és pedig annál rövidebb idő alatt, minél sekélyebbre ültettük azokat és minél szárazabb időjárás követi a dugványozás időpontját. Ezen állításomat a következő példával világítom meg:

Helyezzük el a dugványt a földbe csak 30 *cm* mélyre. A gyökérképződés a vágáslap fölött 20—25 *cm*-nyi magasságban indulván meg, jelen esetben a képződő gyökerek a talaj felszine alatt 5—10 *cm*-re foglalnának helyet. Mivel a talajnak ezen felső rétege víztartalmát az időjárással kapcsolatban időközönként ismételtelen teljesen elveszti, a dugvány táplálkozásában ismételtelen szünet állván be, ezen káros behatások folytán lassan száradásnak indul, majd teljesen kipusztul.

Az eddig felsoroltak alapján, tekintve azt is, hogy a jó dugvány termelése hosszabb időt vesz igénybe, a csemete termelésénél, illetve kiszedésénél az egyszerű dugvány alkalmazását csak abban az esetben tartom jogosultnak, ha csemetéhez kis költséggel nem juthatunk.

Lássuk már most a *gyökeres dugványt*. A gyökeres dugvány nevelése külön csemetekerti területtel, annak gondos megmunkálásával, dugványvesszők termelésével, elültetésével és a gyökeret vert dugványok két évi ápolásával jár, mely munkálatok aránylag csak tetemes költséggel foganatosíthatók.

Ennélfogva legcélszerűbb a fűzet és nyárt ott, ahol erre alkalom van, *csemeték* útján tenyészteni. Alkalom erre pedig minden olyan területben van, amelyben zátonyokon fűz- vagy nyárfiatalosok megtelepedtek. Ezek a kendersűrű fiatalosok szolgáltatják az ültetéshez szükséges csemetéket, de ezeket, amit külön is hangsúlyozni jónak látok, abból a kendersűrű fiatalosból, legyen bármilyen jó szemünk, jó érzékünk, az egészséges, életre való csemeték iránt, nem sikerül kifogástalanul kiválasztanunk. Bármennyire is vizsgálgassuk, forgassuk a csemetéket, egy-egy piczinyke barna folt, egy-egy jelentéktelen hézagsérülés mégis kikerüli figyelmünket.

Ezek a lényegteleneknek látszó hiányok pedig azt jelentik, hogy az a csemete erdősitésre teljesen alkalmatlan.

Mivel tehát a szem a kendersűrűn álló társak közül az életre

való csemetéket kiválasztani képtelen és mivel a legnagyobb gonddal kiválasztott csemetéknek igen tekintélyes hányada elültetésük után hosszabb-rövidebb idő alatt okvetlenül kipusztul, más módot kellett keresni, hogy az erdősítéshez ezekből a fiatalosokból csupán életre való, egészséges csemetéket nyerhessünk. A kendersűrű fiatalost gondozásunkba vesszük és abból kis költséggel, de annál nagyobb utánjárással a csemeteszükségletnek megfelelő területet csemetekertté alakítjuk át.

A gondozás abból áll, hogy a fiatalosnak csemetekertté átalakított csekély területét mindenki által láthatólag elkülönítjük és abban a járás-kelést, magasabb vizállás alkalmával a csónakkal való áthatolást tilalmazzuk. E területen tőből kivágatjuk az általunk már szemmel is betegnek megállapítható, ezenkívül a gyenge, csenevész egyedeket. Ezen, kosárfonó vesszőt vásárló felek által is, kellő felügyelet és irányítás mellett költségmentesen végezhető művelet nyomán a megritkított fiatalosba a nap és szél utat törnek és rövid időn belül a még visszamaradt beteg csemeték, amelyek a szél és nap hatása folytán elszáradásnak indulnak, észrevehetővé válnak. A mutatkozó beteg egyedeket ismét kiszedvén, e munkának kétszer-háromszori ismétlése után készen áll a jövő évi csemetemennyiséget szolgáltató csemetekert.

A csemetekiszedés megkönnyítése végett ajánlatos a ritkításnál bizonyos rendszert követni oly módon, hogy a csemetekertnek kiválasztott területet végeredményében úgy barázdázzuk, hogy a mintegy 20 *cm* széles csemetepászták a fokozatosan mintegy 50 *cm* szélességben letarolt üres pásztákkal váltakozzanak.

A pászták iránya a víz folyásával ne essék össze; különben az ilyen csemetekert nemcsak a víz által sodort mindenféle limlommal telik meg, hanem a csemeték a magas vizálláskor az üres pásztákon betóduló farönkök, jég stb. által sérüléseket szenvednek.

Ajánlatos, hogy a csemetekert körül, alsó részének kivételével, éppen az imént említett káros eshetőségek elkerülése végett, a fiatalosnak 1,5—2 *m*-nyi széles pásztáját védőszegélynek megahagyjuk.

Még az a kérdés merülhet fel, hogy miképen kell a természet által megtelepített és gondozásunk által követelményeinknek

megfelelőleg idomitott csemetekert csemetéit úgy kiszedni, hogy azok gyökérzete épen maradjon. Ezt a munkát oly módon végezzük, hogy a csemete gyökérzetét magába foglaló földtömeget ásonak földbenyomása által a körülötte lévő földtömegetől elválasztjuk, ezt követőleg a csemetét a gyöktő felett mind két kézzel alkalmazott fogással kihuzzuk és gyökereiről a felesleges földtömeget, a hajszálgökök megkimélése végett, kézzel óvatosan lemorzsoljuk, *nem* pedig a csemetének ide-oda csapdosása, vagy lerázása által.

A füz- és nyárcsemetéknek ilyen módon való kiszedése teljesen megfelel az erdősítés követelményeinek, amennyiben kiültetésük után vigan tovább tenyésznek és nem hozzák az ültetés irányítóját abba a kellemetlen helyzetbe, hogy az ültetés sikerelenségének indokolásához segítségül az árvizet legyen kénytelen hívni. Pedig a füznek és nyárnak az árviz igazán nem árt. Legjobb bizonyítékok erre nézve éppen a zátonyokon megtelepült fiatalosok. Ha az árviz a füzre és nyárra nézve annyira veszedelmes volna, akkor nem létezhetnének természetes uton keletkezett fiatalosok.

Csupán csak két ellenséget ismerek, melylyel már meglévő ártéri erdősítéseink védelmében a küzdelmet jelenleg még semmiképpen sem vehetjük fel és amelyekre adott esetekben erdősítéseink pusztulása alkalmával hivatkozhatunk.

Ezekről azonban más alkalommal fogok megemlékezni.

A mag megválasztásának kérdéséhez.

Irta: *Majerszky István.*

Az Erdészeti Lapok 1914. évi VI. füzetében Roth Gyula főerdőmérnök fejtegeti ezt a kérdést az erdefenyőre vonatkozóan s rámutat arra, hogy a meg nem felelő helyről származó mag milyen rossz eredményekre vezet. Legyen szabad nekem a kérdéshez egy másik fanemre vonatkozóan hozzászólanom.

Nagyobbrészt ismert dolgokat írok le, emlékeztetőül azonban talán nem árt ezekkel újból foglalkozni, nehogy feledésbe menjenek.

Ismeretes a kocsános tölgynek későn fakadó tölgy *Quercus pedunculata* var. *tardissima* Smk. nevű, *Földes* János által éppen

jelenlegi szolgálati helyemen, Palánkán fölfedezett és *Simonkai* tanár által meghatározott válfaja. A botanika azt mondja, hogy mivel ez a válfaj 3—6 héttel is később fakad, mint az anyafaj, kevésbé van kitéve a késői fagyoknak és a rovarrágásnak.

Egyébként azonban a késői fakadás s így a késői fagyokkal szemben való nagyobb ellenállóképesség nincs következményeiben kellőleg megvilágítva, illetve méltatva, bár igaz, hogy a növénytan úgy írja le a *Quercus tardissimát*, hogy szebben, hengeresebben, gyorsabban nő, mint a törzsalak. És ebben a bár rövid, de a *Quercus tardissima* lényegét kifejező meghatározásban benne rejlik a faj tenyésztésének nagy gyakorlati jelentősége, melyet azonban eddig tervszerűen, céltudatosan nem használtunk ki, bár kísérletezések sok felé folytak.

Ugyanis a késői fakadás értékét csak akkor ismerjük föl igazán, ha a *Quercus tardissima* említett tulajdonságainak okait keressük, mert akkor arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a későn fakadó tölgy szálasabb, gyorsabb növésű fájának kiválóbb műszaki tulajdonságai, egyenes rostu, jól hasadó szövete csak természetes következménye késői lombfakadásának, mely őt a korai fagyok és némely rovar rágásának veszélyétől mentesíti. Ha ugyanis a zsenge hajtások elfagynak, az elfagyott csucshajtás helyett mellékrügyekből számos oldalhajtás fejlődik, melyek a vezérségért küzdve, egymást a növésben gátolják és az egyenes fácska sudarának elhajlását okozzák. Minthogy több csucshajtás is van, a fácska nem lesz egyenes, sudár növésű. Több ágat táplálván a törzs, általános növekedése kisebb, kivált ha az elfagyás gyakran ismétlődik. A sokágu törzs szövete nem lehet oly egyenletes, mint a sima, ágtalan törzsé. A nem egyenletes, csomós szövetű fa szilárdsága kisebb mint az egyenletes szövetűé, kevésbé is hasad, növésben is elmarad stb. Minderre gyönyörű példa a bellyei főhercegi uradalom vörösmarti erdőgondnokságában a monyorósi erdő egymás mellett álló hazai és *Quercus tardissima* állománya, melyet már sok és neves szakférfiu tekintett meg.

A *Quercus tardissima* irodalmából kitűnik, hogy ez a tölgyváltozat Szlavóniából származik, legalább hazánkban; sőt nem tartom lehetetlennek, hogy Cseh-, Francia-, déli Oroszországba is innen származott át, hiszen a szlavóniai tölgyekkel való keres-

kedés nagyon régi. Mivel pedig a szlavóniai tölgy mind többé-kevésbbé későbbben fakad, mint a dunántuli vagy délmagyarországi őshonos tölgy, részben bizonyára ebből is magyarázható a szlavóniai tölgynek gyönyörű szálas növése. Már a leirtakból is következik, hogy kitűnő tulajdonságai miatt a szlavóniai erdőkben egyenként megjelölt valódi *Quercus tardissima*-egyedek makkját érdemes külön gyűjteni, bármily kevés legyen is az s bármily költséges is legyen a külön gyűjtés. De tovább megyek s annak szükségességét hangoztatom, hogy a még meglévő tipikus *Quercus tardissima*-törzseket, mint makkfákat fenn kellene tartani.

Tehát a *Quercus tardissima* általánosan ismert kiváló tulajdonságai is ajánlják azoknak a tölgytelepítés alkalmával való kihasználását.

Ezekhez járul azonban egy újabb, sokkal parancsolóbb szempont is. Ez a lisztharmatnak bizonyos körülmények között immár bebizonyosodottan végzetes hatása a tölgyesekre.

Már az Erdészeti Lapok 1910. évi XXI. és 1912. évi VII. számú füzetei ismertetnek oly eseteket, amidőn tölgyfiatalosok a lisztharmat közreműködése mellett pusztultak el. Ilyen továbbá az M. E. 1911. évi XIV. számában leirt, a nagyváradi l. sz. püspökség tulajdonát képező 3000 holdnyi tölgyes pusztulása; ilyen az Erdészeti Lapok 1914. évi XIII. füzetében néhány szóval említett baranyai, 11.000 holdra terjedő pusztulás. Ilyen az Erdészeti Lapokban ugyan nem ismertetett horvátországi sziszekvidéki mintegy 10.000 holdat kitevő közép- és fiatalabbkoru tölgyesek kiszáradása. S valószínű, hogy más, többé-kevésbbé súlyos esetek is fordultak elő, melyeket azonban senki sem hozott köztudomásra.

Igaz, hogy a felhozott esetek egyikében sem egyedül a lisztharmat okozta a pusztulást. Azonban az is bizonyos, hogy a lisztharmat nélkül az erdők nem pusztultak volna el.

Ha az említett azóta bizonyára megszaporodott erdőkárosodások történetét vizsgáljuk, folyamatuk a következő. Késői fagy alkalmával elfagyott az első levél. A fa kihajtott másodszor. Ezt a lombot lerágta a néhány év óta tömegesen fellépő mindenféle hernyó. A fa kihajt még harmadszor is. A harmadik zsenge lomb éppen jókor jön a júliusban elhatalmasodó lisztharmatnak. S mivel a lisztharmat nem öli meg a lombot hirtelen, hanem csak lassan

hervasztja el, a fa részben ezért sem hajt ki negyedszer, de meg már ki is merült.

A fiatalosok azonban az első évben még nem pusztulnak el, azok segítenek magukon úgy, hogy lent a korona alatt az árnyékban, alvó rügyekből fejlesztenek gyenge hajtásokat, míg aztán a korona megritkulásával ősz felé a liztharmat ezen szükséghajtásokat is el nem lepi. Így a fiatalos 2, esetleg 3 évig is bírja s bár csucsszáradt lesz, de el nem hal. Végtelenig azonban, mint a felhozott példák mutatják, még a szávamenti kitűnő talaju tölgyesek sem bírják. Az öreg fák, melyek törzsén már nincsenek alvó rügyek, kevésbé bírják a fagy, hernyó és liztharmat együttes támadását s már az első évben elhalnak.

Lássuk már most, hogy a *Quercus tardissima* mennyiben van a pusztulásnak kevésbé kitéve.

Tapasztalat szerint, legalább Baranya megye déli részén, az őshonos tölgy már márczius végén, április legelején fakad s április végére lombja teljesen kifejlődött, áprilisi fagynak tehát minden évben ki van téve, azért nem is oly szép a növése, s nem is olyan becses műfa, mint a szlavóniai tölgy. A májusi fagynak azonban már kifejlődött lombjával jobban ellenáll.

A közönséges szlavóniai tölgy április végén kezd fakadni és fakad folytonos átmenetben az igazi *tardissimához* egészen május utolsó harmadáig. Május második felében azonban már ritkán szokott fagy lenni. Míg tehát a közönséges szlavóniai tölgy a május elei fagyoktól még szenved, a *tardissima* nem.

Ezt eddig is tudtuk.

A tavaszi napsugár azonban nemcsak a rügyet készletti fakadásra, hanem április vége felé a kis hernyók is kibujnak a petéből, vagy kimásznak a hernyófészekből és a már kifakadt vagy éppen fakadó zsenge lombon találnak eleséget. A tavasz melege azonban nem tekinti, hogy a petecsomó, vagy hernyófészkek késői, vagy közönséges tölgyön van-e, hanem a *tardissimán* ép úgy kibujnak a hernyócskák, melyek aztán, lévén ennek rügye olyankor még teljes nyugalomban, éhen pusztulnak.

És a lepke az ő csekély eszével, de nagy ösztönével tudja, melyik a *Quercus tardissima*; tudja, hogy oda nem szabad petéket raknia, mert kicsinyei ott majd tavasszal éhen vesznek. Abban

a kis tölgyrészletben, mely volt baranyai erdőgondnokságom területén igazi *Quercus tardissimából* áll, 1914. tavaszán alig volt az *Ocneria dispar* petecsomóiból, holott a többi, kevésbbé későn fakadó szlavóniai makkból származó tölgyesekben annyi volt, hogy bár százakat költöttünk csak a peteirtásra, mégis oly tömeg hernyó maradt, hogy az erdőket tőkéletesen levágták.

Az utóbbi években Szlavóniában is volt hernyórágás, de a fenti tény (legalább nem hallottam róla) ott nem tűnt fel ily szembeszökően, amint hogy nem is tűnhetett, mivel ott a *Qu. tardissima* egyenként beszórva fordul elő, s május végéig a még kopasz egyedek úgy tűnhettek fel, mint már lerágottak; amikor pedig fakadni kezdtek, az éhes hernyóhad a szomszédos fákról rögtön ellepte, s valóban le is rágta. De rajtuk hiába kelt ki hernyó, az, ha át nem mászott más fákra, éhen veszett.

A késői tölgy tehát védve van az utóbbi években előfordult tölgykárosítások két oka, a fagy és hernyó ellen.

A lisztharmit, ezt tudjuk már, egymagában nem pusztítja el fát, ő csak megadja a kegyelemdőfést az előbbi kettő által életerejében meggyengített tölgynek. S mivel a *Quercus tardissima*, mikor a lisztharmit júliusban, s kivált augusztusban elhatalmasodik, teljes erejében van, levelei egészségesek, teljesen kifejlődöttek, kemények, a késői tölgy a lisztharmattal szemben sokkal ellenállóbb, mint a korán fakadó alak.

Még egyszer végiggondolva az elmondottakat, láthatjuk, hogy az igazi, bár eddig igazán kevésbé méltányolt *Quercus tardissimában* a mostani, a tölgyre nézve oly veszedelmes időben oly kincset birunk, amelyet érdeme szerint kell méltányolnunk. Mi történnék, ha évről-évre ezer és ezer hold száradna ki amugy sem tulságosan nagy tölgyállományunkból? És mi tehetetlenül állunk a pusztulással szemben, mert a fagy és lisztharmit ellen nem tudunk védekezni, a hernyórágás ellen pedig olyan nagy területeken szintén hiába védekezünk.

Igaz, hogy késői fagy nincs minden évben, hernyófalás sincs.*)

*) Közbevetőleg legyen említve, hogy Bács megye déli részén ez idén a hernyófalás, amilyen óriási módon indult, oly hirtelenül is mulott el májusban; a hernyók mind elpusztultak, mielőtt még teljesen kifejlődhettek, s az erdőt teljesen lerághatták volna.

Lehet, hogy lisztharmat se lesz mindig, bár erre kevés a kilátás. Mégis ha csak az általam ismert erdőpusztulásokat számítjuk is, mekkora tőke és munka nem veszett volna kárba, mennyi remény és várakozás nem lett volna hiábavaló, ha azok az állományok *Quercus tardissimából* állanak?

A végkövetkeztetés tehát esetünkben is az, amire Róth Gyula az erdeifenyőnél jut: Válogassuk meg a magot!

Még néhány szót arról, hogy hová telepítsük a késői tölgyet?

A kocsános tölgygyel is megtörtént, ami annak idején az erdei fenyővel, jelszó lett: tölgyet ültetni. Az erdőrendező azt mondta, a cél minél becsebb fanem nevelése. S mivel legbecsebb a tölgy, tehát tölgyet az agyagba, a homokra, a szikbe, az oldalba, a tetőre, a mocsárba és mindenhova. A következmény pedig az, hogy 20 éves korban a tölgyfiatalos, bár még sűrű, de repedezett, mohos, zuzmós kérgű, szóval elvéhnedt, hogy a fiatalos egyes helyein foltokban száradni kezdenek a csúcsok, hogy vastagsági növekedés alig észlelhető, hosszúsága minimális, szóval hogy a jelszó, csak jelszóként keresztülvive: az erdőgazdaságnak s egyúttal az erdészet tekintélyének is óriási károkat okozott.

Figyeljük csak meg, hogy milyen talajon fordul elő Szlavóniában a *Quercus tardissima*? Lapályon 75—85, Zágráb körül 100—150 m tengerszintfeletti magasságban, mély, de nem tulkötött agyagos talajon, ahol gyökerei mindig érik a talajvizet, anélkül azonban, hogy mocsárban állanának. Szemmel alig észrevehető a szintkülönbség azon helyek között, hol még van tölgy s ahol már nincs, hanem helyébe a kőris lép. S bár a kőrisfiatalosok közt van elég vén tölgyfa, makkot oda hiába vetnénk, az a hely a tölgynek az újabb gyakoribb és magasabb árvizek folytán ma már mély, míg alig néhány lépésre, talán csak 15 cm-rel magasabb szinten a tölgycsemete kendersűrű.

Aki tehát szlavóniai tölgyet s főleg tardissimát ültet, mindig vegye tekintetbe, hogy a makk lapályról, még pedig üde, jótalaju lapályról való, s hogy igazi szép eredményre csak, ha nem is ugyanolyan, de hasonló körülmények közt számíthat.

Aztán azt is tudjuk, hogy a síkság talajának általában az a tulajdonsága, hogy jósága foltonként hirtelen változik s így nem

szabad egyszerűen előírni: „A vágások tölgygyel ujitandók fel“. Minden talajnak, minden talajfoltnak a maga fanemét, mint ezt nagynevű szakférfiaink a szakközönség rendelkezésére és használatára már megállapították.

FAKERESKEDELEM.

A keményfapiacz helyzete. Az Európán végig dúló háborus fürgeteg a keményfapiacz alakulását hátrányosan befolyásolta. A keményfacikkék legtöbbször Nyugat-Európába mindig igen jelentékeny mennyiségeket exportáltunk és e kivitel egyrészt a forgalom elzárása, másrészt a nálunk elrendelt fakiviteli tilalom következtében lehetetlenné vált. Mindazonáltal a keményfapiaczon szilárd hangulat uralkodik, mert az új áru termelése elenyészően csekély és úgy az ipar, de főleg a hadsereg részére szükséges mennyiségek a nem nagy készletekből kerülnek ki. A magánfogyasztás csekély, ellenben hadiczelokra nagymennyiségű mindenemű keményfát fogyasztanak. A repülőgépgyártáshoz, kocsilőszerszerekekhez, vagongyártáshoz igen sok fát használnak fel és ez a szükséglet még a háboru befejeztével sem fog megszűnni, mert a háboru folyamán tönkrement hadiszereket újból pótolni kell.

Az egyes cikkekre áttérve, megállapítható, hogy *tölgyrönkökben* alig jönnek létre nagyobb kötések. A vékonyabb áruért 40—45 K-t, vastagabb áruért 55—60 K-t fizetnek ab vagon feladó állomás. A rossz fuvarozási viszonyokra való tekintettel, a keményfakereskedők most nem vesznek ab erdő, pedig ily értelemben igen nagy a kínálat, elég olcsó árak mellett. De a kifuvározás lehetősége az ország legtöbb vidéken csekély, úgy hogy csakis az állomásokhoz kiszállított áru jöhet tekintetbe.

Friezekben (parketta) a forgalom teljesen szünetel. Építkezés nincs és még jó ideig nem is lesz, úgy hogy e cikk helyzete határozottan kedvezőtlen. A helyzet javulása csakis az építési üzlet megindulásával remélhető, erre azonban egyelőre alig van kilátás.

Tölgydonga iránt nagymérvű kereslet mutatkozik, melynek a termelés alig képes eleget tenni. Az érdeklődés főképp a könnyebben szállítható kisebb méretek iránt irányul. Az árak igen magasak és kilátás van arra, hogy magas nivójukat még hosszú időn át megtartják, mert e cikk termelése szakértő munkások hiányában nagy nehézségekbe ütközik.

Tölgytalpfában csekély a forgalom, kielégítő árak mellett. A hosszú időn át elhanyagolt kisvasuti talpfák iránt most állandó kereslet mutatkozik úgy az ipar, mint a hadsereg részéről. Az árak itt is szilárdak, mert új áru alig készül és régi áruból csak viszonylag kis mennyiségek állnak rendelkezésre.

Tölgyfapallók élénken kerestetnek és e cikkben jó árak mellett a vagongyarak részére számos kötés jött létre.

Bükkfűrészáruban csekély a termelés, míg a kereslet élénk, ami az árak emelkedésére vezetett. Budapesti paritásban a háború kitörésekor érvényben volt 67 K-s kartellárral szemben most már 95—100 K-t is fizettek I. r. bükkfűrészáruért, budapesti paritásban, köbméterenként. Itt is főleg a 8 és 10 cm pallókat keresik.

Bükktalpfa most csak kis mennyiségekben készül, mert a mai magas tüzifaárak mellett a bükkfalpfatermelés nem fizetődik ki. Goliát talpfákért mintegy 4 K-t, normáltalpfákért körülbelül 3-60 K-t fizetnek darabonként.

Bükkdongák iránt állandóan nagy a kereslet a vegyi gyarak részéről; az árak itt is emelkedtek.

Kőrisfából a hadsereg céljaira nagy mennyiségeket vásárolnak, magas árak mellett. Rönköként 75—110 K-t, fűrészáruért 180—240 K-t fizetnek köbméterenként jól fekvő állomásokon. Ujabban több kőrisfát tartalmazó erdő került eladásra, úgy hogy a nagy kereslet kielégítése nem ütközik nagyobb akadályokba.

Diófát puskaagyak céljaira minden mennyiségben vesznek. Az ár a minőségtől függ és vagononként mintegy 1000 K-ra tehető.

Szilfát a kocsigyártás élénken keres. Kifogástalan rönkök ára 60—70 K ab állomás, míg fűrészáru 110—160 K-ba kerül minőség szerint.

A *hársgömbfa* ára 40—55 K, a fűrészárué minőség és méret szerint 100—120 K köbméterenként, ab vagon feladóállomás.

Élénken keresik a *gyertyánját* is, melyért 27 *cm*-től felfelé 40—45 K-t fizetnek, míg a gyertyán fűrészáru köbméterenként mintegy 100 K-ba kerül.

Az itt megjelölt árak szokványyszerű méretű és minőségű árura vonatkoznak, míg a silányabb áru csak jóval olcsóbban értékesíthető.

F. L.

Faarverések eredményei.

Alábbiakban az eladás tárgyának (választék, fanem, méretegység) megjelölésén kívül az elfogadott, rendszerint legmagasabb árajánlatot közöljük, amely után zárjelben azt a százalékot jelezzük, amelylyel az elért ár a kikiáltási árat meghaladja. Ez utóbbit tehát úgy számíthatjuk ki, ha a közölt árat ezzel a százalékkal csökkentjük.

I. Tövön.

Földvári m. kir. járási erdőgondnokság (1915. okt. 20.):

Apáca község erdejében 2527 m^3 tölgyműfa, 2234 m^3 tölgytüzifa, 558 m^3 bükkműfa és 6134 m^3 bükktüzifa eladatott összesen 44500 K-ért (0.03%). Ebből esik m^3 -ként tölgyműfára 11.88 K, tölgytüzifára 0.60 K, bükkműfára 3.0 K, bükktüzifára 1.87 K. (Az erdő az apáczai Máv. állomástól 6 *km* távolságra fekszik.)

Székykereszturi m. kir. járási erdőgondnokság (1915. okt. 17.):

A kissolymosi ref. egyház erdejében 429 m^3 vegyes tüzifa eladatott összesen 1125 K-ért.

Földvári m. kir. járási erdőgondnokság (1915. okt. 18.):

Krizba község erdejében 4580 m^3 tölgyműfa, 4166 m^3 tölgytüzifa és 857 m^3 bükktüzifa eladatott összesen 84900 K-ért (+ 37.5%). Ebből esik m^3 -ként tölgyműfára 16.87 K, tölgytüzifára 1.42 K, bükktüzifára 2.38 K. (Az erdő a földvári Máv. állomástól 15 *km* távolságra fekszik.)

Máramarosszigeti m. kir. járási erdőgondnokság (1915. okt. 21.):

A tiszakarácsonyfalvi volt urbéresek erdejében 32.96 kat. holdon 1721 drb. tölgyfa (1005 m^3 műfa, 476 m^3 tüzifa) eladatott összesen 27288 K-ért.

Zagrebi m. kir. erdőigazgatóság (1915. okt. 25.):

85578 m^3 bükkmű- és tüzifa à 3 K, 122 m^3 tölgyműfa à 7.40 K, 1396 m^3 tölgyműfa à 19 K, 68 m^3 tölgyműfa à 40 K, 140 m^3 tölgyműfa à 25 K, 25 m^3 tölgyműfa à 48 K, 2774 m^3 tölgytüzifa à 1.10 K, 67 m^3 egyéb tüzifa à 0.60 K. (Valamennyi választéknál + 27.2%.)

Marosillyei m. kir. járási erdőgondnokság (1915. okt. 25.):

A bácsfalvai községi iskola erdejében 13.08 kat. holdon lévő 327 m^3 tölgy épületi fa, 209 m^3 II. o. tölgyhasáb, 98 m^3 tölgydorong, 19 m^3 tölgyágfa,

91 m³ I. o. cserhasáb, 39 m³ cserdorong, 13 m³ cserágfa eladatott összesen 5654·36 K-ért (kat. holdanként 432·29 K-ért) (+ 0·16%). Az erdő a marosillyei vasuti állomástól 9 km távolságra van, ebből 1 km erdei ut.

Zagrebi kir. erdőigazgatóság (1915. okt. 26.):

753 m³ fenyőmúfa à 5·55 K, 903 m³ fenyőtüzifa à 0·12 K, 325 m³ bükkmúfa és 786 m³ bükkütüzifa à 1·36 K (+ 1·20%), 1948 m³ fenyőmúfa à 5·60 K, 2181 m³ fenyőtüzifa à 0·12 K, 2498 m³ bükkmúfa és 3483 m³ bükkütüzifa à 1·30 K (+ 0·4%).

Földvári m. kir. járási erdőgondnokság (1915. nov. 2.):

Szászveresmart község erdejében 4323 m³ tölgymúfa (szállalás útján való kihasználás) à 19·61 K, 3117 m³ tölgytüzifa à 2·59 K (+ 22%), (A két előző árverés eredménytelen volt; az erdő a szászveresmarti Máv. rakodótól 6 km távolságra fekszik, vevőnek Homoródon gőzfürésze van.)

Zagrebi kir. erdőigazgatóság (1915. nov. 4.):

5772 m³ bükk-, szil- és egyéb tűzifa à 5·51 K (+ 10%).

Nagybányai m. kir. főerdőhivatal (1915. nov. 5.):

A láposbányai, fernezelyi, kapnikbányai és esetleg a kohóvölgyi m. kir. erdőgondnokságokban az 1915. évben és folytatólag az 1916. évi márczius hó végéig favásárló által termelendő és kiszállítandó 2000—5000 m³ nyár- és nyír-műszerfa à 5·60 K.

Máramarosszigeti m. kir. járási erdőgondnokság (1915. nov. 7.):

Máramarossziget r. t. koronaváros erdejében 30·56 kat. holdon 1370 drb. tölgyfatörzs 378 m³ múfa és 702 m³ tűzifa eladatott összesen 6410 K-ért.

Besztercebányai m. kir. járási erdőgondnokság (1915. nov. 23.):

Boroszló község iskolaalapjának erdejében 3·56 kat. holdon 54 m³ 20—25 cm, 76 m³ 26—35 cm vastag, 215 m³ 36 cm és feljebb vastag jegenyé- és luczfenyőhaszonfa, 21 m³ 20—25 cm vastag, 36 m³ 26 cm és feljebb vastag nyár- és nyírhaszonfa, 2 m³ 34 cm vastag feljebb tölgyhaszonfa, 91 ürm³ fenyő- és tölgytüzifa, végül 15 m³ lágylombtüzifa eladatott összesen 4610 K-ért (+ 24%). (Az erdő a garami rakodóparttól 4 km távol fekszik, a garami rakodópart pedig a luczatői vasuti állomástól 5·85 km távolra van)

Gyergyóalfalui m. kir. járási erdőgondnokság (Gyergyószentmiklóson) (1915. nov. 24.):

Szárhegy község erdejében 264 drb. 406 m³ széldöntött luczfenyő és jegenyefenyő à 6·03 K (0·0%). (Az értékesítés csak a 3-ik ízben megtartott árverésen járt eredményrel, akkor is csak a kikiáltási árat sikerült elérni.)

Sepsiszentgyörgyi m. kir. járási erdőgondnokság (1915. nov. 26.):

A málnási ref. egyház erdejében 221 ürm bükkütüzifa à 4·68 K (+ 31·2%).

II. Kitermelt állapotban.

a) Műfa.

Máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság (1915. szept. 27.):

1913. évi termelésű lucz- és jegenyefenyő épületi és műszerfa (12 cm-től felfelé) 1000 m³-es részletekben:

a tiszaközi erdőgondnokságban 3000 m³ à 19·84 (+ 5⁰/o), tőár **15·18 K**,
a bogdánfehértiszai erdőgondnokságban 4000 m³ à 19·78 (+ 4·1⁰/o), tőár **13·79 K**,

a mezőháti erdőgondnokságban 3000 m³ à 19·62 (+ 4·9⁰/o), tőár **12·49 K**,
a feketetiszai erdőgondnokságban 10.000 m³ à 19·27 (+ 3·6⁰/o), tőár **11·33 K**,
a kevelei erdőgondnokságban 1000 m³ à 19·45 (+ 4·6⁰/o), tőár **14·00 K**.
(A tőár az 1914. évi termelési és szállítási költségek alapján számított ki.)

Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság (1915. szept. 28.):

Fokozatos felújító vágásokból kitermelt és a dobrócsi fővölgyi rakodóra kihozott jegenyefenyő- és luczfenyőhaszonfa 4 eladási csoportban:

417 m³ 12—20 cm középátm. à 19·42 K, tőár **14·32 K** (+ 25·9⁰/o).

673 m³ 21—25 cm középátm. à 20·19 K, tőár **14·98 K** (+ 21·5⁰/o).

641 m³ 26 és több cm középátm. à 22·09 K, tőár **16·78 K** (+ 20·3⁰/o).

1103 m³ 26 és több cm középátm. à 22·09 K, tőár **16·78 K** (+ 20·3⁰/o).
(A rakodó a garamvölgyi iparvasut végállomása mellett Kisgaram vasuti állomástól 13·8 km távolságra fekszik.)

Lippai m. kir. főerdőhivatal (1915. okt. 11.):

A kincstár által házilag kitermelt és 1. a csálatelepi hizlaldai állomáson készletezett 1903⁵/₉ akó selejtes tölgydonga à 2·31 K, tőár akónként **1·66 K** (m³-ként **13·84 K** (+ 0·4⁰/o), 2. a „Vereskereszt“ nevű erdei rakodón készletezett 1268 ⁴/₉ akó selejtes tölgydonga à 2·21 K, tőár akónként **1·66 K** (m³-ként **13·36 K**) (+ 0·5⁰/o).

Gyergyószentmiklósi m. kir. járási erdőgondnokság (1915. okt. 12.):

A gyergyóujfalvi közbirtokosság erdejében széldöntött, lekérgezett luczfenyő épületi fa és fűrésanyag: 799 drb. 622 m³ à 7·62 K (+ 0·01⁰/o).
Lekérgezve és erdei ut mellé összegyűjtve lesz átadva a vevőnek.

Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság (1915. nov. 16.):

A Feketegaram völgyében termelt és a fővölgyi rakodókra kihozott ipari czélokra alkalmas fenyőhasáb- és dorongfa 13 eladási csoportban megosztva:

1. 768 *ü*rm jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 10·30 K (+ 47·1⁰/o),
tőár (*ü*rm-ként) **6·80 K** (Kisgaram vasuti állomás melletti rakodón).

2. 801 *ü*rm jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 10·30 K (+ 47·1⁰/o)
tőár **7·40 K** (mint 1. alatt).

3. 747 *ü*rm jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 10·30 K (+ 47·1⁰/o),
tőár **6·80 K** (mint 1. alatt).

4. 786 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 10·30 K (+ 47·1⁰/₀),
tőár 6·80 K (mint 1. alatt).
5. 985 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 9·42 K (+ 51·9⁰/₀)
tőár 7·08 K (A feketegeramvölgyi iparvasut mentén fekvő és Kisgaram
vasuti állomástól 8·0 *km* távolságban fekvő feketebalogi rakodón.)
6. 333 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 10·04 K (+ 54·5⁰/₀),
tőár 6·54 K (mint 5. alatt).
7. 336 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 10·04 K (+ 54·5⁰/₀),
tőár 6·54 K (mint 5. alatt).
8. 38 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 12·15 K (+ 35⁰/₀),
tőár 8·81 K (mint 5. alatt).
9. 528 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 9·12 K (+ 65·8⁰/₀),
tőár 6·88 K. (A feketegeramvölgyi iparvasut mentén fekvő és Kisgaram
vasutállomástól 13 *km* távolságra fekvő dobrócsi rakodón.)
10. 509 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 9·12 K (+ 65·8⁰/₀),
tőár 6·88 K (mint 9. alatt).
11. 420 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 9·12 K (+ 65·8⁰/₀),
tőár 6·88 K (mint 9. alatt).
12. 561 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 9·12 K (+ 65·8⁰/₀),
tőár 6·88 K (mint 9. alatt).
13. 547 *ürm* jegenyefenyő- és luczfenyőhasáb és dorong à 9·12 K (+ 65·8⁰/₀),
tőár 6·88 K.

b) Tüzifa.

Székelykereszturi m. kir. járási erdőgondnokság (1915. okt. 24.):

Az enlaki közbirtokosság erdejében kitermelt állapotban levő 320 bécsi
öl hasábtüzifa à 14·40 K. Az erdő a legközelebbi vasuti állomástól 24 *km*
távolságra fekszik.

Szepesi m. kir. járási erdőgondnokság Kassa (1915. nov. 16.):

Jászó község erdejében kitermelt és az erdőn rakásolt 1360 *ürm* bükk-
hasáb és dorong (50⁰/₀—50⁰/₀) tüzifa à 7·10 K, tőár 6·15 K (+ 97⁰/₀).

IRODALOM.

Könyvismertetés.

Dr. phil. Adolf Ritter von Guttenberg: *Wachstum und Ertrag der Fichte im Hochgebirge.* (Wien und Leipzig, 1915. Franz Deuticke.) Ára 12 K.

A fatermési tanulmányokban oly gazdag német irodalomnak új termékét tette közzé Guttenberg udvari tanácsos, a bécsi „Hochschule für Bodenkultur“ nyugalmába vonult tanára. A 153 oldalra terjedő, 3 szövegekőzi rajzot és 21 grafikus táblázatot tartalmazó, quartalaku mű első két főrésze a salzburgi, észak-tiroli és kis részben steierországi *magashegységi* luczfenyőtörzsek és faállományok fejlődési és fatermési viszonyaival foglalkozik, a harmadik rész pedig a déltiroli Paneveggio szűkebb területére vonatkozólag közli a szerző vizsgálódásainak eredményeit.

I. A faegyed növekvése.

A munka egyik főcélját az *egyed fák* fejlődésének tanulmányozása képezte. Ebből a célból Guttenberg 125 salzburgi mintatörzset elemezett meg s növekedésük menetére, valamint alakjuk fejlődésére nézve ezen az uton lehetőleg pontos adatokat szerzett. A törzsek kora 60 és 320 év között váltakozott, nagyobb-részüké azonban 120 és 160 év közé esett. A törzselemzéshez főleg a fatermési táblák felállításának alapjául szolgáló faállományok átlagos vastagságu fái használtattak fel, emellett azonban a gyengébb és erősebb vastagsági osztályok átlagfái is bevonattak a tanulmányozás körébe. Azok a törzsek, melyeknek növekvése a rendszeres erdőápolással össze nem egyeztethető rendellenességet mutatott, a megfigyelések anyagából utólag kiselejtettek, úgy hogy a tényleges feldolgozásnál már csak 107 törzs szerepelt. Ezek közül 24-ről részletes törzselemzési rajzot is ad a szerző a könyv függelékében, melyeken a törzs hosszmetsete (10—10 éves fa-palástokkal), továbbá a magasság, mellmagassági átmérő, a köb-tartalom, a folyó- és az átlagnövedék görbéje van ábrázolva. A számbeli adatokat külön táblázatok tartalmazzák, még pedig nemcsak a rajzban is bemutatott 24 törzsről, hanem mind a 125-ről, melyről törzselemzés készült. Ugyancsak külön táblázatok

foglalják össze a kiselejtezés után megmaradt 107 törzs adatainak (magasság, körlap, mellmagassági átmérő, fatömeg, mellmagassági és abszolútus alakszám) *átlagát* termőhelyi osztályonként rendezve, 10—10 éves korkülönbségekkel. Ezekből az átlagos adatokból vezeti le most már Guttenberg, a grafikus kiegyenlítés módszerének alkalmazásával, az *egyes törzs* növekvési törvényeit. Az így nyert számsorok a munka függelékében görbékkel is ábrázolva vannak.

A vizsgálódások alapján Guttenberg a következő fontosabb eredményeket állapítja meg:

A magashegységi luczfenyő *folyónövedékének* delelése igen későn következik be. Az I. termőhelyi osztályban a növedék emelkedése a 70—80, a II. termőhelyi osztályban a 80—90 évig tart; a III—V. termőhelyen*) azonban még a 150 éves korral sem áll be a delelés, sőt a legmagasabb szintjén nőtt 5 törzs folyónövedéke még a 300, sőt 320 éves korban is (a legjobb termőhelyeken is) emelkedő irányzatot mutat. Az átlagnövedék delelése általában csak évtizedekkel a 150 éves kor után következik be. A magasság folyónövedéke eleinte minden termőhelyen gyorsan emelkedik s delelését az I. termőhelyen mintegy 0·5 *m*-rel, az V. termőhelyen 0·16 *m*-rel éri el, onnan kezdetben gyorsan, később lassan esik mintegy 0·1 *m*-ig. Ezen a magasságon aztán igen sokáig megmarad. A delelés az I. és II. termőhelyi osztályon már a 30. év előtt, a III. és IV. termőhelyi osztályon a 30 és 40, az V. termőhelyi osztályon pedig a 40 és 50 év között áll be. A 150 éves korban az I. termőhelyi osztályon az átlagos törzsmagasság 40 *m*, az V.-en azonban még a 18 *m*-t sem éri el. A 100 éves fa magassága

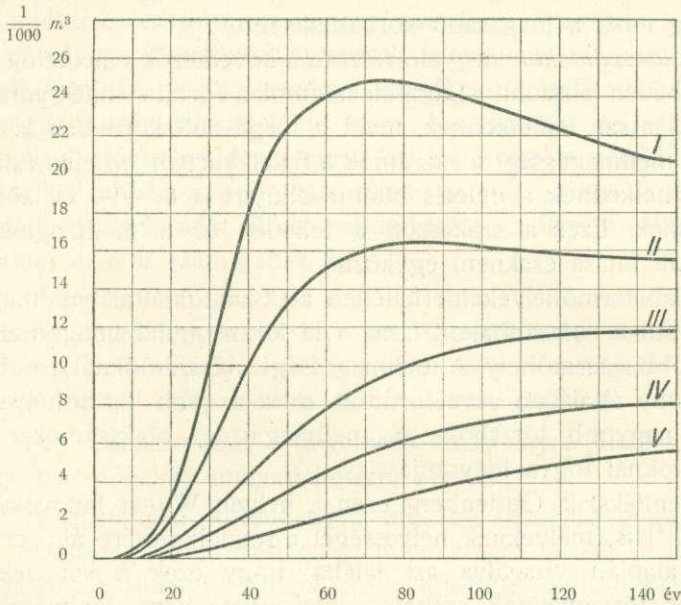
az I. termőhelyi osztályon	33	<i>m</i>
a II. " " "	27—28	"
a III. " " "	22—23	"
a IV. " " "	18	"
az V. " " "	13	"

A *mellmagassági körlap növedéke* az I. termőhelyi osztályon gyorsan hág fel a tetőpontra, hogy onnan aztán homorú görbe alakjában essék, az V. termőhelyi osztály görbéje ellenben a 150

*) Összesen öt termőhelyi osztályt különböztet meg.

éves korig állandóan (eleinte gyorsan, később mind lassabban) emelkedik. A közbeeső termőhelyek görbéi a két szélsőség közt mint átmeneti alakok helyezkednek el.

A *vastagsági folyónövedék* (az évgűrük kétszeres szélessége) a luczfenyőnél általában a fiatal korban a legnagyobb, onnan eleinte gyorsan, később lassan apad, s a 150. év körül valamennyi termőhelyen 1.2—1.4 mm-en áll. Az évgűrűnek ez a fokozatos keskenyedése, a legfiatalabb kortól kezdve a legmagasab korokig,

1. rajz. A luczfenyőtörzs folyónövedéke a különböző termőhelyeken.

szorosan összefügg a luczfenyő természetével s igen általános érvényű, úgy hogy az egyenletes évgűrűszélességet ennél a fafajnál csak erőszakos beavatkozással érhetnők el aképpen, hogy ha fiatal korában a faállományt szándékosan sűrű állásban tartanók s nem gyéritenők (ami erdőápolási szempontból egyébként nem helyeselhető), a magas korban pedig erősen vigályítanók. A 100 éves luczfenyő évgűrűjének átlagos szélessége az I. termőhelyen 1.8 mm, az V. termőhelyen nem egészen 1 mm. A mellmagassági átmérő

maga az I. termőhelyen 38 cm, az V.-en 20 cm kéreggel együtt; a 150 éves korban a két szélsőség 44·6 és 25·6 cm.

Az 1. rajz a fatörzs folyónövedékének a görbéit mutatja be. Feltűnő a növedék rendkívül sokáig tartó emelkedése a gyengébb (magasabb fekvésű) termőhelyeken.

A jobb és rosszabb termőhelyek *fatömegei* között igen nagyok a különbségek. Az I. és V. termőhelyi osztály átlagos fáinak köbtartalma a 100 éves korban kéreg nélkül 1·6 m³, illetőleg 0·17 m³, a 150 éves korban pedig 2·75 m³, illetőleg 0·4 m³. (A viszonylagos különbség tehát a magasabb korban kisebb.)

Az *alakszámokat* tárgyaló részből a következők emelhetők ki:

A feltétlen (abszolútus) törzsalakszámok a korral eleinte gyorsan, később lassan emelkednek, majd a magasabb korokban lassan esnek. A mellmagassági alakszámok a fiatal korban hirtelen esnek, később emelkednek, a delelés után (többnyire a 80—90 év körül) lassan esnek. Ezen a szakaszon a feltétlen és a mellmagassági alakszámok futása csaknem egyközü.

A jobb termőhelyeken a feltétlen alakszámok általában magasabbak, mint a rosszabbakon, azaz a fa törzse annál hengeresebb, mennél jobb a termőhely. A mellmagassági alakszámoknál azonban ez a viszony általában véve fordított, mert a jobb termőhelyeket jellemző nagyobb törzshossz a mellmagassági alakszámokat az ismert okoknál fogva lenyomja.

Megemlékszik Guttenberg ezen a helyen Weber fanövekvési képleteiről*) is, melyeknek helyességét a rendelkezésére álló eredmények alapján vizsgálva azt találta, hogy ezek a képletek a növekedés törvényeinek szabatos kifejezésére nem alkalmasak, s megbízhatóságuk igen korlátolt.**)

A magasság és a fatömeg folyónövedékének képletét megfelelőbb alakban adta Koller,***) melyet azonban a szerző szintén nem tart alkalmasnak arra, hogy

*) Lehrbuch der Forsteinrichtung, mit besonderer Berücksichtigung der Zuwachsgesetze der Waldbäume. 1891.

***) V. ö. Flury: Ertragstafeln für die Fichte und Buche der Schweiz. Mitteilungen des Schweizerischen Zentralanstalt für das forstliche Versuchswesen, IX. kötet (1907. évf.), 259. és k. l.

****) Analytische Untersuchung über Zuwachskurven. (Österreichische Vierteljahresschrift für Forstwesen, 1886. évf. 31. és 132. oldal.)

a szemléltetésre sokkal jobban bevált grafikus eljárást helyettesít-
hesse, illetőleg a gyakorlatból kiszoríthassa.

A következő fejezet a magashegységi, szabályos *luczfenyő-törzs-típusokkal* foglalkozik. A törzselemzési korongok adatainak középarányosait kiszámítva, megállapította a szerző az I—IV. termőhelyi osztályra nézve külön-külön a faállomány átlagos törzseinek szakaszonkénti átmérőit, s ezeknek az adatoknak az alapján megszerkesztette a közepes (elméleti) törzsek törzselemzési rajzait, melyeket a függelékben szintén bemutat. Ebből a számításból a gyengébb és erősebb vastagsági osztályok átlagtörzsei ki voltak zárva, sőt az állomány-átlagtörzsek jelentékeny része is kiselejtetett, úgy hogy az eszményi átlagfák kiszámításához az alpanyagnak aránylag csekély része használtatott fel. (Ez ugyan kifogásolható volna, de az anyag beható ismerete nélkül tartózkodnunk kell ebben az irányban ítéletet mondani.) Az V. termőhelyi osztályról kevés adat állván rendelkezésre, ebben az átlagos törzs méretei nem is számítottak ki.

Hogy az elnyomott és a szabadabb állás (a növétér) hatása is kimutatható legyen, az I., II. és IV. termőhelyi osztályra nézve nemcsak a középső, hanem a két szélső vastagsági osztály*) átlagtörzseiből is vezetett le eszményi törzsalakokat.

Az összehasonlítás a következő eredményre (illetőleg részben már ismert tények megerősítésére) vezetett.

A termőhelyi különbségek erősebb befolyást gyakorolnak a fák *magassági*, mint vastagsági növekvésére. A IV—I. termőhelyi osztályok eszményi mintafáinak magasságai a 120 éves korban úgy aránylanak egymáshoz, mint 1'0:1'3:1'6:1'9, a mellmagassági vastagságok pedig, mint 1'0:1'2:1'4:1'6. Fordított hatás észlelhető a három *vastagsági osztály* átlagfáinak összehasonlításánál. A gyenge, közepes és erős átlagtörzsek magasságainak aránya nagy átlagban 1'00:1'14:1'25, míg a mellmagassági vastagságok úgy aránylanak egymáshoz, mint 1'0:1'3:1'65, azaz a szabadabb állásban növe uralkodó törzsek és a tulszárnyalt vagy elnyomott törzsek *vastagsága* közt aránylag nagyobb a különbség, mint magasságaik közt.

*) Nagybőre három vastagsági osztályt képeztek.

A köbtartalmak a négy termőhelyen úgy aránylanak, mint 1:0:1:9:3:3:4:9, a három vastagsági osztályban*) pedig mint 1:2:3.

Beható megfigyelés alá vette a szerző a luczfenyőtörzs évgyűrűinek a szélességét a törzs különböző magasságában s terjedelmes adatgyűjteménye alapján a következőket állapította meg. Az évgyűrű szélessége ugyanazon fapaláston belül — mint ez már régebben is ismeretes volt — nem állandó. A fa alsó részén van egy bizonyos keresztiszelvény, amelyben az évgyűrű a legkeskenyebb, ezen felül és alul pedig mindinkább kiszélesedik. A lefelé való kiszélesedés okozza a fa tövének terpeszkedését. A fiatal fánál a legkeskenyebb évgyűrűket tartalmazó keresztiszelvény nem igen emelkedik 30 *cm*-en felül (a föld színétől számítva), később mind feljebb csuszva, hosszabb ideig áll a mellmagasság körül, honnan lassanként 4:3 *m*, sőt az I. és II. termőhelyi osztály idős törzseinél 8:3 *m* magasságra is felemelkedik. Többnyire azonban még az idős törzseknél sem igen vehető észre a terpeszkedés 3 *m*-en, a rosszabb termőhelyeken 2 *m*-en felül. A fent említett keresztiszelvénytől kezdve fölfelé — némely régebbi felfogással ellentétben — az évgyűrű fokozatos szélesbedése állapítható meg egészen a csucsig, hol alsó méreteinek gyakran több mint kétszeresét is eléri. A luczfenyő vékony ágai a törzs felső részének szabályos domborodását nem befolyásolják, mint ez például az idősebb bükkfánál tapasztalható, melynek koronarészén a törzs többnyire hirtelen horpadást mutat.

Ha a különböző magasságban fekvő keresztiszelvények területi növedékét hasonlítjuk össze egymással, úgy találjuk, hogy az a törzs hosszának közepetáján elég nagy darabon közel egyenlő marad, ettől felfelé azonban egészen a csucsig fokozatosan fogy, lefelé pedig, különösen a fa alsó részén, növekszik. Azokra a további érdekes és tanulságos megfigyelésekre, amelyeket a műnek ez a része tartalmaz, ezen a helyen — a hely szűke miatt — nem terjeszkedhetünk ki. Hasonló okokból kell mellőznünk az egész hossz- és a mellmagassági átmérő viszonyáról $\left(\frac{H}{D}\right)$ szóló részt is.

*) A szerző sehol sem említi meg a munkájában, hogyan képezte a vastagsági osztályokat.

A kérekszázalékra vonatkozólag megállapítja a szerző, hogy az az I. termőhelyen átlag 8%, az V.-en 12%, a kettő közt pedig általában a termőhelyi minőség csökkenésével emelkedik A szélsőségeket 6·3%-nak (I. th. o.) és 14·6%-nak (V. th. o.) találta. A kérekszázaléknak a korral való apadása nem általános érvényű, mert egyes esetekben a magasabb korokban bizonyos emelkedés volt tapasztalható.

A korona által elfoglalt törzsrészlet hosszának az egész törzs hosszához való viszonyát illetőleg Guttenberg meglehetősen nagy ingadozásokat talált, melyeknek oka nyilván a sűrűbb vagy ritkább állásban keresendő, amennyiben a szóban forgó viszonzszám a sűrűség kisebb változásaival szemben is igen érzékeny. Nagy általánosságban mégis megállapítható volt, hogy a koronahányad a korral csökken, a termőhely rosszabbodásával emelkedik s a gyengébb vastagsági osztályokban kisebb, mint az erősebbekben. Az átlagos adatok két szélsősége 0·34 és 0·75 volt.

II. A faállomány növekvése.

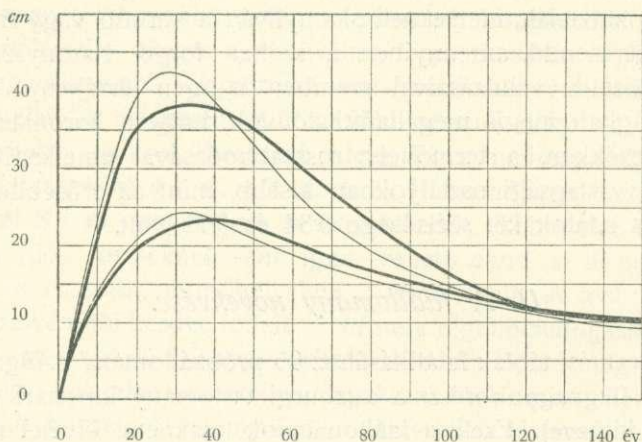
A fatermési táblák felállításához 95 próbaállomány szolgáltatotta az alapot (legnagyobb részét a salzburgi tartomány kincstári erdősegeiben kitűzve). Ezek a faállományok csaknem kivétel nélkül természetes uton vagy teljes vetésből származnak. Később ez az alapanyag jelentékenyen kibővült az északtiroli kincstári erdőkben az üzemrendezési célokból kitűzött 75 próbatérrel s így ezzel az összes próbaállományok száma 170-re emelkedett. A faállományok egy része nem érte el a teljes sűrűséget, úgy hogy ezeknél átszámításra volt szükség.

A fatömegfelvétel csakis a maradandó főállomány *törzsfatömegére* terjedt ki.

A próbaállományok besorozása a termőhelyi osztályokba főképen az *átlagos faállománymagasság* alapján történt. Az egyes állományoknak fatömegek szerinti hovatartozandósága egyébiránt a magasság szerinti osztályozással igen jó összhangban állott.

A faállomány átlagos magasságának görbéjét az átlagtörzseknek törzselemzések útján megállapított magasságával összehasonlítva azt találjuk, hogy az előbbi a fiatal korban kisebb, az idős

korban nagyobb az utóbbinál. Ezt szemléltethetővé teszi a 2. rajz, mely a két görbe viszonyát a II. és IV. termőhelyi osztályra nézve mutatja be. Ennek a jelenségnek az oka az, hogy Guttenberg csak idősebb faállományok átlagtörzseit elemezte, már pedig a faállomány jelenlegi átlagtörzse a fiatal korban még az uralkodó törzsek közé tartozott. Nézetünk szerint jó lett volna a törzselemzést fiatalabb fákra is kiterjeszteni, miáltal a fatömeggörbe ellenőrzésére és irányítására több támaszpont lett volna nyerhető.

2. rajz. A faállomány és faegyed magassági folyónövedékeinek összehasonlítása a II. és IV. termőhelyen.

Magyarázat: a vastag vonal a faállomány, a vékony az átlagos törzs folyónövedékét ábrázolja.

A magasságok görbéit a körlapösszeg görbéinek szerkesztése követte, még pedig a tényleges becslési adatok grafikus kiegyenlítése alapján. Ezután az alakszámok görbéi kerültek sorra, melyeknek adatait a szerző elsősorban a törzselemzés eredményei szerint de a tényleges faállományalakszámok kellő figyelembevételével, határozta meg.

Miután az átlagos magasságra, a körlapösszegre és az alakszámokra vonatkozó számsorok össze voltak állítva, a főállomány fatömegének adatai (1 hektárra) mennyiségtani úton voltak kiszámíthatók (fatömeg = körlapösszeg \times magasság \times alakszám). Az így

kapott számsor görbéje igen szabályos futásu volt, úgy hogy a különbözőzeti sorok alapján már csak jelentéktelen helyesbitések voltak szükségesek. A fatömeg görbéinek futását termőhelyi osztályonként összehasonlítva a tényleges becslések adataiból kiszámított átlagpontok eloszlásával, illetőleg az ezek alapján képzeletben huzott görbével, úgy találjuk, hogy a kétféle uton kapott eredmények jól összevágznak. Lehetett volna tehát egyenesen a becsült fatömegből is kiindulni a fatermési tábla szerkesztésénél, Guttenberg azonban az ő módszerének előnyéül hozza fel azt a nagyobb biztonságot, mely a közvetett eljárással érhető el. Igaz, hogy a körlapösszeg és az alakszám közvetlen levezetése az eredeti felvételekből még bizonytalanabb, mint a fatömegé, nem szabad azonban felednünk, hogy ezeket a nehézségeket Guttenberg nagyobbbrészt kiküszöbölte, amikor az ő törzselemzési eredményeire támaszkodva, azoknak utmutatásával oldotta meg feladatát. Hogy ennél a munkánál némely kombinativus momentumnak is közre kellett hatnia, az nyilvánvaló, ez azonban a fatermési táblák szerkesztésénél mindenképen elkerülhetetlen, s ha máskülönb en észszerű alapon történik, nem is kifogásolható. Hasonló eljárást különben már más szerző is alkalmazott.*) A fentebbieken kívül részben számítás, részben grafikus ábrázolás és kiegyenlítés útján meghatározta Guttenberg az átlagos vastagság, az átlagos köbtartalom és a törzsek számának a számsorait is. Ezek ugyan nem feltétlen kellékei a fatermési tábláknak, de azért, mint tájékoztató adatok néha jó szolgálatot tehetnek, tudományos szempontból pedig mindenesetre értékes feljegyzéseket képeznek.

Az előhasználati fatömegeket, mint fentebb jeleztük, az állapotállományok becslésénél nem vették figyelembe, s csak a főállomány fatömegét határozták meg közvetlenül. Így az előhasználati fatömegek kimutatása sem történhetett tapasztalati uton, hanem csak tisztán elméleti megfontolások alapján. Ezeknél a gyérités mérsékelt alakját tétélezték fel, a szükséghez képest némi felső gyéritéssel. A 10 éves korszakok végére kimutatott törzsszámok különbségei adták a mellékállományba kiváló fák számát s ennek a megfelelő átlagtörzs köbtartalmával képezett szorzata adta a mellékállomány fatömegét. A kérdéses átlagtörzs köbtartalmát egyenlőnek vették a

*) V. ö. Schwappach : Die Rotbuche 141—144. oldal.

főállomány átlagtörzsének $\frac{1}{3}$ -ával. Ez mindenesetre kissé önkényes eljárás, melyet tapasztalati alapon esetleg meg lehet ugyan okolni, azonban mindenesetre kívánatos lett volna, hogy a mellékállományhoz tartozó fákat, amint ez hasonló munkálatoknál történni szokott, szintén a maga rendje és módja szerint megbecsüljék s az így szerzett adatokból átlagokat vezetve le, a grafikus kiegyenlítést legalább is megkíséreljék. A szerzőnek ezzel szemben felhozott az az érvelése, hogy a még többnyire teljesen gyéritetlen próbaállományok előhasználati fatömegeit a jövőben kilátásba helyezett rendszeres gyéritések hozadékának megítélésére úgy sem lehetett volna felhasználni, nem fogadható el, mert hiszen nyilvánvaló, hogy ott, ahol rendszeresen gyéritett faállományok a gyakorlatban jelenleg nincsenek, a fatermési táblákkal is ezekhez a meglevő viszonyokhoz kell alkalmazkodni. Hasznosabb szolgálatot tesznek a fatermési táblák, ha a faállományok mostani állapota mellett várható gyéritési fatömegeket mutatják ki, mintha olyan gazdálkodási rendszernek felelnek meg, amely csak évtizedek múlva válhatik általánossá. Nyilvánvaló, hogy a korszerű gyérités rendszeres keresztülvitele a faállományok képét gyökeresen megváltoztatja, de ha ebből indulunk ki, akkor Guttenberg fatermési tábláinak a főállományra vonatkozó részét sem tarthatnók helyesnek, mert hiszen a belterjes erdőápolás folytán annak a körlepösszege, magassága, alakszáma és törzsszáma stb. is lényegesen módosulni fog. Ha pedig ezeket a változásokat elméleti uton akarnók kiszámítani és a jelenlegi felvételekből levezetett számsorokat ezen az alapon módosítani, az méltán keltethetne bizalmatlanságot az ilyen módon felállított fatermési táblák iránt. A fatermési táblák úgy sem állandóak, mert az erdőápolási rendszer változásával azoknak is lépést kell tartaniok, s ezért a próbaállományok — melyeknek kezelésében az uralkodó gazdasági elveket, ha elmaradni nem akarunk, szintén kifejezésre kell juttatnunk — időről-időre újra részletes felvétel tárgyává teendők s a változott alapon időnként a fatermési táblák is egészen ujonnan szerkesztendők. Elvül kell azonban mindenkor tekintenünk azt, hogy a levezetett törvényszerűségek az alapanyagon nyugodjanak s az elméleti fontolgatások módosító hatásától — az észszerűség határán belül — lehetőleg mentesek legyenek. Ezért, ha Guttenberg előhasználati hozadékait a kellő körültekintéssel megállapítottaknak hisszük is, mégis mulasztásnak kell minősítenünk a mellékállományok

felvételének mellőzését, mert ha azok esetleg szabályos számsorok nyerésére közvetlenül nem is lettek volna alkalmasak, arra mégis jók lettek volna, hogy az elméleti úton nyert adatokat velük összehasonlítani és a szükséghez mérten módosítani lehessen. A szövegbeli magyarázatban azután még mindig foglalkozni lehetett volna azokkal a várható eltérésekkel is, amelyeket a kezelési módban tervezett változtatások előreláthatólag maguk után fognak vonni a táblázat tételeivel szemben.

A fatermési táblák berendezése kitűnik az alábbi kivonattól, melyben csak a 100 éves faállomány adatai vannak kimutatva.

Kivonat a Guttenberg magashegységi luczfenyő fatermési tábláiból.

K	Főállomány 1 ha-on										Előhasználat		Összes				
	A törzsek száma	Átlagos								A törzsek száma *)	Fátömeg		fatermés	folyó korszaki *)		Növedékszázalék *)	
		Körápfösszeg		magasság	mellmagassági átmérő	mellmagassági alakszám	kőbirtalom	Fátömeg (az ágak nélküli)	Folyókorszaki *)		Átlag	egyszeri *)		összes (az előzőkkel)	növedék		átlag
		m ²	m														
	I. termőhelyi osztály: „kitünő”.																
100	563	64·5	32·9	38·2	471	1·78	1000	6·8	10·0	45	33	295	1295	10·1	15·0	1·0	
	II. termőhelyi osztály: „igen jó”.																
100	674	58·4	27·9	33·2	479	1·17	780	5·6	7·8	59	29	240	1020	8·5	10·2	1·1	
	III. termőhelyi osztály: „jó”.																
100	786	52·0	22·9	29·0	482	0·74	576	5·0	5·8	71	24	163	739	7·4	7·4	1·2	
	IV. termőhelyi osztály: „gyenge”.																
100	930	45·7	18·0	25·0	488	0·44	401	4·2	4·0	95	21	126	527	6·3	5·27	1·5	
	V. termőhelyi osztály: „igen silány”.																
100	1037	35·9	13·1	21·0	479	0·22	225	2·9	2·25	95	16	80	305	4·5	3·05	1·8	

*) A csillaggal jelölt rovatok adatai az eredetiben a sorok közé vannak írva (a 100. és 110. év közé).

A termőhelyi minőség nemcsak a talajviszonyokkal, hanem a magassági fekvéssel is szoros összefüggésben van. A tenger színe feletti magasság

az I. termőhelyen nagyobbára	800—1000	<i>m</i>
a II. „ „	1000—1300	„
a III. „ „	1200—1500	„
a IV. „ „	1400—1600	„
az V. „ „	1600—1800	„

A szabályos fakészlet 1 *ha*-ra eső átlagát és a hozadékszázalékot Guttenberg fatermési táblái (s az újabb fatermési táblák általában) nem tartalmazzák, de azért a szöveg közti kimutatásokban ezeket is megtaláljuk, még pedig a főállományra és az egész fatermésre vonatkozólag külön-külön.

A könyv második részét Guttenberg az ő fatermési tábláinak más fatermési táblákkal való összehasonlításával zárja be. Ez a fejezet érdekes fejtegetéseket is tartalmaz, amelyekkel azonban itt nem foglalkozhatunk. Ugyanitt ismételt hangoztatja és bizonyítja a szerző Koller képletének alkalmasságát a növedék menetének helyes analitikai kifejezésére, mely körülmény ennek a képletnek Guttenberg nézete szerint különösen ujonnan felállított fatermési táblák növedéksorainak ellenőrzése szempontjából ad jelentőséget.

III. Paneveggio luczfenyője.

Ez a rész a paneveggioi (Dél-tirol), igen magas fekvésű (1500—1800 *m* a. t. sz. f.) luczfenyő faállományok és faegyedek fejlődésének felderítésével foglalkozik, ahhoz hasonló rendszer alapján, amilyen a mű két első részében volt leírva. Érdekessé teszi a tanulmányt, hogy úgy a törzselemzések, mint a fatermési táblák olyan magas korokig engednek bepillantást a luczfenyő növekvési viszonyaiba, amilyeneket a gyakorlati erdőgazdaságban egyáltalában nem szoktunk vágáskorul alkalmazni. Igaz, hogy ilyenformán ezeknek az adatoknak a gyakorlati jelentőségét sem szabad tulbecsülnünk, mindamellét el nem vitatható, hogy a paneveggioi helyi viszonyok közt ilyen értelemben is igen jó szolgálatot tehetnek, tudományos szempontból pedig éppen hasznos adalékokkal szaporítják azokat a megfigyeléseket, amelyek a legmagasabb fekvésű

luczfenyőtájokról s a megszokott vágásfordulón felüli korokból ugyanis meglehetősen gyéren állanak rendelkezésünkre.

Legjellemzőbb a magas szintű fenyvesekre a rendkívül lassu, de igen sokáig tartó fejlődés és a növedékek delelési idejének erős kitolódása. Guttenberg három termőhelyi osztály szerint részletezett, paneveggioi helyi fatermési táblái a 200 éves korig, a törzselemzések átlagos adatai pedig részben a 250 éves korig tájékoztatnak a luczfenyő fejlődése felől. Az *egyes fák* folyónövedéke a legjobb termőhelyen a 130—140 éves, a közepes termőhelyen a 190—200 éves, leggyengébben pedig a 220—230 éves korban kulminál. A főállomány folyónövedékének delelési ideje

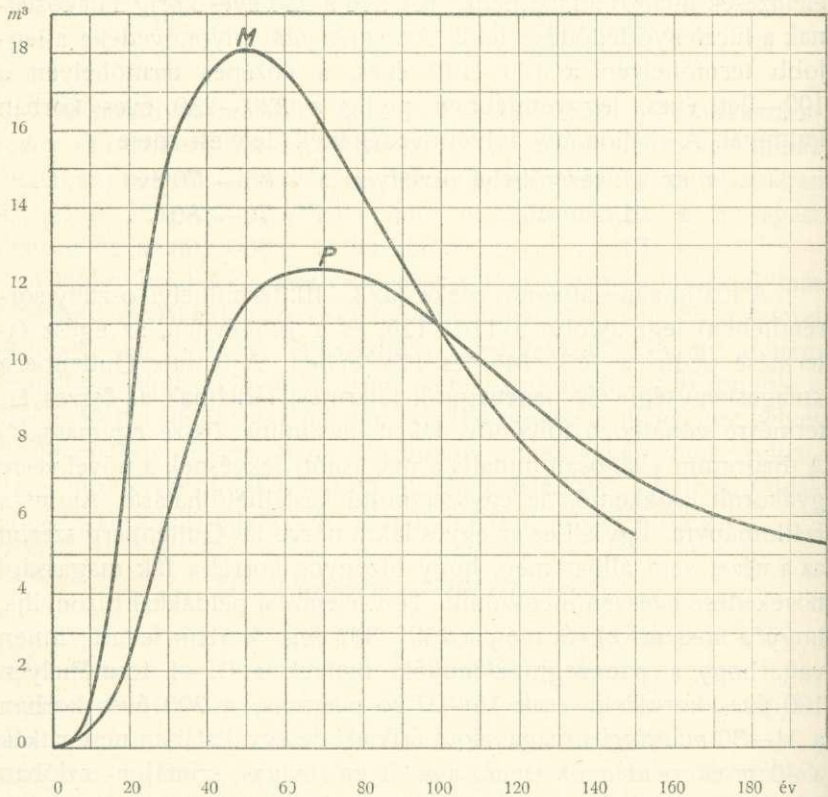
az I. termőhelyi osztályon a	60—70 év
a II. " " "	70—80 "
a III. " " "	80—100 "

A főállomány átlagnövedéke (az I—III. termőhelyi osztály sorrendjében) legnagyobb a 110., 125. és a 145. évben, az egész fatermés pedig a 115., 145. és 175. évben. A 3. rajz Guttenberg „magashegységi” és paneveggioi fatermési tábláinak az összes fatermésre vonatkozó folyónövedékeit hasonlítja össze egymással.*) A diagram világosan mutatja a magasabb fekvésnek a növekvésre gyakorolt csökkentő, de egyszersmind késlelhető hatását. Amint a főállományra, úgy áll ez az egyes fákra nézve is. Guttenberg szerint az a nézet sem állhat meg, hogy bizonyos korról a fák magassági növekedése egészen megszűnik. Törzselemzési példákkal bizonyítja, hogy a hossznövekvés még a 250—300 éves korban is tart; innen van, hogy a paneveggioi fenyők, melyek a III—I. termőhelyen 100 éves korokban csak 15—27 m magasak, a 200 éves korban a 24—39 m átlagos magasságot érik el, de egyáltalában nem ritkák a 40 m-es példányok sem, ami ilyen magas szintűen valóban bámulatos jelenség s csakis a lassu, de folytonos, évszázadokig tartó zavartalan növekvésnek tulajdonítható.

Érdekes összehasonlításokat tesz a szerző az ő weitrai régebbi és a fentebbiekben tárgyalt új két fatermési táblájának fatömegbeli és magassági adatai közt s grafikus szemléltetés útján meggyőzően

*) Az ismertetett mű 71. oldalán kimutatott, 40—50 év közé eső folyónövedék, mely nyilván számítási hiba folytán 7·0-nek van feltüntetve, a rajz készítésénél 10·7-re helyesbített.

bizonyítja, hogy a fatermési táblák felállításánál „tenyészetek tájak” elkülönítésére határozottan szükség van, mert ugyanaz a faj a különböző vidékeken igen eltérő fejlődést mutathat s így az egészen tág értelemben vett általános fatermési táblák erőszakolása nem helyeselhető. Ez a tény a jövőben a kellő figyelemre méltatandó.

3. rajz. A magashegységi (*M*) és a panevegyői (*P*) faállományok összes folyónövedéke a legjobb termőhelyen.

Végül azt a körülményt, hogy a különböző tenyészetek tájakon a fatömeg növekvési menetében nyilvánuló eltérések egész hüen tükröződnek vissza a *magasság* számsorainak egymáshoz való viszonyában is: fontosnak tartja annak megítélésénél, hogy bizonyos

vidéken a rendelkezésünkre álló általános fatermési táblák közül melyet fogadhatunk el alapul a helyi fatermési táblák felállításához.

A munka végzavában utal Guttenberg a törzselemzés alkalmazásának fontosságára a fatermési táblák felállításánál és a faegyedek fejlődésének kutatásánál, mely kutatásokat különösen a vörösfenyőre és a havasifenyőre ajánl a közeljövőben kiterjeszteni.

*

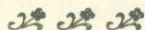
Röviden összefoglalva benyomásainkat Guttenberg előttünk fekvő szép művéről, megállapíthatjuk, hogy a szerző az ő sajátos eljárásának kidomborításával s beható ismertetésével jó szolgálatot tett a felkarolt ügynek. Meggyőzően mutat rá azokra az előnyökre, melyeket az átlagtörzsek fejlődésének alapos ismerete biztosít a fatermési táblák felállításánál, különösen olyan esetekben, amikor még a próbaállományokról nem állnak rendelkezésünkre évtizedekre terjedő megfigyelések, amikor tehát ugyancsak rászorulunk arra az utmutatásra, amelylyel a felderített törvényszerűségek a grafikus kiegyenlítést megkönnyítik s a becslési adatok ingadozásából folyó bizonytalanságot megszüntetik. Másrészt a faegyed fejlődésének megfigyelésére is sok részletes, gonddal kidolgozott példát mutat be, megszívlelendő figyelmeztetéssel azokra a feladatokra, amelyek ezen a téren még az erdészeti tudomány felderítő tevékenységét igénylik. A törzselemzések eredményeit ugyan már mások is felhasználták a fatermési vizsgálatoknál*) olyan terjedelemben azonban, mint ezt Guttenberg tette, még eddig nem igen.

Igen értékesé teszi Guttenberg könyvét a sok rajz. Ezek különösen a törzs fejlődésére nézve annyi adattal szolgálnak, amennyit eddigelé egyetlen hasonló irányu mű sem nyújtott (a 3 szövegközi ábrán kívül a könyvhöz fűzött táblákon 43 törzselemzés és 49 más grafikon van közölve) s a kimerítő számtáblázatok dús anyagával kapcsolatban hathatósan járulnak hozzá a magántanulmányozás és a tanítás céljainak előmozdításához.

Ugy hisszük, hogy Guttenberg új műve az egész vonalon kedvező fogadtatásban fog részesülni.

Fekete Zoltán.

*) Ezt a német kísérleti állomások által 1874-ben elfogadott tervezet is kívánatosnak mondja ki. Lásd Ganghofer: Das forstliche Versuchswesen I. 1. ötet 389. oldal.

A földmivelésügyi államtitkárok kitüntetése.

Ő Felsége, a király *Ottlik* Iván, báró *Kazy* József és dr. *Bartóky* József földmivelésügyi államtitkároknak a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

A kitüntetett államtitkárok közül az erdészethez dr. *Bartóky* József áll legközelebb, az ő ügyköréhez tartozván az erdészeti főosztályok is. A magyar erdőgazdaság minden képviselője igaz örömmel fogadja kitüntetése hírét, mert külső kifejezését látja benne annak a teljes elismerésnek, amelylyel bensejében dr. *Bartóky* Józsefnek már régóta adózott, a gondjaira bizott ügykör komoly munkássággal, az élet ismeretéből fakadó bő tapasztalattal és nagy ügyszeretettel való vezetéséért és azért a közvetlenségéért, amelylyel a reája bizott ügyek társadalmi képviselleteivel is az érintkezést fentartotta. Ez utóbbi tekintetben elég arra hivatkozni, hogy az Országos Erdészeti Egyesület ugy közgyűlései, mint felolvasó ülései alkalmával utóbbi években rendszerint oly szerencsés lehetett dr. *Bartóky* Józsefet körében tisztelhetni, kinek számos megnyilatkozásából igaz rokonszenvet és megértést olvashattunk ki a magyar erdészet hazafias törekvései iránt, amit őszinte hálával és tisztelettel viszonzottunk.

Az Országos Erdészeti Egyesület dr. *Bartóky* József magas kitüntetésekor megragadta az alkalmat, hogy a magyar erdészet körüli érdemeiről megemlékezve, őt tiszteletteljesen, de egyuttal szívélyesen is üdvözölje és a magyar erdőgazdaság szerencsekívánatait tolmácsolja.

Kifejezte szerencsekívánatait *Ottlik* Iván és báró *Kazy* József államtitkárok előtt is, akik szintén őszinte jóakarói a magyar erdészetnek. *Ottlik* Iván a vámtárgyalásokon már ismételten képviselt erdőgazdasági érdekeket is, teljes szakavatottsággal és tárgyismerettel.

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése.

Két évi szünet után f. hó 12-én hívta össze az Országos Erdészeti Egyesület ismét közgyűlésre az ország erdőgazdáit; a közgyűlésen a kormánybiztosi minőségben távollévő báró *Tallián* Béla helyett dr. *Bedő* Albert elnökölt. A földmivelésügyi kormányt dr. *Bartóky* József v. b. t. t. államtitkár és *Téglás* Károly miniszteri tanácsos, a vallás- és közoktatásügyi minisztert *Szalai* Ernő közalapítványi főerdőtanácsos képviselte. A közgyűlés lefolyásáról jelen számunkban csak egészen röviden emlékezhetünk meg. A közgyűlés eléggé látogatott volt, a hiányos közlekedési viszonyoknak ellenére több mint száz tagtárs gyűlt össze.

Bund Károly titkár jelentésében ismertette azokat a rendkívüli intézkedéseket, amelyek a háború következtében szükségessé váltak, nemkülönben foglalkozott azzal a kihatással, amelylyel a háború az ország erdőgazdaságára volt. Mig eleinte az erdei termelés szünetelése a nagy készletek miatt aggodalomra okot nem szolgáltatott, ma már közérdekké vált, hogy az erdőben levő fakészletek kiszállítása és új termékek előállítása érdekében erélyes intézkedések történjenek, melyekre nézve az egyesület javaslatokkal fordult a kormányhoz. A Horváth-Sándor-alapítvány 1915. évi jutalomdíját *Török* Sándor főerdőtanácsos, a temesvári erdőőri szakiskola igazgatója nyerte el az erdészeti tanügy terén szerzett érdemeiért. A titkár azután megemlékezett az elmúlt két évben elhunyt tagokról, kik közül számosan a harctéren áldozták fel életüket a hazáért.

A titkári jelentés tudomásul vétele után az elnökség tagjai egyhangulag újra választottak s egyben a választmány is kiegészítettett. Választmányi tagok lettek:

Almásy Andor nyug. m. kir. erdőigazgató, Budapest.

Balás Sándor román-bánáti vagyonközségi erdőigazgató, Karánsebes (uj).

Balogh Ernő m. kir. erdőtanácsos, Budapest (uj).

Bittner Gusztáv hitb. urad. erdőmester, Malaczká.

Bodor Gyula m. kir. főerdőtanácsos, Csikszereda (uj).

- Csik Imre miniszteri tanácsos, Budapest.
 Csupor István primási főerdőtanácsos, Esztergom.
 Eránosz Antal János kir. erdőfelügyelő, Budapest (uj).
 Fekete Lajos nyug. miniszteri tanácsos, Selmezbánya.
 Fischer-Colbrie Emil urad. erdőfelügyelő, Magyaróvár (uj).
 Gaul Károly, a Techn. Muzeum igazgatója, Budapest.
 Giller János sen. urad. erdőigazgató, Divény (uj).
 Havas József nyug. miniszteri tanácsos, Máramarossziget.
 Hoffmann Antal hitb. urad. főerdőtanácsos, Stomfa.
 Jankó Sándor erd. főisk. tanár, Selmezbánya (uj).
 Jákói Géza orszgy. képvis., jószágigazgató, Pápa.
 Kallivoda Andor m. kir. erdőtanácsos, Beszterce (uj).
 Karsai Károly városi erdőtanácsos, Kassa (uj).
 Kiss Ferencz m. kir. főerdőtanácsos, Szeged.
 Nemeskéri Kiss Pál nyug. államtitkár, földbirtokos, Göd.
 Kovács Gábor m. kir. főerdőtanácsos, Budapest (uj).
 Krajcsovits Béla m. kir. főerdőtanácsos, Maros-Vásárhely.
 Krippel Móricz erd. főisk. tanár, Selmezbánya (uj).
 Laitner Elek nyug. miniszteri tanácsos, Kolozsvár.
 Mikolás Vincze hgi. urad. erdőtanácsos, Kismarton (uj).
 Muzsnay Géza m. kir. főerdőtanácsos, Zsarnócza.
 Nemes Károly m. kir. főerdőtanácsos, Tótsóvár (uj).
 Osztroluczky Géza nyug. főispán, földbirtokos, Budapest.
 Osztroluczky Miklós nyug. főispán, földbirtokos, Budapest (uj).
 Pálffy József gróf v. b. t. t. földbirtokos, Szomolány (uj).
 de Pottere Gerard m. kir. erdőtanácsos. Liptóújvár (uj).
 Rochlitz Dezső m. kir. főerdőtanácsos, Budapest (uj).
 Roth Gyula erd. kísérl. áll. adjunktus, Selmezbánya (uj).
 Szabó József m. kir. főerdőtanácsos, Nagybánya.
 Szalai Ernő m. kir. közalap. főerdőtanácsos, Budapest (uj).
 Szentimrey Dániel m. kir. főerdőtanácsos, Máramarossziget (uj).
 Tavy Gusztáv ny. min. tan., urad. igazgató, Oraviczabánya.
 Temesváry Béla m. kir. főerdőtanácsos, Bustyaháza (uj).
 Téglás Károly miniszteri tanácsos, Budapest.
 Térfi Béla m. kir. erdőtanácsos, Budapest (uj).
 Tomcsányi Gyula nyug. miniszteri tanácsos, Budapest.
 Ulreich Gyula kir. főerdőtanácsos, Zagreb (uj).

A számadásvizsgáló bizottság tagjai lettek:

Hinfner György m. kir. közalap. erdőtanácsos, Budapest (uj).

Lipcsey László m. kir. főerdőmérnök, Budapest (uj).

Marsovszky Ede székesfővárosi erdőtiszt, Budapest.

Papp Béla m. kir. főerdőmérnök, Budapest (uj).

Petényi Keresztély kir. erdőtanácsos, Budapest (uj).

Spettmann János m. kir. főerdőmérnök, Budapest (uj).

Tomassek Miklós m. kir. főerdőmérnök, Budapest (uj).

A számadások jóváhagyása és az 1915. és 1916. évi költségvetések megállapítása után a közgyűlés Boór Károly indítványát (völgyzárógáták létesítése ügyében) a választmánynak adta ki.

A közgyűlést ünnepi közebed ezuttal nem követte, de a tagársak legnagyobb része a fehér asztal mellett mégis együtt maradt.

KÜLÖNFÉLÉK.

A Horváth-Sándor-jutalomdíjnyertese. Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya folyó hó 11-én tartott ülésében a Horváth-Sándor-alapítvány jutalomdíját, erdészeti társadalmunknak ezt a legnagyobb kitüntetését a tagok sorából ajánlott Török Sándor m. kir. főerdőtanácsosnak, a vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskola igazgatójának ítélte oda egyhangu szavazással azokért a közismert érdemekért, amelyeket az erdőőri oktatás terén évek hosszú sora óta szerzett. Kitüntetett szaktársunk az igazgatása alá rendelt intézetet s a hozzátartozó erdőbirtokot — a külföld által is elismert módon — valósággal mintaszerűvé fejlesztette, az alsó erdészeti oktatás terén irodalmilag is működött, s a vadászati oktatás és vadtenyésztés terén is nagy érdemeket szerzett. Szívből üdvözljük őt kitüntetése alkalmából!

Ujévi üdvözlések megváltása. A földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályainak tisztikara egyetértelműen megállapodott abban, hogy a szokásos ujévi üdvözléseket — legalább is szaktársainak körében — **teljesen mellőzi**, s ehelyett egy, kinek-kinek tetszésére bizott megváltási összeget ajánl fel az Országos Erdészeti Egyesület kezelésében lévő *Wagner-Károly-alapítvány* tőkéjének gyarapítására.

Ebből folyólag a tisztikar — az Erdészeti Lapok korlátozott megjelenésére való tekintettel — már ez alkalommal tudomására hozza t. szaktársainak ezt az elhatározását és az új évre szóló jókívánságainak ezen az uton való kifejezése mellett *felkéri a szaktársait, hogy az ujévi üdvözléseket szintén mellőzni sziveskedjenek* s a nemes célú tekintve az így megtakarított filléreket, lehetőleg *helyi csoportonként összegyűjtve*, a fentemlített alapítvány gyarapítására az Országos Erdészeti Egyesület pénztárának beküldeni sziveskedjenek.*)

Ujévi üdvözlések megváltásaként eddig az Országos Erdészeti Egyesülethez a következő összegek folytak be: A vinkovcei főerdőhivatal központi személyzetétől 40.—, a susaki erdőhivatal központi személyzetétől 34.—, azonkívül beküldött: Boór Károly 10.—, Vassányi Mihály 10.—, Bogsch Árpád 5.—, Hajdu Rezső 5.—, Barkóczai Ferencz 10.—, Maier Béla 10.—, Boeriu Virgil 2.—, Hamar László 3.—, Jelmann Béla 4.—, Melcsiczky Pál 10.—, Berzenkovits Antal 5.—, Zudor Béla 10.—, Horváth Sándor 4.—, Illés Vidor 10.—, Szaltzer Lajos 5.— és Mattyasovszky Emil 2.— K-t. (Lezárva 1915. decz. 12-én).

Halálozások. *Klein* Gyula nyug. műegyetemi ny. r. tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, november hó 21-én életének 72 évében elhunyt. Benne a magyar botanika egyik leg-hivatottabb munkás tagját vesztette.

*) E mozgalomhoz csatlakozik az Országos Erdészeti Egyesület tisztikara is.

Korzenszky Antal m. kir. erdőtanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja Budapesten folyó évi november hó 17-én 49-ik életévében hosszas szenvedés után elhunyt. A földmivelésügyi minisztérium erdészeti osztálya egyik rokonszenves tisztviselőjét gyászolja benne.

Solti Arnold nyug. m. kir. főerdőtanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja, egykori besztérczebányai kir. erdőfelügyelő folyó év október havában elhunyt.

Béke hamvaikra!

Rövid hírek hadbavonult erdőtisztekről. *Erlicz* János, az osztrák-magyar államvasutársaság erdőmérnöke, mint a 6. honvédszázad főhadnagya, a háboru kezdete óta a harctéren van. Folyó év júniusában hadseregarancsnoki dicséretben, november hóban pedig legfelső elismerésben részesült. (Signum laudis.)

Földes Tibor m. kir. segéderdőmérnök, cs. és kir. tüzér-főhadnagy legfelső elismerésben részesült. (Signum laudis.)

Früstök László m. kir. segéderdőmérnököt, a cs. és kir. 34. gyalogezred tartalékos főhadnagyát Ő Felsége az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért a hadiékítményes 3. oszt. katonai érdemkeresztel tüntette ki.

Mint századparancsnok századával egy előretolt állásban oly veszélyes helyzetbe került, hogy az óriási orosz tulerővel szemben menthetetlennek látszott. Az egyetlen utat, amelyen visszavonulhatott, avagy segítséget és löszert kaphatott volna, az ellenség állandó tűz alatt tartotta. A löszert annyira fogytán volt, hogy legénysége fejenként alig 1—2 tölténnyel rendelkezett. Elszigetelt helyzetében embereitől összeszedte a megmaradt töltényeket, s

500 év óta gyógyítanak csuzt, kőszvényt, ischiast stb.

Trencsénteplicz

radioaktív kénes hőforrásai és iszapfürdői. Szállodák fürdőkkel egybeépítve, azért egész éven át nyitva. Hidegvizgyógyintézet. Diétetikus konyha. *Uj fürdők. Uj szállodák. Uj iszapfürdők.* Házikurához: Kénes iszap- és vizszétküldés.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai és azok hozzátartozói a június 15-től szeptember 1-ig terjedő idő kivételével napi 8 koronáért szobát, ellátást, fürdő- vagy iszapkezelést kapnak. Aki ezt a kedvezményt nem veszi igénybe, de a fürdőigazgatóság házaiban lakik, a lakásnál és fürdőknél 50% kedvezményt élvez. Iszapszétküldésnél 10%.

egymaga vette fel a tüzharczot az ellenség ama csoportjával, amely az egyetlen visszavonulási utat tűz alatt tartotta. Nyugodtan czéltözött lövéseivel a hivatalos megállapítás szerint mintegy 70—80 találatot ért el — ugyanannyi oroszot téve harczképtelenné — ami az oroszok e csoportjának tüzét annyira csökkentette, hogy embereit a tüzelés alatt egyenként visszaküldhette. Ilyen módon egész századát megmentette a biztos pusztulástól. Lőállását utolsónak csak akkor hagyta oda, amikor századát biztonságban tudta s töltényei teljesen elfogytak.

Jámbor István, gr. *Andrássy* Gyula hasadát-járvizi uradalmának erdőmérnöke folyó évi márczius végén Przemysl előtt orosz fogságba került.

Az őszi erdészeti államvizsga folyó évi november hó 15—27. napjain folyt le. Vizsgabiztosként *Horváth* Sándor min. tanácsos elnöklete alatt *Tomcsányi* Gyula min. tanácsos, *Vadas* Jenő min. tanácsos, főiskolai tanár és *Bund* Károly egyesületi titkár működött. A vizsgára 31-en nyertek engedélyt, kik közül 29-en jelentek meg, részben közvetlenül a harcztérről érkeve. A vizsgázók közül azok, akik katonai szolgálatot teljesítenek vagy teljesítettek, nem bírtak az előirt teljes két évi gyakorlattal, a földmívelésügyi miniszter azonban a rendkívüli körülmények figyelembevételével ettől a hiánytól eltekintett.

A 29 vizsgázó közül a bizottság kettőt, névszerint *Antalóczy* Jánost és *Sébor* Jánost kitüntetéssel képesítettnek találta. Oklevelet kaptak még: *Ajtai* Sándor, *Bachraty* József, *Balen* József, *Bartha* Dezső, *Bella* János, *Biró* Jenő, *Brozsek* Pál, *Giller* Zoltán, *Gyuriss* Emil, *Herczeg* János, *Jahn* Rezső, *Lutovszky* Ernő, *Maczkó* Lajos, *Nagy* László, *Orbán* Ferencz, *Pohl* Ferencz, *Reisinger* Rezső, *Sándor* Béla, *Sára* Jenő, *Schlachta* László, *Sébor* János, *Siegmund* Konrád, *Varga* Károly, *Zemanek* György, *Zsemlye* Imre, és *Zsombory* Ignác. Ketten fél évre visszavették.

A vizsga írásbeli részén feltett kérdések a következők voltak:

I.

Valamely magas hegységi erdőgazdaság egyik vágássorozatában az uralkodó luczfenyő mellett jegenyefenyő és bükk is fordul elő. Ha vizsgáttevőnek ez utóbbi fafajok természetes megtelepedéséről

és az elegyarány további fentartásáról kellene gondoskodnia, miképen járna el a vágások kijelölésénél, illetőleg milyen felújítási módok alkalmazásával érhetné el a kitűzött célt a legsikeresebben?

II.

Mily választékokat termeltetne vizsgátevő oly előhegységi tölgyesben, amely minden részben jól hozzáférhető s oly vidéken fekszik, ahol a mezőgazdaság és a kisipar részéről helyi keresletre is lehet számítani, másfelől azonban a vasut a fakereskedelem részére is megnyitotta az erdőt. Mit készíttetne vizsgátevő a tölgy közé elegyedő csertölgyből?

A törzsek méretei mellmagasságban lényegileg 25—60 *cm* között váltakoznak, a műfára alkalmas törzhossz 10—16 *m*.

A jelzett kedvező kelendőségi viszonyok között miként intézkedik vizsgátevő a házilagosan termelt fatömeg értékesítése iránt?

III.

A térképvázlaton ábrázolt lágyfasarjerdő tartamos üzemre rendezendő be.

a) Készítse el vizsgátevő a részletes erdőleírás kivonata alapján a sarjerdő általános vágástervét a termőképesség szerint arányosított vágásosztás elveinek szem előtt tartásával az első két vágásfordulóra, a következő feltételek mellett:

1. A vágásforduló 20 év.

2. A vágáskori átlagnövedék a multban szerzett tapasztalatok szerint, teljes sűrűségre vonatkoztatva

az	I. termőhelyen	4 <i>m</i> ³
a	II. "	3 "
a	III. "	2 "

b) A térképen szemmérték szerint feltüntetendők az egyes vágások határai s a vágásterületekbe beirandók azoknak folyószámai.

Különös erdőkár. Furcsának tűnő jelenség, hogy a mai világfelfordulás még az erdőkárok fajait is megszorította.

Köztudomásu, hogy a rágcsáló állatok csemeték és vékonyabb fácskák kérget lerágják; arról azonban, hogy lovak nagyobb

átmérőjű (20—30 cm) nyárfák kérgét az általuk elérhető magasságig teljesen lerágják, sőt még a szijácsba is belekóstoljanak, alig hallott valaki.

A Kevevára község déli részéhez csatlakozó nyárfaliget egy részének illetően való pusztulása a semendriai átkelés emlékéhez fűződik. Az átkelésre várakozó lovak éhsége okozta ezen különös erdőkárt, mely ríktó színeivel hangosan hirdeti a háboru és kultura ellenséges viszonyát.

(*Kőfalusi Győző*.)

Az üregi nyulak elszaporodása. Ezen a czimen f. évi október hó 15-iki E. L.-ban megjelent cikkemhez történt hozzászólásból kifolyólag indittatva érzem magamat cikkemet kiegészíteni. A hozzászólás ilyen közérdekű erdővédelmi ügyhöz előnyös, mindazonáltal egyes részei a hozzászólásnak olyanok, hogy azokat megjegyzés nélkül nem hagyhatom.

„A leírásban az eset az ausztráliai közismert telepítési kísérlettel van kapcsolatba hozva... stb“, mondja a cikk. Én bármiképen is olvasom közleményemet, ezzel kapcsolatot nem találok. Az üregi nyul leírását adtam és ezzel kapcsolatosan fel kellett említenem az igazán nevezetes ausztráliai esetet, mert különben nem lett volna életrajza, leírása teljes. Ezzel azonban nem jeleztem azt, hogy az ausztráliai eset analóg volna talán az általam leírt esettel.

Ami az üregi nyul vadászattulajdonos, vagy bériő által való irtásának kötelezővé tételét illeti, ezt beismerem, nehéz keresztül vinni. Azonban mégis keresztül vihető. Döntvénnyel igazolhatom állításomat: H. P. székelyfalvi lakos, az ottani volt urbéresnek elnöke panasz emelt F. R. mérnök, bécsi lakos, urbéres erdő vadászati jogának bérlője ellen, hogy daczára annak, hogy a vadászati jogbérleti szerződés kötelezi az üregi nyulak lehetőségig való pusztítására, kötelességét nem teljesíti, sőt személyzetét is eltiltja ettől.

Ebből kifolyólag az üregi nyul annyira elszaporodott, hogy nemcsak az erdőt, hanem a mezőgazdaságot is veszélyezteti.

Ezen panasz alapján Pozsony vármegye közigazgatási bizottságának gazdasági albizottsága javaslatomra folyó évi június hó 16-án 1192. ügyszám alatt a következő határozatot hozta:

.....»a székelyfalvi volt urbéreszek elnökének F. R. mérnök ellen jelzett tárgyban benyújtott panaszát megvizsgálván, felhivom F. R. wieni lakost, mint a székelyfalvi vadászati jog bérlőjét, hogy tekintettel arra, hogy mint a vadászati jog bérlőjét szerződése az üregi nyulak lehetőségig való pusztítására kötelezi és nevezett ezen kötelezettségét nem teljesíti, az 1883. évi XX. t.-cz. 13. §-ban foglaltakhoz képest az üregi nyulak pusztítását ezen véghatározatom kézbesítésétől számított 15. naptól kezdve 3 hónap alatt az általa tetszés szerint választott módon és eszközökkel foganatosítsa, a pusztított üregi nyulak számát Székelyfalva község előljáróságának az üregi nyulak jelvényének (fülek) bemutatásával jelentse be. Ellenkező esetben az üregi nyulak pusztítása iránti további intézkedéseket a hatóság fogja a vadászati jog bérlőjének költségére és veszélyére foganatosítani, mert vadászterületen az

PÖSTYÉN

A HÁBORU DACZÁRA

NYITVA

Az összes FÜRDŐK,
az összes SZÁLLÓK

teljes üzemben. Normális
vasuti forgalom (Budapest-
ről 3¹/₄ óra közvetlen gyors-
vonattal). * * * * *

Egyesületünk tagjai az
eddig kedvezmények-
ben most is részesülnek.

üregi nyulak már oly mérvben szaporodtak el, hogy nemcsak az erdőt és annak felujtását, hanem a mezőgazdaságot is veszélyeztetik. Ezen véghatározat ellen felebbezésnek van helye, mely a kézbesítést, illetve kihirdetést követő 15 napon belül ezen közgazgatási gazdasági bizottság elnökénél szóval, vagy írásban terjeszthető elő stb.“

Ezen határozatot F. R. mérnök ügyvédje utján azon érveléssel, hogy ő mindent elkövetett az üregi nyulak irtására — megfelebbezte.

Felebbezésére a következő döntvény érkezett: „M. kir. földmivelésügyi miniszter. 7787/1915. szám. Pozsony vármegye közgazgatási bizottságának, Pozsony. Folyó évi 1749/1915. számú jelentésére a vármegye közgazgatási gazdasági albizottsága által H. P. székelyfalvi urbéres elnöknek az üregi nyulak által okozott erdőkárok miatt emelt panasza tárgyában folyó évi 1192. K. B. szám alatt hozott véghatározatot indokainál fogva jóváhagyom, miről a vadászterület bérlője, F. R. wieni lakos és a bérbeadó urbéresek értesítendők. Előterjesztésének mellékletei csatolva vannak. Budapest, 1915. évi szeptember hó 14-én. A miniszter rendeletéből: Róth Lóránd s. k. miniszteri tanácsos. (Ph.)“

Fentiek szerint, amennyiben a vadászati bérszerződésbe az üregi nyul irtása kötelezőleg felvételik, úgy annak az 1883. évi XX. t.-cz. 13. §-a alapján is érvény szerezhető.

Mérgezést cikkemben magam sem ajánlottam. A szénkéneggel való irtás, ha nem is „vadászias“ akkor, amikor úgy az erdő, mint a mezőgazdaság megóvása azt követeli, *rendes viszonyok között* igenis indokolt. Igaz, hogy az üregi nyul husa jó és a mostani viszonyok között, amikor hushiány van, nem is volna indokolt a szénkéneggel való irtás, mert ezzel úgy a hus, mint a gerezna kárba vész, de igen előnyösen volna az üregi nyul tányérvasba (törbe) fogható. Akkor megmarad a hus és megmarad a bőr!

Az ilyen irtás pedig igen egyszerű, mert a csapóvas lánczra erősítve és fához kötve a lakott kotorék szája elé tétetik és így az üregi nyul, amikor kotorékát elhagyja, vagy amikor abba visszatér, törbe esik.

Románfalun csakis a *kísérletezés* lett javaslatba hozva szénkénegezéssel. Cikkem azon része, mely azt mondja, hogy a szén-

lkénegezés külföldön is sikerrel járt, — nem igazolja és nem állítja azt, mintha nálunk ilyen kísérletezések nem történtek volna. Az üregi nyulaknak a nép által való szabad pusztítása még most is divatos a Morva mentén lévő egyes uradalmakban.

Ami azt az állítást illeti, hogy az amerikai dióval faállományok teljes megváltoztatását említettem volna fel cikkemben, ez szintén téves. Cikkemből idézek: „Tekintettel arra, hogy a *vágások pótlása* és a *tisztások erdősítése* célja az erdésznek — arra is kell törekednünk, hogy *vágásainkat oly fanemmel pótoljuk*, melyet az üregi nyul nem bánt — ez az amerikai dió stb.“

Ezzel kapcsolatosan ajánlottam a fanemváltoztatást *pótlásoknál*. A románfalvi uradalom ugyanis tölgymakkvetés és illetve tölgy-csemeteültetéssel pótolja vágásait. Ezen csemetétet az üregi nyulak teljesen tönkreteszik, hogy tehát ennek eleje vétessék ajánlottam a fanemváltoztatást a *pótlásoknál* és nem ajánlottam faállományváltoztatást. Erről cikkemben említés sincs. A pótlásokhoz a fekete dió vetését ajánlottam az erdőmesternek, sőt még meg is írtam neki, hogy fekete diót a zselizi uradalomnál szerezhet be, amely ilyet eladásra bejelentett.

A tacskóval való vadászatot üregi nyulnál nem ismerem és így hozzá sem szólhatok. Ajánlom azonban a vizslával való vadászatot, mely bizonyára lesz oly élvezetes, mint a tacskóval való vadászat.

Ami az üregi nyulaknak a mezei nyulakkal és a csapásszámba menő mennyiségű poczkokkal egyszerre történt pusztulását illeti, az tény. Hogy járvány okozhatta, az bizonyos, de hogy milyen, arra nézve bővebb felvilágosítással nem szolgálhatok.

Végül nem hagyhatom figyelmen kívül a novemberi füzetben megjelent cikk végső részét. A krasznahorkaváraljai uradalom erdőhivatala, melyhez a románfalvi birtok kezelése is tartozik, a erdőfelügyelőséget felkérte, hogy az üregi nyulak által okozott óriási károkat — melyek a pótlásokat kizárttá teszik — a helyszínén megnézze. Minthogy az utazások csakis külön engedéllyel történhetnek, az uradalom kérése felterjesztett felsőbb helyre és ennek alapján engedély kéretett csupán kiszállásra. Felsőbb helyről az engedély megadatott, de a kiszálláshoz egyben — a

különben emlősök okozta károkkal is foglalkozó — rovartani állomás is kirendeltetett. A rovartani állomás tehát felsőbb rendeltetetre vett részt a kiszálláson.)*

Matusovits Péter.

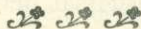
Irodalom. *A ragadós és fertőző állati betegségek ismertetése, valamint az ellenük való okszerű és sikeres védekezés.* Irta: Tátray János kir. tan., m. kir. állategészségügyi főfelügyelő. Ára 5 korona. Kapható a „Pátria“ r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. és minden nagyobb könyvkereskedésben.

A könyv elsősorban azokat az állati betegségeket tárgyalja, amelyek a hetenként hivatalból kimutatandó betegségek sorába tartoznak. Tárgyalja azután a gazdaságok állatállományjaiban leginkább előfordulni szokott egyéb ragadós és fertőző betegségeket, melyek nem kevésbé veszélyeztetik az állatok egészségét. A könyv ezeknek a betegségeknek a gyakorlati életben szükséges általános ismertetésével, tüneteivel és az ellenük való okszerű és ez uton sikeres védekezésével ismerteti meg az olvasót.

Elszámolás a „Mensa Academica“ czéljaira befolyt adományokról. A főiskolai Mensa Academica Egyesület elnöksége, őszinte és hálás köszönetét nyilvánítva, a következő újabb adományokat nyugtázza: özv. Schleiminger Istvánné és dr. Kőszeghy Winkler Béla 300 K. Selmezbánya város polgármesteri hivatala 5 K 58 f. Államsegély III. részlete 1000 K.

*) A rovartani állomás ebben az esetben minden bizonynyal a mezőgazdasági területeken, az erdőfelügyelőség az erdőterületen okozott károk elbírálására volt kirendelve.

Szerk.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszi létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsege folyó évi október hó 17-én kelt legfelsőbb elhatározásával, a háboruban tanusított különösen hazafias és önfeláldozó magatartása elismeréséül, *Thamm Géza* szarvasháza alerdésznek a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

I.

KÖRRENDELET.

Valamennyi magyarországi kincstári erdőigazgatóságnak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak,

a havasgazdasági programmok egybeállítása tárgyában.

19280/1914/I/B/1. szám. — A kincstári havasok berendezésére és a havasi legelők feljavítására vonatkozó terműveletekből és a bemutatott havasgazdasági programmból arról győződem meg, hogy a legtöbb igazgatási hivatal ezen munkálatok sorrendjének tervezésében a célszerűséget és sürgősséget nem tartotta szem előtt.

Mihez tartás végett értesítem tehát az igazgatási hivatalokat, hogy az egyes havasok berendezését és feljavítását célzó munkálatok a következő sorrendben veendőek tervbe:

1. A havasokra vezető utak kiépítése és illetve helyreállítása.
2. Havasi istállók, tanyák, illetve karámok, kunyhók stb. építése.
3. Havastakarítás.
4. Vizenyős, mocsaras helyek fölös vizének levezetése.
5. Végül a tulajdonképeni legelőjavítás.

Az itt felsorolt munkálatok végrehajtásánál általában a következők tartandók szem előtt:

A havasokra vezető utaknak a kincstári erdőket szelő és illetőleg érintő szakaszai úgy építendőek, hogy azok a szükséghez képest már most, vagy pedig idővel az erdőgazdaság érdekeit is

kifogástalanul szolgálhassák. Evégből az ilyen utak az erdők föltartására irányuló gazdasági cél különös figyelemben tartása mellett 18 *m*-nél nem kisebb kanyarokkal és általában lehetőleg 7⁰/₀-nál nem nagyobb maximális emelkedéssel s ellenesések lehető kizárása mellett úgy tervezendők, hogy a normális utszélesség a kanyarulatokban, a sarokszög élességéhez mérten, 100⁰/₀-ig bővitendő, a lejtviszony pedig a kanyarulatokban 50⁰/₀-al apasztandó. Két egymást követő kanyarulat közé legalább 10 *m* hosszú egyenes iktatandó.

Nagyobb emelkedések csak a legkritkább esetben rövid szakaszokon és legfeljebb 10⁰/₀-ig engedhetők meg.

Az erdőrégió felül haladó és kizárólag havasgazdasági célú szolgáltni hivatott utszakaszokon — ha a terep úgy kívánná — kisebb sugaru kanyarok is alkalmazhatók, miután ezek az utrészletek csakis a havasi gazdaság céljára szolgáltnak, s következésképen annak a szükségleteihez mérten építendők.

Ha valamely havasra a tetemes költség miatt ezidőszertint rendes szekérutat kiépíteni nem lehet, úgy a tervezett utirányban szabályszerű lejtmeretezés előfeltételével először csupán lovagló ösvény építendő, mely nyoma lesz egy később kiépítendő rendes szekérutnak.

Az utépités után, amely a havasra való építési anyagszállítást is megkönnyíti, a havason tartózkodó embereknek és állatoknak, az idő viszontagságai elleni védelmére szükséges épületek (kunyhók, istállók, szérük, karámok stb.) és illetőleg építmények létesítendők. A havasi istállók építésére vonatkozó tervek és műszaki leírás egy-egy példányát (összesen 11 darabot) idecsatolva megküldöm azzal az utasítással, hogy felmerülő szükség esetén, vagyis ott, ahol az időjárás zordsága istállók és nem egyszerűbb védőhelyek (szérük, karámok) létesítését teszi szükségessé, e tervek közül az ottani havasgazdasági viszonyoknak leginkább megfelelőt kiválaszthassa.

Ha a havas megközelítése az utak kiépítésével megkönnyítve és a legelő állatok, valamint a személyzet védelme is biztosítva van, akkor következik a legelőterületnek gyombokroktól, teljesen elgyomosodott foltoktól és kövektől való kitisztítása.

Ez a munka a havasoknak a borókától, havasi égertől, törpefenyőtől stb. gyombokroktól való kitarításával veszi kezdetét.

Enyhe lejtőjű, vagy lapályos területről, ahol a lavinajárástól nincs mit tartani, az összes gyomcserjék kiirtandók, míg a lavinajárásoknak kitett meredekebb oldalakon az említett gyombokrok irtása legfeljebb csak vízszintes, 10 m széles pásztaiban engedhető meg.

A legeltethető terület nagyobbitása végett teljesen kiirtandók az elhagyott régi tanyahelyeken buján felverődött gyomok is, a helyükön támadó üres foltok pedig fűmaggal bevetendők.

A legelőtisztítási munkához tartozik végül a kövek összegyűjtése. A kövek lehetőleg az építkezésnél használandók fel, vagy szélfelfogó és lavinajárásokat megakadályozó falak építésénél, vízmosások kötésénél, utkaviccsolásnál, ha pedig ilyen célra nem szükségesek, úgy a legelőn itt-ott található mélyedések kitöltésénél.

Ezen munkálatok elvégzése után a mocsaras és vizenyős helyek főlös vízének a levezetése veendő tervbe.

Ezután következnek a szorosan vett legelőjavítási munkálatok, u. m. gyomnövények (ideértve a mohokat is) irtása, hangyabolyok és zombékok szétverése (ott, ahol azt a pásztorok elvégezni nem tudják), továbbá boronálás, felülvezetés, öntözés, műtrágyázás stb.

Itt megjegyzem, hogy az istállókban összegyülemelő trágyának felhasználását, valamint a legelőn elhagyott trágyalepények széjjel-tergetését minden évben szigoruan meg kell kívánni.

Felhivom az igazgatási hivatalt, hogy a múlt évben bemutatott havasgazdasági programot a most elmondottak figyelembevételével újból dolgozza ki és azt legkésőbb jövő év január hó végével terjeszsze elém.

Megjegyzem, hogy a munkálatokat nem okvetlenül szükséges évekre is beosztani, hanem a program összeállításánál főleg a szükségletek okszerű és gazdaságos megállapítására, valamint az egyes munkálatok sorrendjének czélszerű beosztására legyen figyelemmel és lehetőleg helyesen tüntesse ki az egyes munkák megközelítő költségeit is.

Végül felhivom, hogy a folyó évre tervezett építkezésre vonatkozó terműveleteket haladéktalanul terjeszsze elém.

Budapest, 1914. évi május hó 31-én.

A miniszter rendeletéből:

Téglás

miniszteri tanácsos.

Műszaki leírás

az ideiglenes havasi istállók tájékoztató terveihez.

Az I-ső számú tájékoztató terv egy tisztán fából összerótt ideiglenes jellegű havasi istálló tervét mutatja.

Ajánlatos tehát ezen istállót oly havasokon felépíteni, melyeken csak gömbölyű épületifa áll elegendő mennyiségben rendelkezésre, de jó réteges épületi követ sem az építési helyen, sem annak közelében találni nem lehet.

Az egész istálló egymástól 2,5 m közökben elhelyezett 25 cm gömbölyű vagy 20—29 cm, kétoldalt faragott keresztgerendákon van felépítve, mely keresztgerendák négy egymástól egyenlő távolságban legalább 1,00 mélyre a földbe levert 18—20 cm vastag gömbölyű czölöpökön nyugszanak.

A czölöpök föld feletti része a részletrajz szerint kupalaku- lag fadarabokkal vagy mohába rakott kövekkel van körülvéve, hogy a czölöpöket, de különösen annak földdel érintkező alját az eső ne verje.

A keresztthordgerendákra a részletrajz szerint jóminőségű aszfaltlemez helyezendő, hogy a hidlásról esetleg lecsöpögő vagy leszivárgó trágyalé meg ne támadhassa azokat.

Felmenő külső falak 115 cm magasak, s két oldalt durván bárdolt gömbölyű fából vannak összeróva.

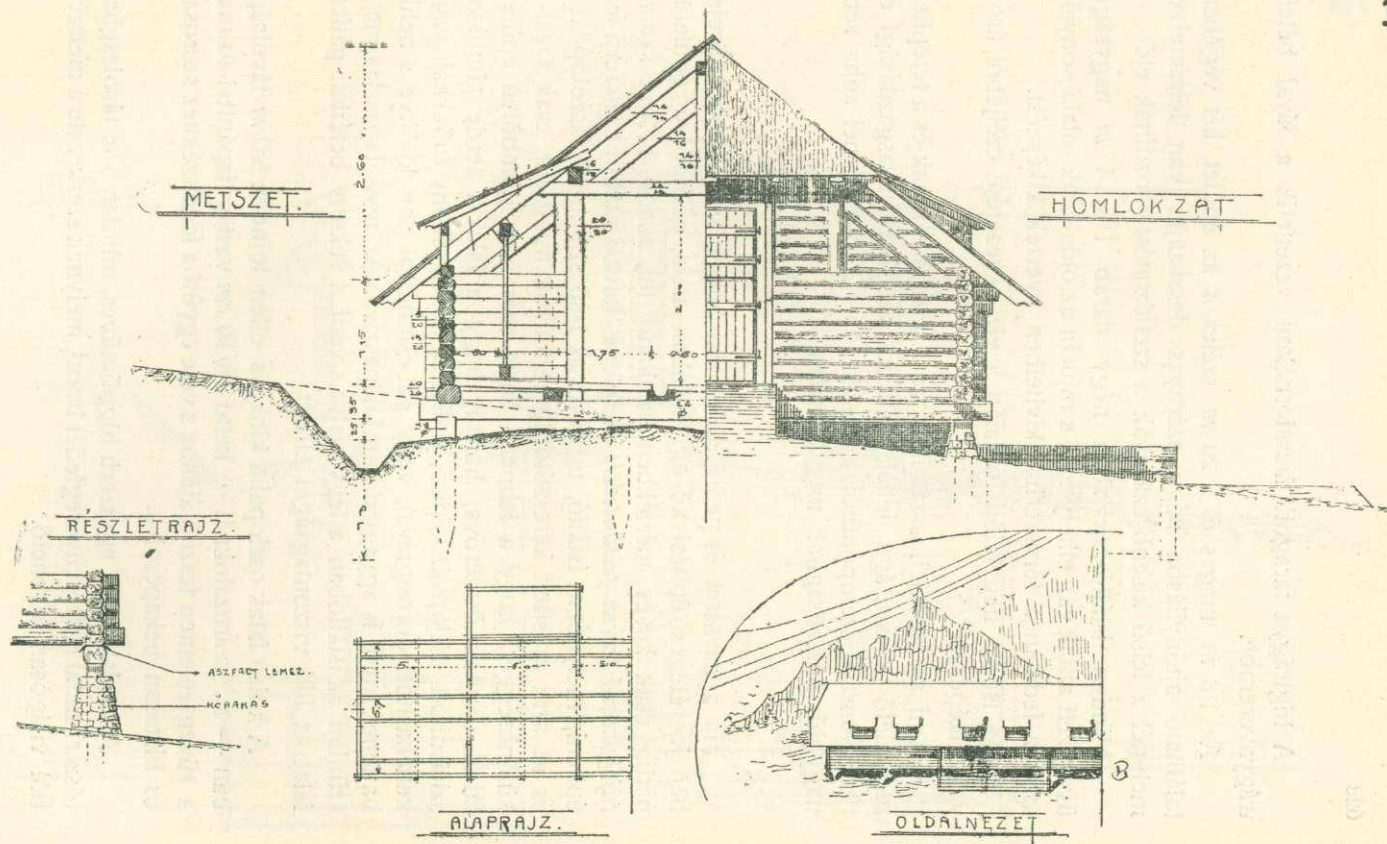
A hosszfalak kihajlását az 5,5 m közökben beljükhöz rótt rövid keresztválaszfalak biztosítják, melyek a hosszállású istállót több szakaszra osztják, s megvalósítják a keresztállású istállók azon egyedüli előnyeit, hogy a különféle fajú, korú és gazdáju jószág az istállóban egymástól teljesen elkülöníthető.

A keresztválaszfalak szintén két oldalt durván bárdolt gömbölyű fából vannak összeróva, melyek belső végükön széthuzás ellen 3 cm vastag keményfaszegekkel vannak egymáshoz erősítve, s kimozdulás ellen pedig a középszelemtartó oszlopba becsapolva.

Az oldalfalakra egyszerű függőműves nyeregfedél borul, melynek szerkezete a metszetből világosan látható.

A fedélhéj zsindeley vagy hasított dranicza.

A hidlás és járda 8—10 cm vastag hasított, esetleg félgömbölyű, de illesztett fából van kiképezve, amelyre a jászolfa van beékelve.

1. számú rajz.

A higtrágya faragott facsatornákon vezetetik a fával bélelt trágyaverembe.

Az 1·8 *m* magas és 1·20 *m* széles, s az épület két végében található ajtónyílásba négy szárnyas deszkaajtó van felszerelve, melynél a felső kisebb szárnyak a szellőztetést mozditják elő.

Minden istállószakaszban négy darab 1% 4 *m* nagyságu üvegezett ablak van elhelyezve, s miután az oldalfalak tulalacsonyak, azok a fedélen a tervszerinti kivitelben nyertek kiképzést.

Az istálló hegyfelőli oldalán a víz bevezetése céljából árok van kiképezve.

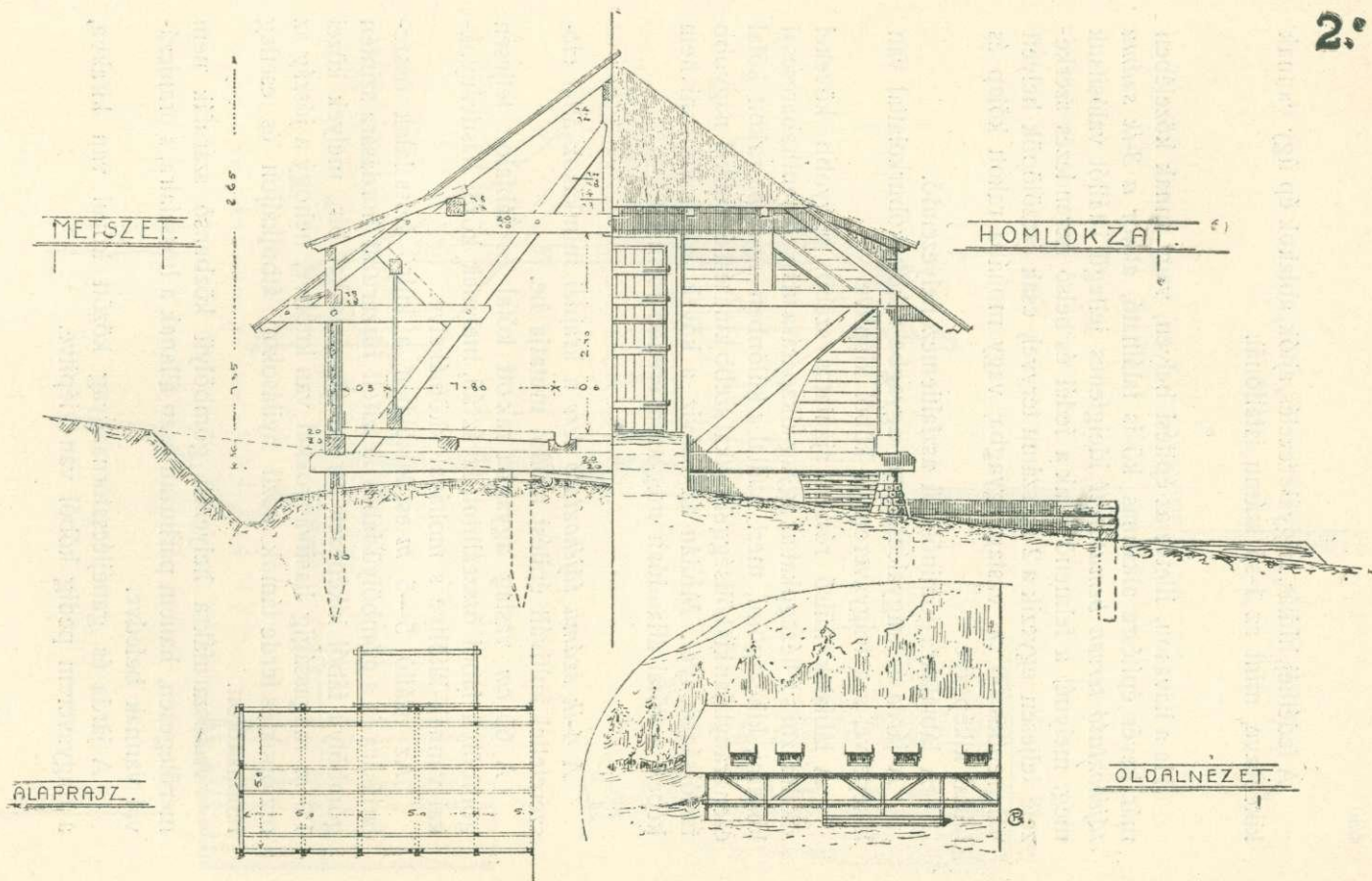
Ami az istálló hosszát illeti, az a marhaszámnak és a terepnek megfelelő hosszúságu lehet, ajánlatos azonban havasgazdasági és tűzbiztonsági szempontból a hosszát 15—20, de 25-nél soha sem nagyobb hosszúságban megválasztani.

*

Ha a havason és pedig az építési helyen vagy annak közelében jó réteges építési kő egyáltalában nem, gömbölyü épületifa pedig csak kevés mértékben található fel, akkor a 2-ik számú tájékoztató terven feltüntetett ideiglenes havasi istállót czélszerű felépíteni, melynél az istálló, ugymint az 1-ső számúnál, faczölöpökön és az arra erősített kereszthordgerendákon nyugszik, csak azzal a különbséggel, hogy a felmenő falak már nem gömbölyü épületfából vannak összeróva, hanem hogy a falakat ferde támokkal szilárdított oszlopváz képezi, melynek közei vékony rudakkal, vagy kettéhasított dorongfával, vagy paticsfonással van kitöltve s belül, ha lehet, kívül is agyaggal van kitapasziva. Az agyagtapasztás megszünteti az istállóban a légvonatot s védi a vékony betétfát, paticsfalat az idő viszontagságai ellen.

A külső falak oszlopai a kihajlás ellen minden 5·0 *m* távolságban — a főszaruzatoknál — kettő 18/10 *cm* vastag fapánttal vannak a süvegszelemen feszítőfájához s vele együtt a fedélszékhez szorosan és biztosan bekapcsolva.

Az oldalfalakra egyszerű függőműves, minden 5 *m* távolságban főszaruzattal ellátott nyeregfedél borul, melynek szerkezete a metszetből világosan kivehető.

2. számú rajz.

A fedélháj, hidlás, trágyalevezetés, ajtók, ablakok ép úgy vannak kiképezve, mint az 1-ső számú istállónál.

*

Ha a havason, illetve az építési helyen, vagy annak közelében már kevés építésre alkalmas kő is található, akkor a 3-ik számú tájékoztató terven bemutatott ideiglenes jellegű istállót valósítsuk meg, melynél a felmenő falak a fedél és belső berendezés szerkezete teljesen egyezik a 2-ik számú tervvel, csak facölöpök helyett van rendes 60 cm vastag agyagba, vagy mohába rakott kőlap és lábfal kiképezve.

A lábfalakra jóminőségű aszfaltlemez helyezendő.

A járda és trágyalécsatorna agyagba rakott kőburkolattal van kiképezve, s a trágyaverem is kőből kiépítve.

A lábfalak külső részén ajánlatos szebb, nagyobb köveket alkalmazni s a hézagokat az agyag kikaparása után cementhabarccsal kikenni, kihézagolni, mert ezáltal a különben agyagba rakott kőfal ezen aránytalan kis költséggel sokkal szebb kinézetű és sokkal nagyobb tartósságot nyer. Miután az esővíz a kövek közül kimosni nem képes, a kőfal állandóan megtartja eredeti formáját.

*

A 4-ik számú tájékoztató terv a krajnai munkások által előszeretettel kultivált építési módot mutatja be.

A 60 cm vastag agyagba rakott kőfal és lábfalon teljesen gömbölyű fából összeállított faváz áll, melynek közei hasítványokkal vannak kitöltve s mohával kitömékelve.

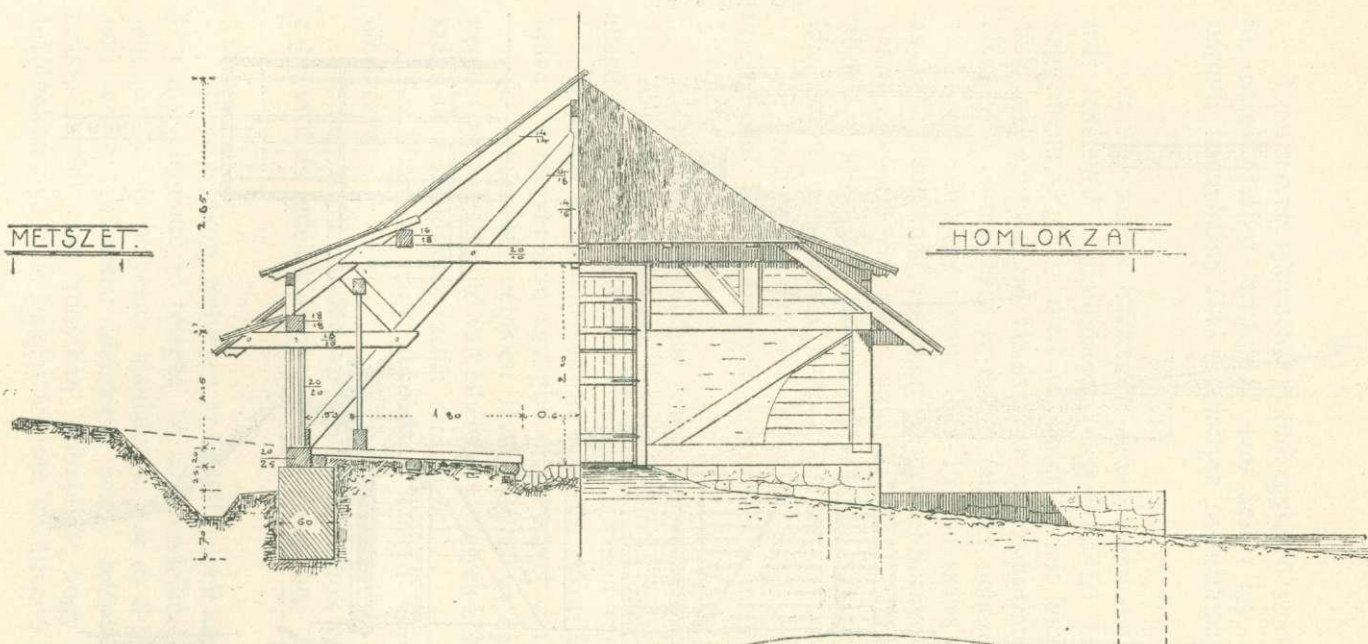
Az istálló 5—5 m-es közökben a külső hosszfalak összetartására és a gömbölyű fából készített főszaruzat hordására szintén gömbölyű fából kiképezett keresztválaszfalakkal bir, melyek közei 1.0 m magasságig hasítványokkal van kitöltve, nehogy a jóság az oszlopok és ferde támpok közti nyílásokon átbujkáljon és esetleg fennakadjon.

A főszarufákra helyezett gömbölyű közbenső szarufák nem merőlegesen, hanem párhuzamosan állanak a hosszfalra, s draniczával vannak befedve.

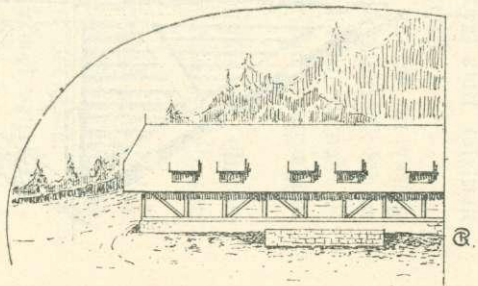
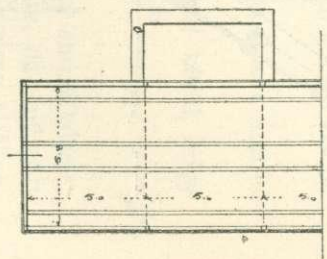
A járda és ganéjlécsatorna agyag között kővel van kirakva, a trágyaverem pedig kőből van kiépítve.

METSZET.

HOMLOKZAT

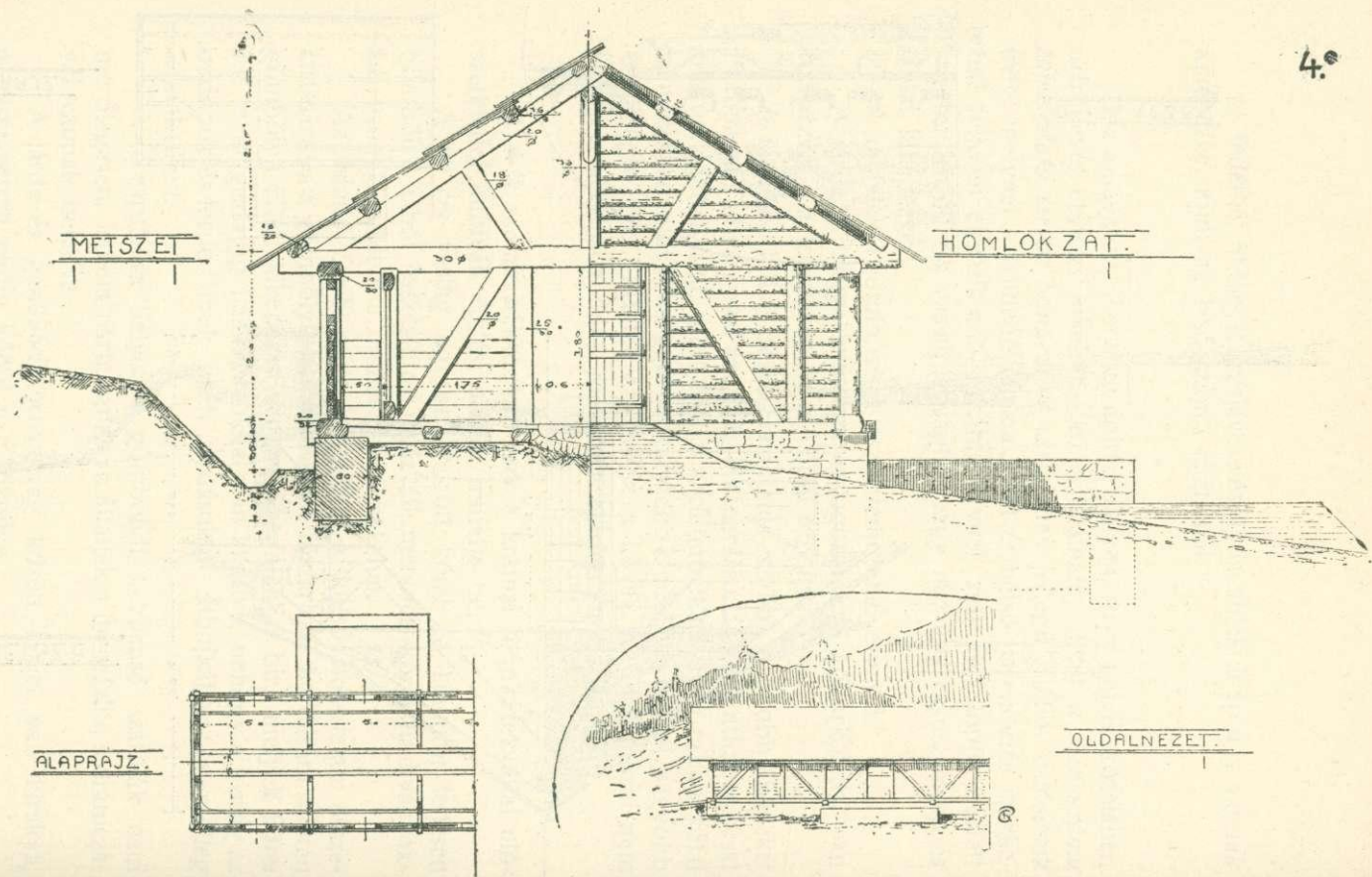

ALAPRAJZ.

OLDALNÉZET.

3. számú rajz.

4. számú rajz.

Ezen terven feltüntetett istálló egyszerű szerkezete által tűnik ki, összeállításához faragott fa nem kell, s így ácsok hiányában bármily famunkások által is könnyen összeállítható.

*

Az 5-ik számú tájékoztató terven bemutatott istálló felépítése már feltételezi a jóminőségű réteges építési követ (ha nem is nagy mennyiségben), mert az épület főfalait kőoszlopok helyettesítik, melyek 5—5 m távolságban a főszaruzatok alatt találnak elhelyezést és melyekre az összes felteher nehezedik.

A kő minősége szerint 100—150 cm széles és 60 cm vastag agyagba rakott külső részükön cementtel hornyolt oszlopok 80 cm vastag, 70—100 cm mély agyagba rakott alapfallal bírnak és közeik a földbevert rudakon kiképezett s kívül-belül agyaggal kitapasztott paticsfonással vannak kitöltve.

Az oszlopokra egyszerű függőműves, feszítőtámmal ellátott nyeregfedél borul, melynek szerkezete a metszetből világosan kivehető.

A fedélhéz zsindelylyel vagy hasított draniczával van fedve.

A hidlás 8 és 10 cm vastag hasított vagy félgömbölyű, de illesztett fából van kiképezve, melyre a jászol van beékelve.

A járda- és ganéjlécsatorna agyagba rakott kővel van kiburkolva s a trágyaverem agyagba rakott kővel van kiépitve.

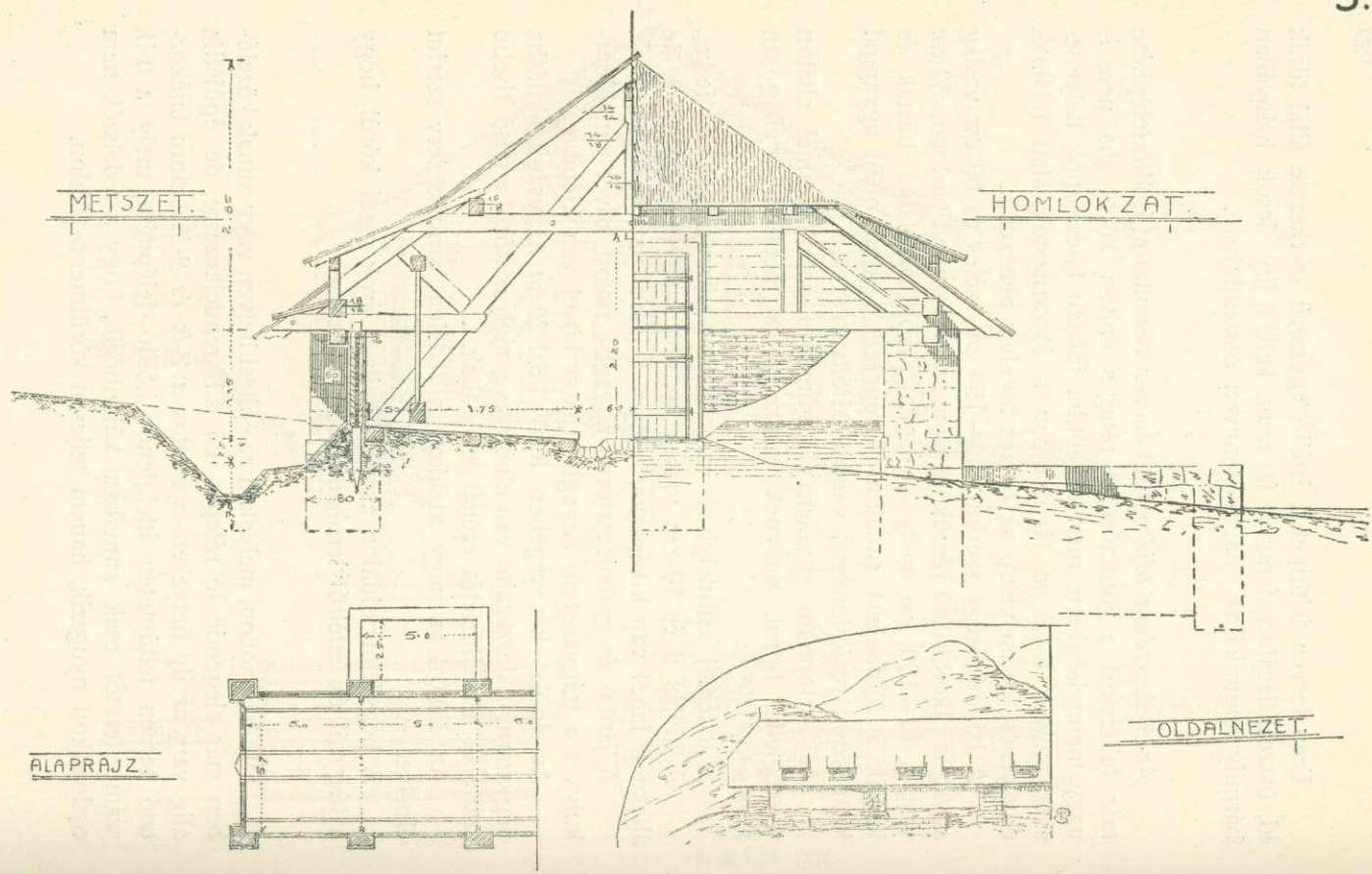
Az épület két végében lévő 1·8/1·20 m nagyságu nyílásba négyszárnyu deszkaajtó van elhelyezve, melyek közül a felső kisebb szárnyak a szellőztetés célját szolgálják.

Az 1·0/0·4 m nagy ablakok a fedélen vannak terv szerint elhelyezve.

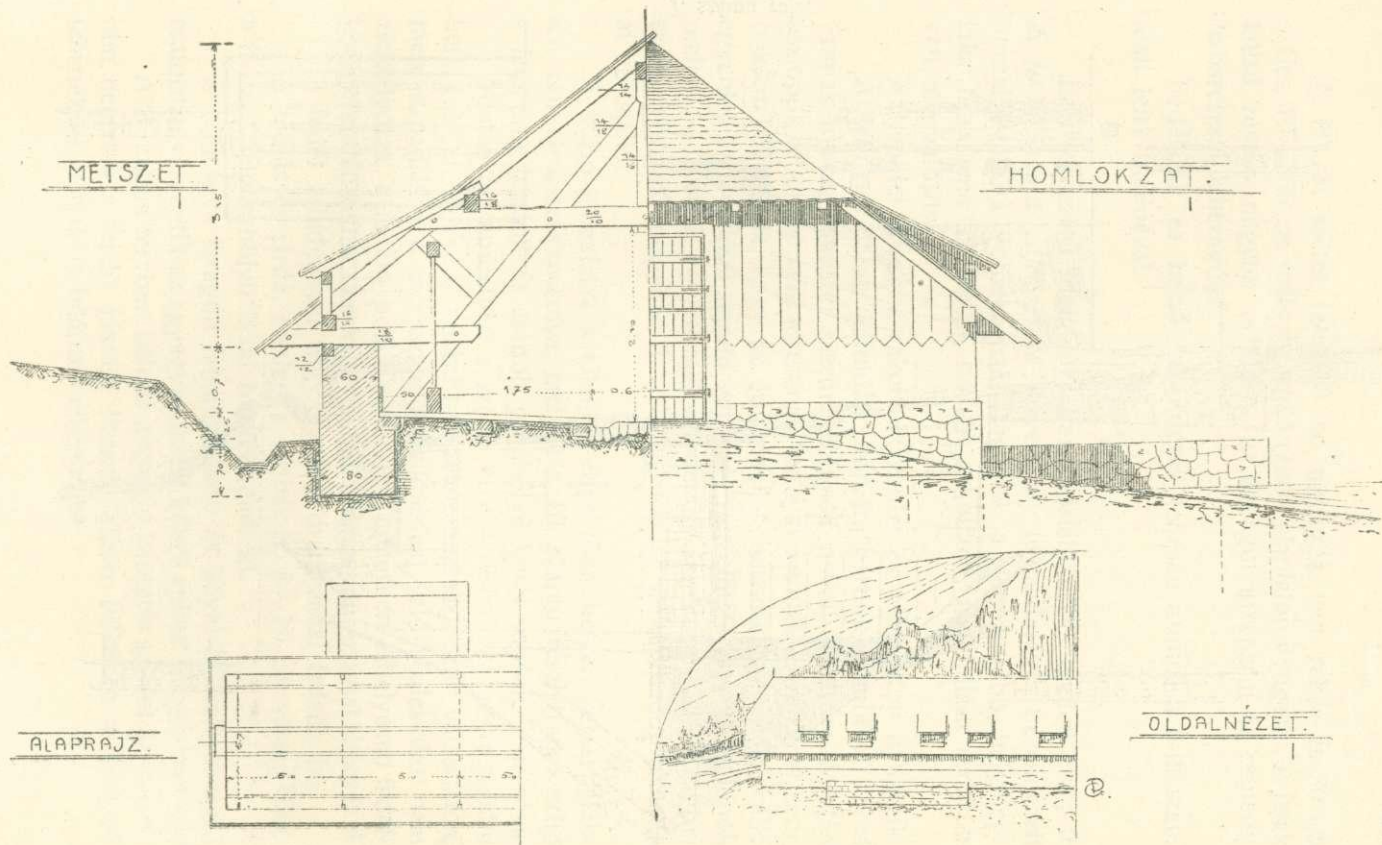
A hegyfelőli oldalon az istállót itt is árok veszi körül, hogy a hegyről és fedélről lerohanó vizet levezesse.

*

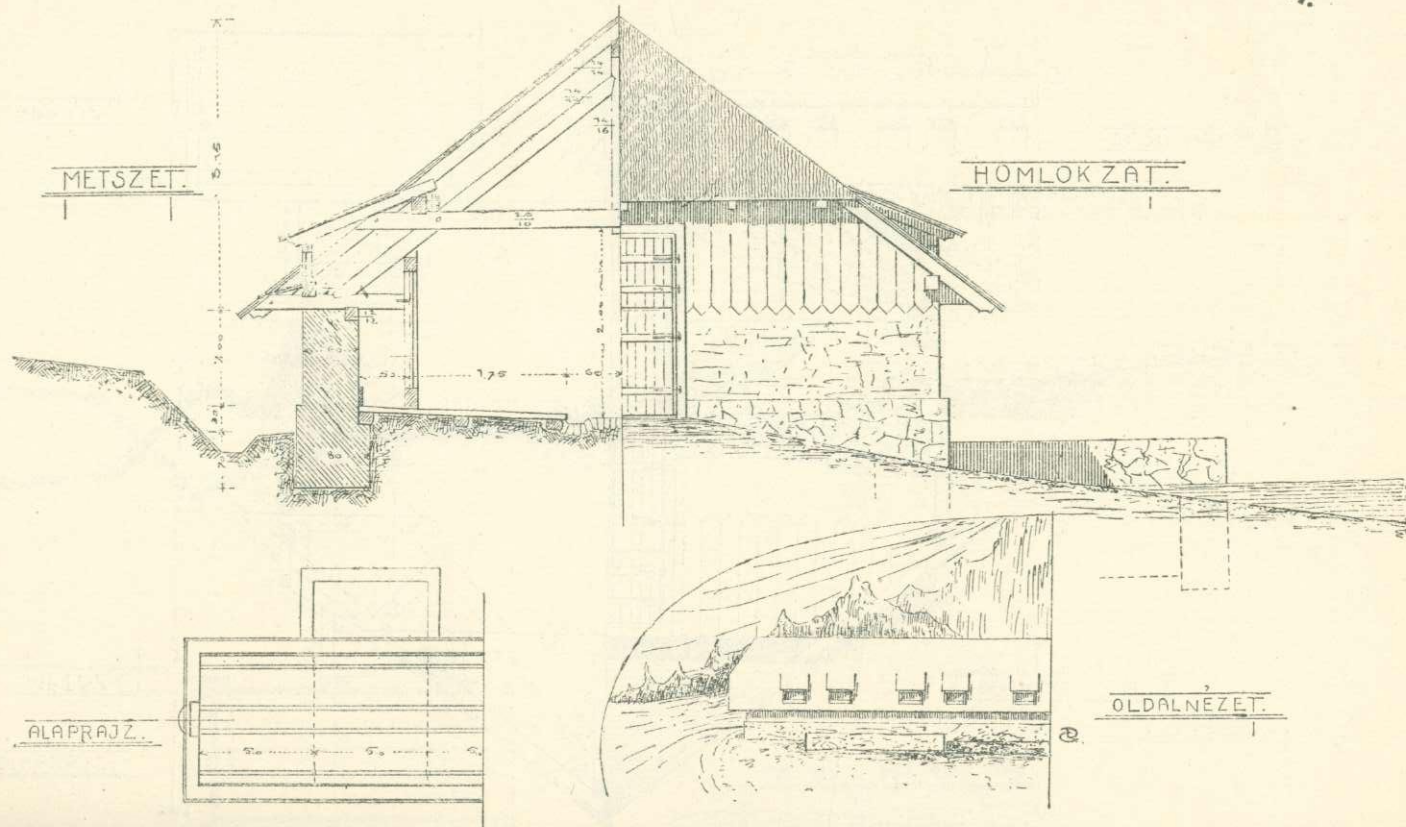
Oly havasokon, melyeken az építési helyen vagy annak közelében már elegendő jó réteges kő áll rendelkezésre, de épületifa alig van, az ily helyeken ajánlatos a 7-ik és 8-ik számú tájékoztató terven feltüntetett ideiglenes istálló felépítése, mely a 6-ik számú tervtől csak annyiban különbözik, hogy a fedélszék nem oszlopokon nyugszik, hanem teljesen körülmenő főfalon.

5. számú rajz.

6. számú rajz.

7. számú rajz.

A 60 cm széles felmenő fal agyagba van rakva és 80 cm széles, 70—100 cm mély agyagba rakott alapfalon nyugszik. A falak külső részén nagyon ajánlatos az agyagot kikaparni és cementhabarccsal kihézagolni.

Fedélszék és belső berendezés teljesen azonos a 6-ik szám alatt leírt istállóéval.

*

Ezen egyszerű ideiglenes havasi istállótervek mellett a 8., 9. és 10-ik számú tájékoztató tervek oly tejgazdaságra berendezett havasi istállóra vonatkoznak, melynél a legnagyobb helymegtakarításra való tekintettel, szintén a hollandi rövidállású rendszer van megvalósítva.

Az épület agyagba rakott kőalapon és lábfalakon nyugszik.

A felmenő falak kétoldalt durván bárdolt gömbölyű fából vannak norvég rendszer szerint oszlopok nélkül összeróva. Miután oszlopok sehol elő nem fordulnak, még az ajtónál és ablaknál sem, önként következik, hogy az épületnek a beszáradás folytán beálló egyenletes süllyedését semmi sem gátolván, elmaradnak az oszlopok mellett — a régi épületeknél mindenütt látható — 2—3 ujjnyi széles hézagok, melyeken át a hideg havasi szél szabadon járhatta át az istállót.

A külső hosszfalak a kihajlás ellen több helyen keresztfalakkal vannak összekapcsolva, melyek a 10. számú részletrajz szerint a feklapon bárdolt és csapolt gömbölyű fából vannak összeróva.

Miután az épületben a széna elhelyezéséről is gondoskodni kell, a fedél részére a szilárd bakszelemenes fedélszék választott, mely a padláson a szénaszállító kézikocsival való közlekedést nem akadályozza, a fedém pedig a minden méterben elhelyezett fedélkötőgerendán kettős deszkaboritással és agyagtapasztással láttatott el.

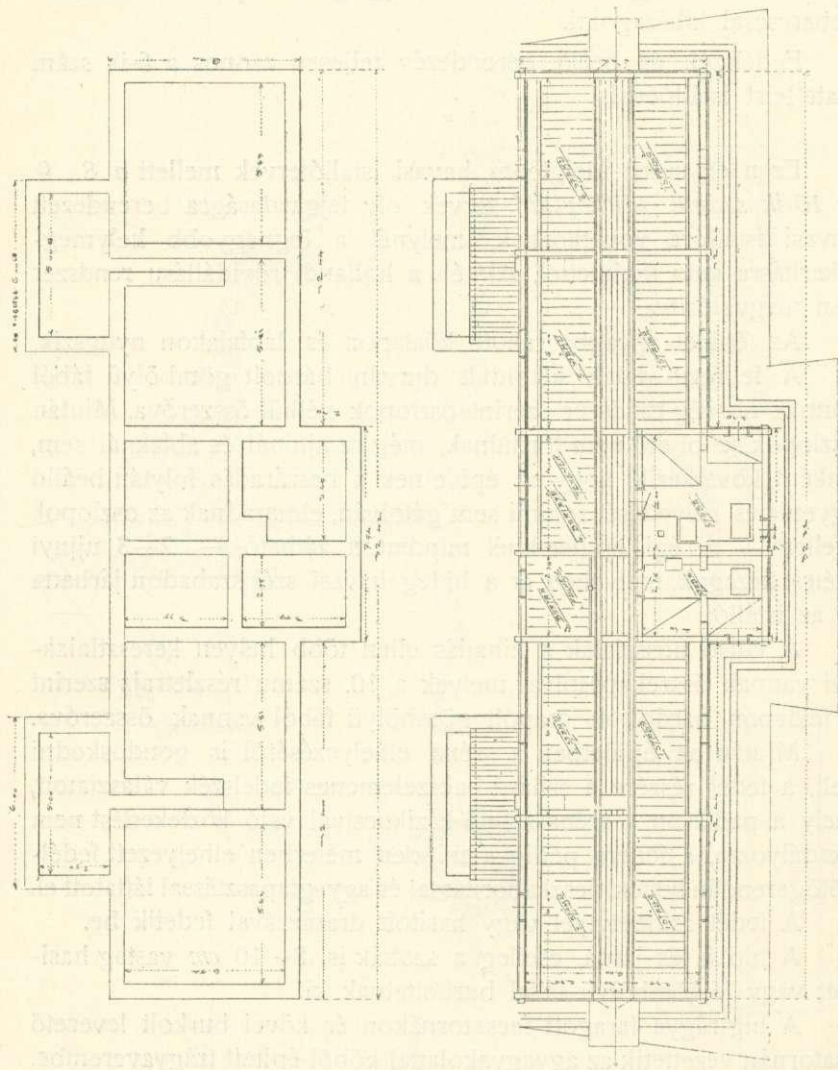
A fedél zsindelelyel vagy hasított drancizával fedetik be.

A hidlás és járda, esetleg a szobák is, 8—10 cm vastag hasított vagy félgömbölyű fával burkoltatnak ki.

A higtrágya faragott facsatornákon és kővel burkolt levezető csatornán vezetetik az agyagvakolattal kőből épített trágyaverembe.

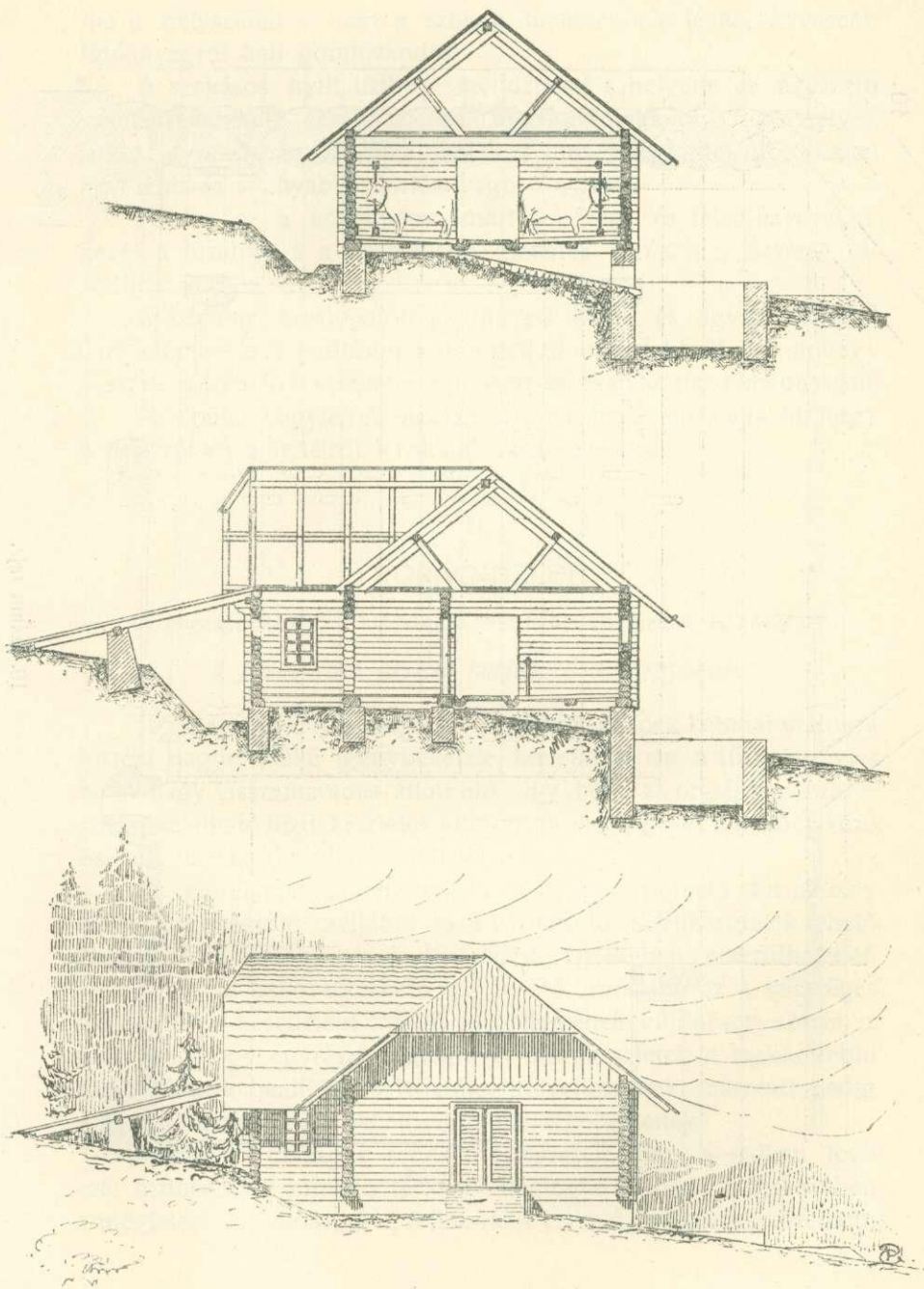
A 8. számú tervben látható alaprajzi beosztás szerint az épületben nemcsak a tejelő jószág, hanem külön fülkében a borjászó tehének és borjak is találnak elhelyezést.

A gazda, pásztorok és fejő leányok részére két külön helyiség áll az épület közepén rendelkezésre.

8. számú rajz.

A személyzet helyisége a közepre helyeztetett, mert onnan jobban szemügyre veheti a jószágot, baj esetén gyorsabban terem-

9. számú rajz.

het a helyszínen s mert a szobák melegebbek lévén, kevesebb fűtőanyagról kell gondoskodni.

A szokásos nyílt tűzhely mellőztetett s helyette az egyszerű vastakaréktűzhely alkalmaztatott, mert ez nem oly tűzveszélyes, sokkal gyorsabban fűti ki a szobát s ami a legfontosabb, sokkal kevesebb és silányabb tüzelőanyagot fogyaszt.

Fontos ez a körülmény, mert a közép- és felső havasokon kevés a tüzelőfa s a személyzet idejének jórésztét a fárasztó faszállítás köti le.

A kémény kiválógatott jó réteges kővel és agyagvakolattal van felépítve s a padláson külön paticsfonással körülvéve, nehogy a széna a kémény közelébe érhessen és esetleg tűz támadhasson.

Az épület hegyfelőli oldalán szintén árok képeztetik ki, hogy a hegyről és a fedélről lerohanó vizet elvezesse.

II.

KÖRRENDELET.

Valamennyi alárendelt hatóságnak, hivatalnak, intézetnek és közegnek

a fával való tüzelés korlátozása tárgyában.

105523/1915/I/A/4. szám. — A munkaerőnek katonai célokra történt nagymértékű igénybevétele következtében a tűzifatermelés terén nagy visszamaradás állott elő, úgy hogy az országban ezidő-szerint található tűzifakészletek korántsem elégségesek a bekövetkező ősztéli tűzifaszükségletek kielégítésére.

Az előreláthatóan teljesen ki nem küszöbölhető tűzifahiány lehető csökkentése céljából és a várható tűzifaszükségletek lehető akadálytalan kielégítésének biztosítása érdekében elkerülhetetlen tehát, hogy a bekövetkező baj lehető orvoslásához a szükséges intézkedések késedelem nélkül megtéssenek különösen abban az irányban, hogy egyrészt a meglévő tűzifakészletek a legközelebbi fűtési időszak beálltaig is lehetőleg növeltesenek, másrészt pedig a tűzifaszükségletek a lehetőségig mérsékeltesenek.

Miután az országos érdek megköveteli, hogy a szóban levő cél biztosítására minden tényező megtegye a maga hatáskörében a megfelelő intézkedéseket, felhívom a Czimet, hogy a legközelebbi

fűtési időszak beálltával *hivatalos jellegű* tüzfafogyasztását a széntüzelésre való áttéréssel, ha pedig ez lehetséges nem volna, legalább a tüzfaszükségletnek a lehetőségig való korlátozásával mérsékelje.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 4-én.

Ghillány.

III.

KÖRRENDELET.

Valamennyi vármegyei és városi közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága
elnökének

a tüzfatermelés fokozása tárgyában.

105521/1915/I/A/4. szám. — A tüzfakészlet az ország legtöbb vidékén, a termelésnek visszamaradása következtében, a katonai fogyasztással is jelentékenyen megnövekedett szükséglethez képest kevés lévén, elkerülhetetlennek tartom, hogy a várható tüzfaszükségletek lehetőleg akadálytalan kielégítésének biztosítása érdekében a kellő intézkedések késedelem nélkül megtéssenek.

Felhivom tehát Elnök urat, hogy — reámutatva a nyár elmultával előreláthatólag mindinkább fokozódó mértékben jelentkező tüzfakeresletre — a vármegye (város) határában fekvő *összes erdők birtokosaihoz azonnal* intézzen felhívást olyan értelemben, hogy a birtokosok erdeikben a még folyamatban levő tüzfatermelést a tőlük telhető fokozott mértékben folytassák, illetőleg a tüzfatermelést *sürgősen* kezdjék meg és lehetőleg nagy tüzfakészletet termeljenek, hogy a különösen a tél beálltával elkövetkező nagy tüzfakereslet kielégítésén az új termelésű faanyag felhasználásával is könnyíteni lehessen.

Hogy pedig az új termelésű tüzifa a célnak a lehető legjobban megfeleljen és a tél beálltával elég jól fel is használható legyen, figyelmeztesse az erdőbirtokosokat, hogy a tüzfát elsősorban is a korábbi vágásokban visszamaradt száraz faanyagból, az erdőkben előforduló száraz vagy széldöntött fákból és végül a vékonyabb méretű s hamarább száradó áterdőlési tisztítási (előhasználati) faanyagból termeljék.

Tekintettel továbbá arra, hogy a szükségletek csak akkor lesznek kielégíthetők, ha a termelt tüzfakészletek a fogyasztó

helyekre tényleg és a legrövidebb idő alatt el is jutnak, igen kívánatos, hogy ahol a helyi munka és fuvarerő korlátolt, ott a tűzifatermelés csak olyan erdőrészekben, illetőleg vágásterületeken kezdessék meg, amelyek a vasuti szállítási vonalakhoz közel esnek.

Felhívom tehát, hogy az erdőbirtokosokat erre is figyelmeztesse.

Végül hívja fel az erdőbirtokosokat, hogy amennyiben a tűzifatermelés csak a rendszeres, vagy az ideiglenes üzemtervtől eltérő módon és helyen volna beállítható (például: az üzemtervben elő nem írt áterdölési ritkítási faanyagból, vagy nem az üzemterv szerint esedékes vágásterületen), a szóban levő használat sürgős engedélyezése iránt kiállítandó kérvényeiket, ha erdeik állami kezelés alatt állanak, közvetlenül a kezelő m. kir. járási erdőgondnokságnál, ha pedig erdeik nincsenek állami kezelés alatt, közvetlenül a kir. erdőfelügyelőségénél nyujtsák be.

Elnök urat pedig még arra is felhívom, hogy az erdőbirtokosoknak a m. kir. állami erdőhivatal, illetőleg a kir. erdőfelügyelőség útján — *legkésőbb az 1915. év december havának végéig* — előterjesztett indokolt kérelmére, az 1904. évi 62060. számú körrendeletben nyert felhatalmazás alapján — az erdőgazdasági szempontból szükséges feltételek kikötése mellett — elnöki uton adjon engedélyt a tűzifatermelésnek az üzemtervtől eltérő módon és helyen való foganatosítására, megjegyezvén, hogy az erre a célra az üzemterv előírásaitól eltérően foganatosítandó gyéritések, áterdölések csak a 0·8 záródásunál sűrűbb erdőrészekben engedélyezhetők, s itt is csak azzal a feltétellel, hogy a gyérités, áterdölés után az erdő egyenletes sűrűsége legalább 0·8 maradjon.

Megjegyzem továbbá, hogy legfeljebb akkora kiterjedésű rendkívüli áterdölési (gyéritési), avagy rendkívüli vágásterületek engedélyezhetők, amelyeken a vágatás és a tűzifatermelés legkésőbb a most következő ősztéli időszak végéig teljesen befejezhető.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 4-én.

Ghillány.

IV.
KORRENDELET.

Valamennyi kir. erdőfelügyelőségnek
a tűzifatermelés fokozása ügyében.

105521/1915/I/A/4. szám. — A tűzifatermelés fokozása érdekében a vármegyei és a városi gazdasági albizottságok elnökeihez egyidejűleg intézett rendeletem másolatát tudomásvétel és mihez-tartás végett idecsatolva megküldöm.

Együttal utasítom a kir. erdőfelügyelőséget, hogy az üzemtervtől eltérően gyakorlandó tűzifahasználat engedélyezése iránt a magánerdőbirtokosoktól közvetlenül az erdőfelügyelőséghez érkező, az állami kezelés alatt álló erdőket illetőleg pedig a m. kir. állami erdőhivatal által a kir. erdőfelügyelőségnek megküldendő kérvények ügyében szakvéleményét *3 (három) nap* alatt terjeszse a gazdasági albizottság elnöke elé s hasson oda, hogy a gazdasági albizottság elnöke az engedélyt — ha az erdőfelügyeleti szempontból megadható — soronkívül adja meg.

Külön is felhívom továbbá az erdőfelügyelőség figyelmét arra, hogy az ezidőszerinti tűzifakészletek a várható ősztéli szükségletek kielégítésére korántsem elégségesek s hogy országos érdek követeli a tűzifatermelésnek fokozott mértékben való folytatását, illetőleg sürgős beállítását.

Elvárom tehát, hogy maga az erdőfelügyelőség is a legnagyobb buzgalommal és érdemlegesen közreműködjék abban, hogy az előrelátható tűzifahiány a lehető legkisebb mértékre szoríttassék s utasítom, hogy kerületében azokat a magánerdőbirtokosokat, akiknek tűzifatermelésre alkalmas és kedvező fekvésű erdeik vannak, személyes érintkezés útján is igyekezzék rávenni arra, hogy akár a helyi, vagy közelvidéki, akár pedig a távolabb vidéki tűzifaszükségletek kielégítéséhez megfelelő tűzifakészlet termelésével és a fogyasztás részére való eladásával hozzájáruljanak s ha a tűzifahasználat az üzemterv keretében nem volna gyakorolható s ahhoz külön erdőrendészeti engedélyre volna szükségük, azt az erdőfelügyelőség által adandó utbaigazítások szerint kiállítandó s közvetlenül az erdőfelügyelőségnél benyújtandó folyamodványban sürgősen kérelmezzék is.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 4-én.

Ghillány.

V.

KÖRRENDELET.

Valamennyi m. kir. állami erdőhivatalnak

a tűzifatermelés fokozása tárgyában.

105521/1915/I/A/4. sz. — A tűzifatermelés fokozása érdekében a vármegye és a városi gazdasági albizottságok elnökeihez egyidejűleg intézett rendeletem másolatát tudomásvétel és miheztartás végett idecsatolva megküldöm.

Együttal utasítom az erdőhivatalt, hogy az üzemtervtől eltérően gyakorlandó tűzifahasználat engedélyezése iránt az erdőbirtokosoktól a kezelő m. kir. járási erdőgondnokságok útján az erdőhivatalhoz érkező kérvények ügyében szakvéleményét *3 (három) nap alatt* — erre a rendeletre való hivatkozással — közvetlenül az illetékes kir. erdőfelügyelőségeknek küldje meg.

Külön is felhívom továbbá az erdőhivatalt és a m. kir. járási erdőgondnokságok figyelmét arra, hogy az ezidőszerinti tűzifakészletek a várható ősz-téli szükségletek kielégítésére korántsem elégségesek s hogy országos érdek követeli a tűzifatermelésnek fokozott mértékben való folytatását, illetőleg sürgős beállítását.

Elvárom tehát, hogy maga az erdőhivatal is legnagyobb buzgalommal és érdemlegesen közreműködjék abban, hogy az előrelátható tűzifahiány a lehető legkisebb mértékre szoríttassék s utasítom, hogy a m. kir. járási erdőgondnokságoktól szigorúan követelje meg, hogy kerületükben azokat az erdőbirtokosokat, akiknek tűzifatermelésre alkalmas és kedvező fekvésű erdek vannak, személyes érintkezés útján is igyekezzenek rávenni arra, hogy akár a helyi vagy közeli vidéki, akár pedig a távolabb vidéki tűzifa-szükségletek kielégítéséhez megfelelő tűzifakészlet termelésével és a fogyasztás részére való eladásával hozzájáruljanak s ha a tűzifahasználat az üzemterv keretében nem volna gyakorolható s ahhoz külön erdőrendészeti engedélyre volna szükségük, azt a m. kir. járási erdőgondnokság által adandó utbaigazítások szerint kiállítandó s közvetlenül a m. kir. járási erdőgondnokságnál benyújtandó folyamodványban sürgősen kérelmezzék is.

Budapest, 1915. évi augusztus hó 4-én.

Ghillány.

VI.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 1915. évi október hó 28-dik 109321/I/A/24. szám alatt kelt és Budapest székesfőváros tanácsához intézett értesítése a tűzifaszükséglet fedezése tárgyában.

Hivatkozással az idei téli tűzifaszükségletek kielégítésénél előreláthatóan bekövetkező bajok orvoslása ügyében tett felterjesztésére, továbbá az említett ügyben a vezetésem alatt álló minisztériumban a székesfőváros képviselőjében dr. Vita Emil tanácsnoknak, továbbá a fővárosnál érdekelt nagyobb tűzifatermelő vállalatok kiküldötteinek részvételével megtartott tárgyalásokon létrejött szóbeli megállapodásokra a székesfőváros tanácsát a következőkről értesitem.

I.

A Budapestre szánt tűzifakészletek vasúthoz való szállításának előmozdítása, továbbá a tűzifatermelésnek fokozása érdekében az alább következő II. 1—5. pontok alatt megemlített intézkedések közül azokat, amelyeket tőlem egyes tűzifatermelő birtokosok, czégek, vállalatok stb. kérni fognak, megteszem abban az esetben, ha Budapest székesfőváros tanácsa előttem igazolja, hogy az illető tűzifatermelő kötelező nyilatkozatot tett arra nézve, hogy:

1. nyilatkozatának megtételétől kezdve 1916. évi márczius hó 31-ig terjedő idő alatt összesen a székesfőváros tanácsával egyetértően megállapított mennyiségű tűzifát Budapest pályaudvaraira (vagy hajóállomásaira) beszállít;

2. a Budapestre az 1915. évi október hó 1-től kezdve az 1916. évi márczius hó 31-ig terjedő idő alatt általa beszállított hasáb tűzifát vagononként, azaz: 100 (egyszáz) métermázsánként legfeljebb 380 (háromszáznyolcvan) koronáért adja el;

3. az 1915. évi október hó 1-től kezdve szóban lévő nyilatkozatának megtételéig Budapestre beszállított és ott eladott tűzifa után vagononként 380 koronán felül beszedett vételárat vevőinek visszafizeti;

4. már most tudomásul veszi, hogy amennyiben a tűzifa ármaximálása a fentebbi 2. pontban említett időszak alatt esetleg

bekövetkeznek, a kölcsönösen most megállapított 380 koronás eladási ár helyébe a hatóságilag megállapított maximálás ár lép érvénybe.

II.

Az előbbeni I. 1—4. pontokba foglalt feltételek beigazolása esetén :

1. megteszem a szükséges lépéseket arra, hogy a kérelmező tüzfatermelő 43—50 éves, a népfölkeléshez már besorozott, vagy az újabb szemléken újabban besorozandó üzemvezetői, felügyelői, gépészeti személyzete és famunkásai a megkívántató számban és a mostani tüzfatermelési időszak tartamára, amennyiben állandóan a kérelmező tüzfatermelő üzeménél dolgoznak — a tényleges népfelkelői szolgálat alól felmentessenek;

2. támogatom a folyamodó tüzfatermelőnek arra irányuló kérelmét, hogy a népfölkeléshez tartozó már bevonult üzemvezetői, felügyelői, gépészeti személyzete és famunkásai a megkívántató számban és a mostani tüzfatermelési időszak tartamára — amennyiben katonai beosztásuk megengedi — szabadságoltassanak abból a célból, hogy szabadságoltatásuk ideje alatt állandóan a kérelmező tüzfatermelő üzeménél dolgozhassanak;

3. támogatom a folyamodó tüzfatermelőknek orosz foglyok engedélyezése iránt beadandó s ezzel kapcsolatban arra irányuló kérvényét, hogy a rendelkezésre bocsátandó orosz foglyok lehetőleg a tüzfatermeléshez értő famunkások közül válogattassanak össze;

4. kilátásba helyezem a folyamodó tüzfatermelők által famunkásaik és az általuk alkalmazott foglyok és fuvarosok élelmezéséhez beszerzendő gabonaneműek, élelmiczikkék és takarmányneműek vásárlásának és szállításának lehető megkönnyítését az érvényben lévő szabályok keretében és az általam szükségesnek talált kikötések pontos betartásának kötelezettsége mellett;

5. felhatalmazást adok az illetékes közigazgatási hatóságnak a környékbeli közérőnek, fogatos járműveknek és szállításra alkalmas állatoknak a székesfővárosba irányított tüzfakészleteknek a vasuti állomáshoz való fuvarozásához leendő kirendelésre, azzal a feltétellel, hogy az említett közmunkák teljesítéseért a háborút megelőzőt békeidőben fizetett munka- és fuvarbéreknek kétszerese

fizettség a közérőt stb. igénybevett tüzfatermelő által s azzal a megjegyzéssel, hogy annak megállapítása, hogy a közérő stb. kirendelésére meg van-e a lehetőség, az illetékes közigazgatási hatóság feladata.

III.

Hozzájárulok ahhoz, hogy a Budapest székesfőváros tanácsa által a budapesti detail-tüzifakereskedelem javára megállapított árkülönbség (Spannung) — mint a termelési ár és a budapesti helyi detail-ár közti maximális különbség — a mostani téli fűtési időszak egész tartama alatt, vagyis az 1916. évi márcziua hó 31-ig fentartassék, abban az esetben, ha a budapesti helyi forgalomnál érdekelt összes tüzfakereskedők magukra nézve kötelezőnek ismerik el azt, hogy a fűrészelt és aprított tüzfát a budapesti helyi forgalomban csak súly szerint lehet árusítani és annak megjegyzésével, hogy a budapesti helyi forgalomban szedhető tüzifaárak természet-szerűleg mindig az érvényben lévő termelési ár szerint alakulnak.

IV.

Mihez tartásául megjegyzem, hogy :

1. a II. 1—5. pontok alatt említett ügyekben minden egyes tüzfatermelő által külön-külön kérvények adandók be;

2. Budapest székesfőváros tanácsának minden egyes kérvényen igazolnia kell, hogy folyamodó tüzfatermelő a fentebbi „I. 1—4. pontok alatt megállapított követelményeknek megfelelő írásbeli kötelező nyilatkozatot“ kiállította-e és hogy „hány vagon tüzfának Budapestre való szállítására“ kötelezte magát;

3. az előbbeni pont értelmében igazolási záradékkal ellátott kérvények a vezetésem alatt álló minisztérium I. A. 4. ügyosztályában adandók be;

4. a II. 1. és 2. alatt említett kérvényekben megjelölendő a folyamodó tüzfatermelőnek az a telepe vagy telepei (vármegye, járás, község), amelyről, illetőleg amelyekről a Budapestnek szánt tüzfát szállítja s kimutatandó, hogy ezen telepen vagy telepein a felmentendő alkalmazottain felül hány munkavezetőt, munkást stb. alkalmaz; e kérvényekhez mellékelendők az idemlékelve megküldött mintának megfelelően kiállított felmentési javaslatok; ez

alkalommal is hangsúlyozván, hogy az említett pontok alatt csak a magyar népfölkeléshez tartozókról van szó;

5. a II. 3. pont alatt említett kérvényekben pontosan megjelölendő a tüzfatermelőnek az a telepe (vármegye, járás, község), amelyről a Budapestnek szánt tüzifát szállítja s ahol az orosz foglyok alkalmazandók lennének; s kimutatandó, hogy folyamodó ezen telepén az orosz foglyokon kívül hány munkást alkalmaz?

6. a II. 4. pont alatt említett kérvényekben pontosan megjelölendő az, hogy a tüzfatermelőnek az a telepe, amelyről a Budapestnek szánt tüzifát szállítja, hol fekszik (vármegye, járás, község); ezeken a kérvényeken a helyi hatósággal igazoltatni kell, hogy folyamodó tüzfatermelő a folyamodványban megjelölt telepén hány munkást és fuvarost alkalmaz, valamint hány igavonó állatot tart el, avagy hány munkással és fuvarossal szerződött már és ezek mikor érkeznek a telepre?

7. a II. 5. pont alatt említett kérvényekben pontosan megjelölendő, hogy a tüzfatermelőnek az a telepe, amelyről a Budapestnek szánt tüzifát szállítja, hol fekszik (vármegye, járás, község); ezekben a kérvényekben határozottan és pontosan megjelölendő, hogy folyamodó tüzfatermelő mely községekből kívánná a közerőt stb. és pedig mely időtartam alatt hetenként hányszor igénybe venni; ezek a kérvények felterjesztés előtt erre a rendeletre való hivatkozással bemutatandók az illetékes közigazgatási hatósághoz (alispánhoz, polgármesterhez) annak — magán a kérvényen való — megállapítása végett, hogy a közerőnek stb.-nek a kérelmezett környékről és módon való kirendelésére meg van-e a lehetőség, illetőleg hogy a közerő- stb. kirendelés milyen feltételek mellett javasoltatik a közigazgatási hatóság által.

V.

Felhivom a székesfőváros tanácsát, hogy:

1. a jelen rendeletem I., II. és IV. pontjaiban foglaltakat a Budapest tüzifaszükségletének ellátásánál komolyan figyelembe jöhető tüzfatermelőkkel közölje s őket — a felmentési javaslatmintának kiadása mellett — a szükséges tájékoztatással lássa el;

2. az egyes kötelező nyilatkozatot aláírt tüzfatermelők által bemutatandó kérvényeket a IV. 2. pontnak megfelelő záradékkal lássa el;

3. az egyes tüzifatermelők által aláírt kötelező nyilatkozatnak s az ahhoz tartozó két mellékletnek *hiteles másolatait*, valamint a helyi forgalomra vonatkozó tüzifaárak megállapítására vonatkozó székesfővárosi tanácsi határozatot hozzám terjessze fel.

Báró Ghillány s. k.

VII.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 1915. évi október hó 28-án 109321/I/A/4. szám alatt kelt és valamennyi főispánhoz intézett átirata a tüzifaszükséglet fedezése tárgyában.

Budapest székesfőváros. tüzifa ellátásának biztosítása ügyében a székesfőváros tanácsához egyidejűleg intézett leiratom másolatát azzal a megjegyzéssel küldöm meg Méltóságodnak — ugyis, mint a közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága elnökének —, hogy amennyiben más városok is, továbbá egyes közintézmények, vasutak, bányavállalatok stb. tüzifa-, talpfa-, illetőleg bányafaszükségletüket a székesfővárosnál követett eljáráshoz hasonló eljárással kívánák biztosítani, a velük ez iránt egyezsége lépett fatermelő birtokosoknak, vállalatoknak, czégeknek segítésére — az egyezség beigazolása esetén — ugyancsak a székesfővároshoz intézett és most közölt leiratomból kivethető lépések megtételét helyezem kilátásba.

Felkérem Méltóságodat, hogy a jelen leiratomban foglaltakról az érdekelt köröket megfelelő módon értesíteni, az alispánok és a polgármesterek figyelmét a fővároshoz intézett leiratom II. 5. és IV. 7. pontjaiban foglaltakra felhívni és az egyes fatermelőkkel előveendő tárgyalásokba — különös tekintettel az egyezségileg megállapítandó faárakra — a kir. erdőfelügyelőségeket, avagy a m. kir. állami erdőhivatalokat bevonni sziveskedjék.

Amennyiben Méltóságodnak a most megküldött „Felmentési javaslat“ mintából több példányra volna szüksége, kérem ennek közlését.

Fogadja Méltóságod őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Báró Ghillány s. k.

VIII.

.....vármegye

közönségének.

Budapest, 1915. évi november hó 4-én.

239149/1915/20/b. honv. miniszteri szám. — Felhívom a törvényhatóságot, hogy haladéktalanul intézkedjék aziránt, hogy az ország tűzifaszükségletének zavartalan kielégíthetése végett

a) az erdőgazdákat, fatermelők (tüzi- és épületfa, műszerfagyártmány és faszéntermelőket) üzemvezetőit, felügyelő és gépészeti személyzetét és munkásait;

b) erdei termékszállítók alkalmazottait (fuvaros, erdei vasut és kötélpálya alkalmazottait);

c) erdei termékeket feldolgozó fűrész- és tűzifavágóüzemek stb. alkalmazottait,

az ez üzemeknél való alkalmazásuk tartama alatt és különösen a tűzifatermelés idején, a községi előljáróságok az 1912. évi LXVIII. törvénycikk alapján személyes szolgálatok teljesítésére ne rendeljék ki.

Egyutta azt is elrendelem, hogy az említett üzemek és vállalatok birtokában levő fogatos járművek és igavonó állatok a hadszolgálati törvény alapján csakis abban az esetben rendeltessenek ki, ha a katonai részről történő igénylés kiállítására, más járművek és állatok rendelkezésre bocsátásával már nem lehetséges.

A miniszter helyett:

Karátsony s. k.
államtitkár.

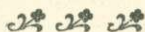
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1915. évi november hóban.

A rövidítések magyarázata :

Az ákácza monografiája	— — — — —	Am.	Hirdetési díj az E. L.	— — — — —	hd.
Alapítványi kamat	— — — — —	ak.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	— — — — —	Ehd
Alapítványi tőketörlesztés	— — — — —	att.	Hirsch Istvánné, szül. Kraft Anna	— — — — —	
Áltiszti segélyalap	— — — — —	Asa.	segélyalapítvány	— — — — —	H. I. a.
Áttutó bevétel	— — — — —	áb.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	— — — — —	ik.
Báró Bánffy D. alapítvány	— — — — —	BBa.	Kedvezményes lapdíj	— — — — —	kld.
Bedő Albert alapítvány	— — — — —	BAa.	Készpénzalapítvány	— — — — —	k. a.
Bákkütüfifa romlása stb.	— — — — —	Btr.	Külföldi fanemek tenyésztése	— — — — —	Kft.
Egyéb bevétel	— — — — —	Egy.	Lakbér	— — — — —	lb.
Erdői facsemeték nevelése	— — — — —	Ecs.	Lapdíj (Erd. Lapok)	— — — — —	ld.
Erdészeti Géptan	— — — — —	Egt.	Legelő-erdők berendezése	— — — — —	M. L.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	— — — — —	EL.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	— — — — —	EOT.
Erdészeti Növénytan II. rész	— — — — —	Nvt. II.	Népszerű növénytan	— — — — —	N. Nvt.
Erdészeti rendeletek tára	— — — — —	Ert.	Perköltség	— — — — —	Prk.
Erdészeti zsebnaptár	— — — — —	Npt.	Postaköltség	— — — — —	pk.
„Erdő” című lap	— — — — —	Eld.	Rendkívüli bevétel	— — — — —	rb.
Erdőbecslés tan II. kiadás	— — — — —	Ebt.	Rendszeres növénytan I. R.	— — — — —	Rnt. I.
Erdőőr	— — — — —	Eö.	Rokkant segélyalap	— — — — —	Ra.
Erdőrendezést tan (Bel.)	— — — — —	Rz.	Szantmer Gyula	— — — — —	Sza.
Erdőrendezést tan (Fekete)	— — — — —	Rzf.	Szállaló Erdők Berendezése	— — — — —	Szeb.
Erzsébet királyné alapítvány	— — — — —	E. a.	Székesfehérvári ism. alap	— — — — —	Sz. i. a.
Értékpapírok kamatai	— — — — —	Ék.	Tagsági díj	— — — — —	td.
Értékezesek az erdőrendezés köréből	— — — — —	Ée.	Tangens-táblázatok	— — — — —	Tt.
A fenyőfélék fájának összehasonlító	— — — — —		Gr. Tisza Lajos-alapítvány	— — — — —	TLa.
szövegtana	— — — — —	Föz.	Titkári nyugdíjalap	— — — — —	t. ny. a.
Fából készült cukor és alkohol	— — — — —	Fcza.	Tölgy és Tenyésztése	— — — — —	Töt.
Hadisegély	— — — — —	Hdsg.	Wagner Károly alapítvány	— — — — —	Wka.
Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	— — — — —	H. F.			

Apáca község hd. 24·85. Bund Károly üb. 2·50. Dr. Bedő Albert lb. 175—, üb. 3·50. Blattny Tibor td. 16—, Baleú József td. 16—, Özv. Boksay Gusztávné ak. 15—, Boor Károly Wka. 10—, Bogsch Árpád Wka. 10—, Barkóczy Ferencz Wka. 10—, Bázna község hd. 45·55. Czillinger János lb. 4·50, üb. 1—, Endersz Frigyes hd. 12·15. „Erdő” cz. lapra 196·80. Földmiv. min. lb. 800—, Ehd. 60—, Ert. 8·55, hd. 80—, Ferster Ede td. 8—, Eö. 6—, pk. —55. Földhivatalintézet ék. 1060·48. Fangh József ld. 4—, Firbas Adolf hd. 10·45. Felkenyér község hd. 61·70. Gaal Károly lb. 150—, üb. 1·50. Györke Károly td. 16—, Gelenczei közbirt. hd. 93·40. Göncz község hd. 18·55. Horváth János Eö. 6—, pk. —55. Hacher Gyula td. 16—, Hoós Ernő ak. 16—, Hajdu Rezső Wka. 5—, Ipach Ede lb. 225—, üb. 1·50, lb. 398—, üb. 1·50. Kirchknopf Ernő att. 100—, Kolozsváry Bertalan könyvekért 28—, Koren Ödön td. 24—, Kilián Frigyes Föz. 33·34. Kasztó község hd. 5—, Köröstárkányi körjegyző hd. 21·15. Kolos István npt. 2—, pk. —45. Lehoczky János lb. 60—, üb. 1—, Loncár Illés td. 8—, Liptóújvári főerdőhivatal hd. 20—, Morzsi János Eö. 6—, Mircz Géza Eö. 6—, Maier Béla td. 16—, Gr. Mikes A. urad. Ktn. 4—, Gtn. 5—, pk. —45. Molcsányi Gábor n. Ernő h. ak. 32—, Maier Béla Wka. 10—, Persián Iván lb. 53—, üb. 1—, Plachy Teofil td. 16—, Pinthoffer Károly npt. 3—, pk. —45. Dr. Reitzer László lb. 440—, üb. 1—, Rác Imre td. 16—, Rényi K. Rzf. 9—, Radó Gábor td. 20—, Rékási László Eö. 6—, pk. —55. Rádós község hd. 22·45. Rusznyák János hd. 7·35. Özv. Székács Ferenczné lb.

680.—, üb. 2·50. Seemayer Bódog td. 16·35. Szegyesd község hd. 32·65. Szöllösi Rezső td. 5.—. Szepessy Elek td. 10.—. Szatmár-Németi város hd. 27·25. Szabó István td. 16.—. Szeőts Béla ak. 32.—. Szászveresmart község hd. 24·95. Sándor Imre hd. 28·55. Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. hd. 4·75. Szászmagyarós község hd. 66·90. Székely Mózes hd. 23·05. Téglás Károly td. 24.—. Tavi Gusztáv lb. 397.—, üb. 1·50. Timár Béla Tőt. 6.—. Török Ödön td. 16.—. Vadas Jenő npt. 2.—. Vassányi Mihály WKa. 10.—. Vinkovci főerdőhiv. WKa. 34.—. Zágrábi erdőig. hd. 20.—.

11

Az „Erdészeti Lapok“ 1915. évi XXIII—XXIV. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díj szabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirdetéseknek 30 fillér, *b)* más hirdetéseknek 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön melléletek 25 gramm sulyig 70 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

Faeladási hirdetmény. 398/1915. sz. — A petrillai községi iskola az 1907. évi 25.308. és az 1913. évi 7421/I/2. sz. F. M. engedélye alapján a Petrilla község határában fekvő erdejében kijelölt 1926 kat. holdon található és 11.840 m³ fenyőhaszonfára és 13.866 ürm³ bükk-tüzfára megbecsült faállományt az 1915. évi december hó 22-én délelőtt 9 órakor Petrilla község-házán tartandó szó- és írásbeli árverésen el fogja adni.

Kikiáltási ár 87.800 K.

Bánatpénz 8780 K.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek Petrilla község előljáróságánál, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Petrozsény, 1915. évi október hó 31-én.

(1. II. 2.)

Janza Vazul s. k.
járási főszolgabíró.

Pályázat. Néhai gr. Pálffy János bajmóczi uradalmában egy pagonykezelői és két erdőri állás betöltendő.

Pagonykezelő fizetése évi 1200 K és a szokásos mellékjárandóságok. Erdőri javadalmazás pénzben és természetben körülbelül 800 K érték. Magyar és tót nyelv ismerete szükséges. Kérvények, bizonyítványmásolatokkal: Erdőhivatal Bajmóc, Nyitra megye címre küldendők be.

(2. II. 2.)

Kinestári vadászat bérbeadása. 3137/1915. sz. — A lippai m. kir. főerdőhivatalnak alárendelt csálai m. kir. erdőgondnokság-kezelése alatt álló 1234 kat. holdas mondorlak-csicséri vadászterületnek az 1916. évi január hónap 1-től 1921. évi december hónap 31-ig terjedő hat évre leendő bérbeadása iránt a lippai m. kir. főerdőhivatalnál folyó évi december hónap 21-én délelőtt 9 órakor zárt írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Vadállomány: őz és apróvad.

Kikiáltási ár: évi 300 korona.

Bánatpénz: 30 korona.

Bővebb felvilágosítás ugy a földmivelésügyi minisztérium II/B/1. (vadászati) osztályában, valamint az alulirott főerdőhivatalnál és a csálai m. kir. erdőgondnokságnál (Arad, Vécsey-utca 11. szám) szerezhető.

Lippa, 1915. évi november hóban.

(3)

M. kir. főerdőhivatal.

Faarverési hirdetmény. F/30/1915. sz. — A nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 114498/1911. sz. engedélye alapján Szászlekencze község tulajdonát képező erdő „A” üzemosztály 3—4 osztagában levő 10.748 drb. 7128·915 m^3 műfára és 3145·985 m^3 tűzifára becsült tölgytörzs 1916. évi január hó 12. napján d. e. 11 órakor a községházánál zárt írásbeli ajánlat utján tartandó nyilvános árverésen eladatik.

Kikiáltási ár összesen 150.367 K 36 f.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 (tiz) százaléka.

Venni szándékozók kötelesek az árverés napja d. e. 9 órájáig a község előljáróságához zárt borítékban ivenként egy koronás bélyeggel és a bánatpénzzel ellátott ajánlatot benyújtani, melyben az ígért favételár számjegyekkel és betűkkel pontosan kiírandó, továbbá, hogy venni szándékozó az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Elkésve érkezett, hiányosan felszerelt, kikiáltási áron aluli vagy utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési és szerződési feltételek Szászlekencze községhezánál és a m. kir. besenyői járási erdőgondnokságnál (Besztercze, Kiskör 25. sz.) megtekinthetők.

Szászlekencze, 1915. évi november hó 21-én.

Jekeli Samu
jegyző.

(4)

Hánek János
bíró.

Bükkfaeladás. A viski (Máramaros vármegye) koronavárosi közbirtokosság 1916. évi január hó 11-én d. e. 10 órakor Visken a városházán tartandó *zárt* írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverésen eladja 15 évi használatra a nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszter ur 1913. évi 2246. és 8272/1/A/2. sz. rendeletével használatra engedélyezett. „Mogyoróspatak és Sajánvölgyi“ nevű erdőrészekben fekvő 990·08 kat. hold, továbbá az 1913—1915. évi rendes vágásterületből 76·12 kat. hold, mindössze 1066·2 kat. hold területen tővön levő bükkfaállományt, melynek fatömege a m. kir. állami erdőhivatal becslése szerint 318.000 m^3 , amiből 71.700 m^3 (21.630 drb. törzs) 42—80, átlagosan 52 *cm* középméretű műfa.

Kikiáltási ár, mint hivatalosan megállapított becsérték, 170.000 K, bánatpénz 17.000 K.

Ezen vágásterületek Visk várostól 9—10 *km* távolságra fekszenek, onnan pedig a tiszaparti tutajrakodó 3 *km*-nyire, a Máv. bustyaháza vasuti állomás 7 *km*-nyire van.

Az erdőtől a városig vezető 9·16 *km* hosszú utat vevő köteles kiépíteni a faeladási szerződés jóváhagyásától számított két év alatt.

Vevőnek joga van az utépitést 48.300 K költségvetési összeg kifizetése mellett az eladó birtokosságra átruházni. Ez esetben a 48.300 K fele a szerződés jóváhagyásától számított 30 nap alatt, fele 6 hónap alatt fizetendő ki.

Vevő köteles utféntartási czimen évi 1500 K-t fizetni.

A birtokosság megengedi, hogy ezen ut szélén keskenyvágányu vasut építtessék.

Máramaros vármegye törvényhatósági bizottsága 951/1914. sz. „Véghatározatával“ kimondotta, hogy a viski tiszai vashidon „iparvágány“ elhelyezésére az engedélyt elvileg megadja.

A részletes fatömeg- és értékbecslési munkálat, továbbá az árverési és szerződési feltételek betekinthetők a máramarosszigeti m. kir. erdőhivatalnál, a huszti m. kir. erdőgondnokságnál és Visk városházán a főjegyzőnél, akihez az érdeklődők a helyszíni megtekintés végett is fordulhatnak.

Visk (Máramaros), 1915. évi november hó 18-án.

(5)

Héder János
közbirtokossági elnök.

Erdészeti vagy vadászati állást keres mielőbbi elfoglalás végett, hosszabb erdészeti, vadászati és mezőgazdasági gyakorlattal és e téren (pagonykezelői, fővad- s fáczántenyésztési stb.) jó bizonyítványokkal rendelkező, jelenleg is állásban levő urad. fővadász, lehetőleg iskolával (polgári) rendelkező nagyobb községben, vagy ahhoz közel eső lakóhelylyel.

Szives ajánlatokat továbbit a kiadóhivatal „Dunántuli vagy Dunabalparti“ czim alatt. (6)

Faeladási hirdetmény. Romoszhely község Romoszhely község határában fekvő Valea Copri nevű bükkerdejében 45·3 kat. hold terjedelmű „A“ gazdasági osztály I. vágássorozat 11. számú osztágjának összes 7196 m³ fatömege a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 77167/1913/I/A/2. számú magas engedélye alapján el fog adatni.

A zárt írásbeli ajánlatokkal kapcsolatos nyílt árverés 1915. év december hó 19-én d. e. 10 órákor Romoszhely község-házánál fog megtartatni.

Kikiáltási ár 8630 K.

Bánatpénz 863 K.

Utóajánlatok, valamint távbeszélő vagy táviratilag tett ajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál, a szászvárosi m. kir. járási erdőgondnokságnál és Romoszhely község előljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Romoszhely, 1915. évi október hó 31-én.

Dregan János
jegyző.

(7)

Zaharie Avram
községi bíró.

Füz- és nyárfaeladás tövön. 4018/1915. szám. — Az apatini m. kir. erdőhivatalhoz tartozó palánkai m. kir. erdőgondnokság kerületében fekvő palánkai Jedek szigeten kijelölt vágásterületen álló füz- és nyárfa anyag egy csoportban zárt írásbeli ajánlatok útján kerül eladásra.

Az írásbeli ajánlatok legkésőbbben 1915. évi december hó 20-ik napján délután 4 óráig nyújtandók be az apatini m. kir. erdőhivatalhoz, ahol azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Az eladási feltételek, kikiáltási ár, ajánlati űrlap és boríték az apatini m. kir. erdőhivatalnál szerezhető be.

Apatin, 1915. évi november hóban.

(8)

M. kir. erdőhivatal.

Árverési hirdetmény. 650/1915. sz. — Dobsina r. t. város zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli versenytárgyaláson ab erdőn eladja az 1914/15. év telén történt hótörésekből, kis részben pedig az 1914. év nyarán széltörésekből termelt vékonyabb méretű hosszát 10—20 cm középvastagságban, s mintegy 15—20.000 m^3 mennyiségben, azonkívül ugyancsak a fiatalabb hótörött állományokban termelt rudfát 20—25.000 darab mennyiségben.

Vevő köteles ezen mennyiséget saját vagy idegenben fel fogadott igáival a helybeli vasuti állomás mellett fekvő farakodóra kiszállítani, hol a fa átadása történik.

A részletes árverési feltételek, valamint az egyes erdőrészekben található fatömeg s ezek távolságát feltüntető kimutatás 5 K másolási díj lefizetése mellett a városi erdőhivatal által megküldetnek, esetleg ugyanott megtekinthetők.

A 3000 K bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatok az 1915. évi december hó 20-áig d. u. 2 óráig nyújtandók be alulírott polgármesteri hivatalhoz, hol a szóbeli árverés megejtése után a beérkezett ajánlatok fel fognak bontatni.

A beérkezendő ajánlatoknak tartalmazniok kell, hogy ajánlattevő a részletes árverési feltételeket ismeri, azoknak magát aláveti.

Oly vevő, aki kinyilatkoztatja, hogy a bányafa megvételén kívül a fűrészre beszállítandó hosszfa befuvarozását ugyancsak a

városi erdőhivatal által kidolgozott feltételek, valamint az egyes erdőrészekre nézve megállapított árak mellett elvállalja, előnyben részesül.

Mint kikiáltási ár épületi fánál köbméterenként 8 K, a rudfánál pedig darabonként hosszúságra való tekintet nélkül 30 (harmincz) fillér állapittatik meg.

A városi előjáróság fentartja magának a jogot a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhatni, esetleg új árverést kiírni, vagy az eladástól eltekinteni, ha jelen árverés sikerre nem vezetne.

Dobsina, 1915. évi november hó 26-án.

(9)

Ifj. Krausz András
h. polgármester.

Árverési hirdetmény. 1190/1915. szám. — Nagygoroszló község (Szilágy megye) saját határában fekvő 8·1 kat. hold, 255 m^3 műfára és 318 $\ddot{u}rm^3$ dorongtüzifára becsült tölgyes erdejének eladására 1915. évi december hó 21-én d. e. 10 órára Nagygoroszló községhezánál nyilvános szó- és írásbeli árverést tart.

Az árverési és szerződési feltételek a nagygoroszlói körjegyzői irodában és a zilahi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Kikiáltási ár 3186 K, melynek 10⁰/₀-a az árverés megkezdése előtt az árverési bizottság elnökének kezébe leteendő.

Írásbeli ajánlatok bánatpénzzel és személyazonossági bizonyítvánnyal felszerelve az árverés napjának reggeli 9 órájáig az árverési bizottság elnökének kezébe adandó be.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Nagygoroszló, 1915. évi november hó 22-én.

(10)

Husian Isaiu
községi bíró.

Árverési hirdetmény. A náprádi gör. kath. egyház a Náprád község határában fekvő 59·3 kat. hold., 150 m^3 műfára, 1000 $\ddot{u}rm^3$ hasáb- és 2500 $\ddot{u}rm^3$ dorongtüzifára becsült erdejének eladására 1915. évi december hó 22-én Náprád községhezánál nyilvános szó- és írásbeli árverést tart.

Az árverési és szerződési feltételek a náprádi lelkesz házánál és a zilahi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Kikiáltási ár 7950 korona, melynek 10%-a az árverés megkezdése előtt az árverési bizottság elnökének kezébe készpénzben leteendő.

Írásbeli ajánlatok, bánatpénzzel és személyazonossági bizonyítvánnyal felszerelve, az árverés napjának reggeli 9 órájáig az árverési bizottság elnökének kezébe adandó be.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Náprád, 1915. évi november hó 26-án.

Bohatiel Tivadar
gondnoksági elnök.

(11)

Stáncs Livius
egyházgondnok.

Bükk- és gyertyánfaeladás. A nagybányai Minorita-rend a giródtótfalui vasútállomástól 2 kilométer távolságra levő bérczi erdejében kijelölt vágásterületen levő bükk- és gyertyánfát Nagybányán a rendházában 1915. évi december 30-án délelőtt 11 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján megtartandó nyilvános árverésen eladja. Becsár, mint kikiáltási ár 9000 korona. Árverezni szándékozók felhivatnak, hogy erre vonatkozó zárt írásbeli ajánlataikat 900 korona bánatpénzzel a rendház főnökéhez a fenti határidőig nyújtsák be.

Az árverési és szerződési részletes feltételek alulirotnál tekinthetők meg.

Nagybánya, 1915. évi november hó 30-án.

(12)

Zárkövy Bonifác
minoritarendi házfőnök.

Termelt fenyő- és bükkhaszonfaanyagok eladása. 135484/1915. sz. — A lipitújvári főerdőhivatal likavai, oszadai, fenyőházai és vichodnai erdőgondnokságaiban, valamint a lipitújvári faraktárban készletezett 60.028 fm fenyőrudfa, 2205 tm^3 fenyőépület- és műszerfa, 3617 $ürm^3$ hántott, 617 $ürm^3$ hántatlan fenyőműhasábfa és 18 $ürm^3$ vörösfenyőhasábfa, végül 200 tm^3 e tél folyamán termelendő bükkműszerfa (19) tizenkilenc eladási csoportra megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján kerül eladásra.

Az ajánlatok, melyek legkésőbb 1915. évi december hó 27-én délután 6 óráig nyújtandók be Liptóújváron a m. kir. főerdő-

hivatalnál, december hó 28-án délelőtt 10 órakor fognak a főerdőhivatal helyiségében nyilvánosan felbontatni.

Az eladásra bocsátott faanyagok részletezését és a kikiáltási árakat feltüntető egybeállítás, az árverési feltételek, valamint az ajánlati űrlap és boríték a lipotújvári főerdőhivatalnál beszerezhetők.

Budapest, 1915. évi november hó 19-én.

(13)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Faeladási hirdetmény. A bucsonyi volt urbéreses birtokosága a 9042/1913. F. M. engedély alapján „Bozu“ nevű erdeje 11776 kat. holdat kitevő részében 30.600 m^3 -re becsült, átlag 100 éves bükkhasáb- és dorongtüzifa anyagát 38.820 (harmincnyolczeszázhusz) korona kikiáltási ár mellett Bucsonyban (Alsófehér megye), az elnök lakásán, 1915. évi december hó 30-án d. u. 2 órakor tartandó szó- és írásbeli ajánlatokkal összekötött nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fogja adni.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/₀-a.

Utó-, valamint távirati ajánlatok nem fogadtatnak el. A fatömeg becsáron alól nem fog eladatni.

Az erdő az abrudbánya-zalatnai állami uttól 1.5 és az abrudbányai vasuti állomástól 6 kilométerre fekszik.

Árverési és szerződési feltételek, valamint közelebbi felvilágosítások alulirotnál, ugy az abrudbányai m. kir. járási erdőgondnokságnál nyerhetők.

Bucsony, 1915. évi december hó 4-én.

(14)

David Miklós s. k.
vult urbéres elnök.

Faeladási hirdetmény. 1883/1915. sz. — Felsőpián községe folyó évi december hó 28-án d. u. 2 órakor Felsőpián község-házánál (Szeben megye) tartandó nyilvános szó- és írásbeli ajánlatokkal egybekötött árverésen eladja az alsócsorai község határában a községtől 7 km-nyire fekvő 111 kat. hold 55 éves $\frac{2}{3}$ tölgy- és $\frac{1}{3}$ bükk-sarjederjének fatömegét a legtöbbet ígérőnek.

Fatömeg 14.760 m^3 .

Kikiáltási ár 39.100 korona.

Bánatpénz 3910 korona.

Írásbeli zárt ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, mely csak akkor vétetik figyelembe,

- a) ha az árverés megkezdése előtt terjesztetnek be;
- b) ha tisztán kivehetőleg betűkkel és számjegyekkel tartalmazzák a megígért összeget;
- c) ha a tárgy megjelölése, úgy mint az a hirdetményben van, a boritékon és belől is olvashatóan írva van;
- d) ha lepecsételve 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be;
- e) ha a kívánt bánatpénzt tartalmazzák;
- f) ha tartalmazzák azon nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti;
- g) ha ajánlattevő neve és lakhelye világosan kiolvasható;
- h) kikiáltási áron aluli ajánlatok figyelembe nem vétetnek, se utó- vagy távirati ajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési és szerződési feltételek Felsőpián községhezánál és a marosmenti alsó (gyulafehérvári) m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Felsőpia, 1915. évi december hó 6-án.

(15)

Községi előljáráóság.

Termelt fenyőhaszonfaeladás. (Vasuti rakodón.) 136408/1915/I/B/1. ügyszám. — A szomolnokhutai m. kir. erdőgondnokság szepesremetei vasuti rakodóján készletezett 271·14 m^3 fenyőhaszonfa zárt írásbeli ajánlatok mellett nyilvános versenytárgyaláson eladatik.

A zárt írásbeli ajánlatok 1915. évi december hó 30-án déli 12 óráig a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál nyújtandók be és 1915. évi december hó 31-én délelőtti 10 órakor az erdőhivatal helyiségében bontatnak fel.

Részletes adatok, árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlap és boriték a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál beszerezhetők.

Budapest, 1915. évi december hó 6-án.

(16)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Termelt tölgyhaszonfaeladás. 135736/1915/I/B/1. szám. — A szomolnokhutai m. kir. erdőgondnokság kerületében 1914. évben termelt 1635·02 tm^3 kéregben mért tölgyhaszonfa zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az írásbeli zárt ajánlatok legkésőbb 1915. évi december hó 30-án déli 12 óráig nyújtandók be a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál, ahol azok december hó 31-én délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Az árverési és egyuttal szerződési feltételek, a faanyagok részletezése, ajánlati űrlap és boríték a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál megszerezhetők.

Budapest, 1915. évi december hóban.

(17)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Fenyőhasáb- és dorongfaeladás. 136217/1915/I/B/1. szám. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságához tartozó benesházai és vaczoki erdőgondnokságnál az 1916. gazdasági évben termelendő és közlekedési utak mentén és garamparti rakodókon átadandó, mintegy 3000—7000 $\text{ü}r\text{m}^3$ lágý hasáb és dorongfa zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Ajánlatok legkésőbb 1916. évi január hó 3-án déli 12 óráig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és január hó 4-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácsstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és részletes szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1915. évi november hóban.

(18)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Fűz- és nyárfaeladás tővön. 4018/1915. szám. — Az apatini m. kir. erdőhivatalhoz tartozó palánkai m. kir. erdőgondnokság területében fekvő palánkai Jedek szigeten kijelölt vágásterületen álló fűz- és nyárfaanyag egy csoportban zárt írásbeli ajánlatok útján kerül eladásra.

Az írásbeli ajánlatok legkésőbb 1915. évi december hó 20-ik napján délután 4 óráig nyújtandók be az apatini m. kir. erdőhivatalhoz, ahol azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Az eladási feltételek, kikiáltási ár, ajánlati űrlap és boríték az apatini m. kir. erdőhivatalnál szerezhető be.

Apatin, 1915. évi november hóban.

(19)

M. kir. erdőhivatal.

Pályázati hirdetés. 3198/1915. sz. — Tállya nagyközség képviselőtestületének 38/3101/914. számú határozata folytán Tállya nagyközségnél üresedésben levő erdőőri állásra pályázatot hirdetünk.

Felhívjuk mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1897. évi t.-cz. 37. §-ban előirt erdőőri szakvizsgának sikeres letételét s eddigi működésüket igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényeiket folyó évi december hó 5 napjáig bezárólag alulirt előljáráshoz czimezve adják be, mert a későbbben beérkező kérvényeket figyelembe nem vesszük.

Ezen állás javadalmazása:

1. 800 K fizetés, melyet szabályszerű nyugtára a községi pénztár fizet ki havi utólagos részletekben.
 2. 16 *ürm* tűzifa beszállítva.
 3. A rátkai határban 2·5 hold (10 vékás) szántóföld használata.
- Tállya, 1915. évi november hó 12 napján.

Kula Pál
főjegyző.

(20)

Toldy István
főbíró.

Bükkfaeladás tövön. 5599/1915. szám. — A novagradiskai kir. erdőgondnokság három (3) évi, összesen 145·08 kat. hold kiterjedésű tarvágással kihasználható vágásainak összesen 29.225 *tm*³-re becsült fatermése zárt írásbeli ajánlatok mellett nyilvános versenytárgyaláson eladásra kerül.

A zárt írásbeli ajánlatok 1916. évi január hó 12-én délután 4 óráig nyújtandók be a vinkovcei kir. főerdőhivatalhoz, ahol is azok hivatalos helyiségében a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan fognak felbontatni.

Az eladás tárgyát képező vágások közelében levő és Turkovics fakereskedő által kincstári területen felépített és az ő tulajdonát képező összes szállítási és üzemi létesítmények a vevő kívánságára hat (6) héten belül eltávolíttatnak.

A részletes becslés adatai és szerződési feltételek, valamint ajánlati űrlapok és borítékok a vinkovcei kir. főerdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1915. évi december hóban.

(22)

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Faeladás. 199830/IV/4. sz. — A boszniai és hercegovinai tartományi kormány erdőgazdasági ügyosztálya az alatt megnevezett bosz. gradiskai járásban fekvő erdőrészben, hozzávetőlegesen megállapított famennyiséget tövön versenytárgyalás útján eladja és pedig Prosara erdőkerületen 20.000 tömméter bükkhaszon- és tűzifát. A vasut, mely felé a fa gravitál, Okučani. 10.000 korona bánatpénz leteendő.

Az egykoronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak a megnevezett erdőrész egész famennyiségére szólhatnak, legkésőbb 1916. évi február hó 1-éig délelőtt 11 óráig a tartományi kormány erdőgazdasági ügyosztályánál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek a tartományi kormány erdőgazdasági ügyosztályánál megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Szarajevó, 1915. évi december hó 8-án. (23. II. 1.)

*A boszniai és hercegovinai tartományi kormány
erdőgazdasági ügyosztálya.*

Az „Erdészeti Lapok“ 1915. évi XXIII—XXIV. füzetének tartalma:

	Oldal
A fatermelés és szállítás nehézségei	571
<i>Kőfalusi Győző</i> : Ártéri szigeterdők mesterséges felujtása.....	576
<i>Majerszky István</i> : A mag megválasztásának kérdéséhez	583
FAKERESKEDELEM. A keményfapiacz helyzete (<i>Fr. L.</i>). — Faárverések eredményei.....	589
IRODALOM. <i>Könyvismertetés</i> . Guttenberg A.: A luczfenyő növekvése és hozádka a magashegységben (Ism. <i>Fekete Zoltán</i>).....	595
A földmivelésügyi államtitkárok kitüntetése	610
Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése	611
KÜLÖNFÉLÉK. A Horváth-Sándor-jutalomdíj nyertese. — Ujévi üdvözlé- sek megváltása. — Halálozások. — Rövid hírek hadbavonult erdő- tisztekről. — Az őszi erdészeti államvizsga. — Különös erdőkár (<i>Kőfalusi V.</i>). — Az üregi nyulak elszaporodása (<i>Matusovits Péter</i>). — A ragadós és fertőző állati betegségek. — Elszámolás a Mensa Academica céljaira befolyt adományokról	613
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	623
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. I. Körrendelet a havasgazdasági programmok összeállítása tárgyában. — II—VIII. Körrendeletek a tűzifahiány elhárítása tárgyában.....	623
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál 1915. évi november hóban teljesített befizetések	652
HIRDETÉSEK	I—XII

